

เสขิยธรรม

* ถนนวนหนังสือ * ฉบับที่ ๓๐ ปีที่ ๖ เมษายน - มิถุนายน ๒๕๓๘

พระโกษัชฌกูร

ผู้จัดทำ

กลุ่มเสขิยธรรมร่วมกับคณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา (ศพพ.)

การเป็นสมาชิก

เสขิยธรรม ออกเผยแพร่ปีละ ๔ ฉบับ ค่าสมัครสมาชิก ๑๐๐ บาท ต่อ ๑ ปี ประสงค์จะบอกรับเป็นสมาชิก โดยส่งขนาดบัตรหรือตัวแลกเงิน ในนาม นายพิภพ อุดมอิทธิพงศ์ มายังเลขที่ ๑๒๔ ซอยวัดทองนพคุณ ถนนสมเด็จเจ้าพระยา คลองสาน กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐ ปณ.คลองสาน

กลุ่มเสขิยธรรม

เกิดขึ้นจากการรวมตัวของพระภิกษุและฆราวาสผู้ห่วงใยในพระพุทธศาสนาและสภาพของสังคมไทย มีความประสงค์จะประยุกต์ใช้ศาสนธรรมเพื่อการพัฒนาตนเองและสังคมอย่างกลมกลืน นอกเหนือจากการประสานงานและเกื้อหนุนกำลังใจซึ่งกันและกันในการทำงานเพื่อสังคมในด้านต่างๆ แล้ว ลักษณะเฉพาะอีกประการหนึ่งของกลุ่มมา ก็คือการเพียรพยายามประยุกต์ธรรมะเพื่อเป็นข้อวัตรปฏิบัติเพื่อขัดเกลาตนเอง โดยมีมุ่งประโยชน์สุขของสังคมและเพื่อสมดุขของระบบนิเวศน์ อาทิ การลดและพยายามงดเว้นจากอบายมุขสมัยใหม่ เช่น บุหรี่ เครื่องดื่มประเภทยาสูบกำลัง น้ำอัดลม ภาชนะพลาสติกและโฟม เป็นต้น

ผู้มีความสนใจ ติดต่อสอบถามรายละเอียดได้ที่ฝ่ายประสานงานกลุ่มเสขิยธรรม ๑๒๔ ซอยวัดทองนพคุณ ถนนสมเด็จเจ้าพระยา เขตคลองสาน กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐ โทร. ๔๓๗-๔๔๔๕ และ ๔๓๗-๔๔๕๐

คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา (ศพพ.)

ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๒ มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ประสานงานระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคลและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องับศาสนาและการพัฒนาเพื่อดำเนินงานร่วมกัน
2. แลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้ความเข้าใจเรื่องศาสนาและการพัฒนา พร้อมทั้งศึกษาหาแนวทางร่วมกันในการทำงาน
3. ฝึกอบรมและสรรหาทรัพยากรบุคคลและวัสดุอุปกรณ์ เพื่อสนับสนุนส่งเสริมหน่วยงานซึ่งต้องการการเกื้อหนุนดังกล่าว

เสขิยธรรม

เป็นจดหมายข่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนความคิด ความรู้

และประสบการณ์

การประยุกต์หลักธรรม

มาใช้กับชีวิตและสังคมสมัยใหม่

ทั้งในหมู่ของบรรพชิตและฆราวาส

บรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

นายธีรารัง ปัทมภาส

คณะที่ปรึกษา

ฝ่ายสุธรรม

พระครูสังฆวิชัย (สมนึก นาโถ)

พระอธิการทับทิม อนาวิโร

พระอธิการวิทยา จิตตขโม

พระมหาประจวบ ปญญาทีป

พระมหานินนธ์ สุขขโม

พระมหาเจิม สุวิจิ

พระไพศาล วิสาโล

พระสุทัศน์ วัชรญาโณ

ฝ่ายฆราวาส

นายสันติสุข โสภณสิริ

นายนิพนธ์ แจ่มดวง

น.ส.ปัทมาดา ยรรยงยุทธ

นายปริดา เรืองวิชาธร

นายพิภพ อุดมอิทธิพงศ์

นายสมเกียรติ มีธรรม

นายวราพงษ์ เวชมาลีนนท์

สารบัญ

๒	สาราโหมโรง	
๓	หน้าแรก	
	ส.ศิวรักษ์ วิชาภรณ์ธรรมกาย/มูลนิธิเสฐียรโกเศศ-นาคะประทีปประกาศเชิดชูเกียรติคุณ	
๔	จดหมายสหายธรรม	
๕	ปาฐกถาธรรม	
	อลคัททูปมสูตร (๓)	พลตรี นายแพทย์ชาญ สุวรรณวิภาช เรียบเรียง
๑๒	ประยุกต์ธรรมเพื่อสังคม	
	ตามวิถีเซน	ดวงหทัย ชาตพิสุทธิกุล
	พุทธศาสนากับเงินตรา ทางออกของชาวพุทธจากอิทธิพล	
	ของธนमार	พิภพ อุดมอิทธิพงษ์
๒๐	อนุทินเสขิยธรรม	
	อนุสติจากฟิลิปปินส์ ชาวสลัม ชาวเขาและคนยากไร้ยังถูก	
	เอารัดเอาเปรียบที่นั่น	นันทพงษ์ เวชมาสินท์
	สันติภาพทุกอย่างก้าว เดินเท้าพื้นพุททะเล	พงษ์ชานนท์
	ป่วย แปรดลึบปี สัมภาษณ์สุลักษณ์ ศิวรักษ์	วันชัย ดัน
๒๕	กระแสใหม่	
	สามเนตรใจสิงห์ : กรุณา กุศลาลัย	มานิท ตรีปาณี
๓๐	พระดีศรีสยาม	
	พระครูอุปการพัฒนกิจ : ดวงประทีปผู้อัมพาต	กองสาราฯ
๓๔	ทุกข์สัจจของสังคม	
	สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ในรัชสมัยแห่งกาญจนาภิเษก	ธวัช คำสอาด
	เสี่ยงจากเด็กเร่ร่อน	ทีปโกภิกขุ
๔๐	จับกระแส	
๔๑	มองลอดหน้าต่างวัด	
๔๓	ตู้หนังสือเสขิยธรรม	
๔๖	บทกวี	
	แต่ส.ศิวรักษ์	เปลื้อง วรรณศรี
๔๗	พุทธศาสนาในโลกกว้าง	
	เยียนเยอรมัน (๒)	พิภพ อุดมอิทธิพงษ์
	ย่าแดนซากระ (๑)	พระไพศาล วิสาโล
๕๕	ปกิณกะ	
	รำลึกนายสุดจิตต์ เจนอบรม	
	พื้นฟูการบิณฑบาตทางเรือ	
๕๘	ใบสมัครสมาชิก	
	ตารางการอบรมเสมสิกขาลัยประจำปี ๒๕๓๙ (ส่วนที่เหลือ) และ ๒๕๔๐	

ปกหน้า พระโกษัชรุ

ปกหลัง สุตตินายสุพจน์ ด้านตระกูล และนายเปลื้อง วรรณศรี

เทคโนโลยีกับการพัฒนาสังคม

มติชนรายวัน ๑๕ เมษายน ๒๕๓๙ หลังสงครามตีสองวันพาดหัวข่าว (ซึ่งรับกับช่วงเทศกาลพอดี้) **“หมอเดือน นกซึ่งเมยตายอ้อสุญ ๙ หมิ่นล้าน”** พร้อมกับรายละเอียดส่วนหนึ่งว่า

“ในรายงานวิจัยระบุว่า ในปี ๒๕๓๖ มีผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุยานยนต์เฉลี่ยวันละ ๓๔ คน ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงวัยรุ่น คือมีอายุ ๑๕-๒๔ ปี ซึ่งเสียชีวิตโดยเฉลี่ยวันละ ๑๑ คนโดยชายตายมากกว่าหญิงห้าเท่า

นับตั้งแต่ปี ๒๕๐๕ ถึง ๒๕๓๔ ชายไทยเสียชีวิตเนื่องจากอุบัติเหตุทางยานยนต์เพิ่มขึ้น ๖๐๐ เปอร์เซ็นต์ จาก ๔ ต่อแสนคน เป็น ๑๘ ต่อแสนคน ส่วนหญิงไทยเพิ่มขึ้น ๓๐๐ เปอร์เซ็นต์ จาก ๒ ต่อแสนคน เป็น ๖ ต่อแสนคน โดยเฉลี่ยแล้ว ชายไทยตายเพราะอุบัติเหตุทางยานยนต์เพิ่มขึ้นปีละ ๒๐ เปอร์เซ็นต์ และหญิง ๑๐ เปอร์เซ็นต์ และคนภาคกลางมีโอกาสดายสูงสุดถึง ๓๓ ต่อแสนคน ภาคอีสานตายน้อยที่สุด ๑๑ ต่อแสนคน รวมทั้งประเทศบาดเจ็บปีละ ๑๖๐,๐๐๐ คน และตายปีละ ๑๒,๕๐๐ คน”

ข้างต้นเป็นข้อมูลจากนายแพทย์ท่านหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมสถิติอุบัติเหตุทางยานยนต์ สำหรับเหตุผลหนึ่งที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุเพิ่มมากขึ้น อยู่ในย่อหน้าแรกของข่าวคือ

“ปี ๒๕๓๗ ประเทศไทยมีปริมาณรถยนต์เพิ่มขึ้นเป็น ๔ แสนคันต่อปี คาดว่าอีกหกปีข้างหน้าเพิ่มเป็นปีละ ๗๒๕,๐๐๐ คัน”

จากข้อมูลข้างต้น รถยนต์ที่เพิ่มมากขึ้นจะมีส่วนสัมพันธ์กับการเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้เสียชีวิตด้วยอุบัติเหตุจากยานยนต์อย่างมีนัยสำคัญ และยิ่งจำนวนรถจะเพิ่มมากขึ้นไปอีกมากในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า เราคงคาดเดาได้ว่าจำนวนผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุก็จะเพิ่มมากขึ้นไปด้วย

เราเคยเชื่อกันตลอดมาเฉพาะในส่วนที่เป็นคุณของเทคโนโลยี โดยมักจะมองข้ามอันตรายที่แอบแฝงอยู่ไป เราเชื่อว่าถ้าพัฒนาระบบถนนให้ทันสมัยมากขึ้น เราจะสามารถลดอุบัติเหตุลงได้ แต่**จำนวนผู้เสียชีวิตเนื่องจากยานยนต์ในเขตภาคกลางที่เพิ่มสูงกว่าภาคอื่น กลับชี้ให้เห็นว่ายิ่งระบบถนนพัฒนาดีมากขึ้นเท่าไร ความประมาทและความชะล่าใจของผู้ขับขี่ก็เพิ่มตามไปด้วยเช่นกัน** ที่น่าสงสารยิ่งกว่านั้น เชื่อว่ามีผู้ที่ไม่คุ้นเคยกับระบบถนนและยวดยานสมัยใหม่จำนวนมาก ต้องสังเวชชีวิตให้กับการพัฒนาเหล่านี้

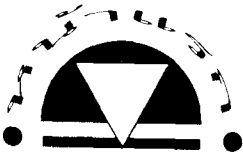
จากข่าวเดียวกัน ยังมีการอ้างแหล่งข้อมูลจากสหรัฐอเมริกาว่า เมื่อเปรียบเทียบการเดินทางด้วยรถยนต์ เครื่องบิน รถไฟ และ เรือ เห็นได้ชัดว่านั่งรถเสียชีวิตมากกว่าเครื่องบิน ๔๖ เท่า มากกว่ารถไฟ ๑๗ เท่า มากกว่านั่งเรือ ๑๕๐ เท่า

เชื่อว่าถ้ามีการเปรียบเทียบกับ**การเดินทางหรือการไปด้วยยานพาหนะที่ใช้เทคโนโลยีไม่สลับซับซ้อนอย่างจักรยาน** ตัวเลขอัตราการเสียชีวิตคงเพิ่มมากกว่านี้ไม่รู้กี่ร้อยเท่า

เหตุนี้กระมังที่ทำให้มีผู้หันมาหาสิ่งที่เรียกว่า “เทคโนโลยีที่เหมาะสม” มากยิ่งขึ้น เพราะนอกจากจะมีความเสี่ยงน้อยลงแล้ว ยังเป็นพิษภัยต่อสิ่งแวดล้อมน้อยกว่าด้วย

ฉบับนี้ต้องขอคุณเป็นพิเศษต่อ**ท่านอาจารย์สุภัทษณ์ ศิวรักษ์** ที่นอกจากจะเอื้อเพื่อความเห็นและบทความต่อเสขีธรรมอยู่เนืองๆ แล้ว ยังได้ช่วยชักชวนญาติมิตรและสหายให้ร่วมกันบริจาคสมทบเป็นกองทุนสมาชิกอุปถัมภ์ เพื่ออุดหนุนให้ทางผู้จัดทำสามารถส่งวารสารรายเดือนฉบับนี้ไปให้กับพระคุณเจ้า แม่ชีและสามเณรผู้สนใจอ่านเป็นประจำอีกด้วย ดังรายนามท่านผู้ร่วมสนับสนุนได้ปรากฏอยู่ด้านในของวารสารฉบับนี้ด้วย ซึ่งล้วนเป็นผู้ที่ควรแก่การอนุโมทนาไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน

ส.ศิวรักษ์ วิพากษ์ธรรมกาย

มูลนิธิเสฐียรโกเศศ-นาคะประทีปประกาศเกียรติคุณ

'ส.ศิวรักษ์' หรือชื่อจริง 'สุลักษณ์ ศิวรักษ์' ในฐานะของนักคิด นักเขียนนักวิจารณ์มีปากกล้า ซึ่งเพิ่งได้รับรางวัล 'อัลเทอร์เนทีฟ โนเบล' เขาเป็นผู้ที่ศึกษาปรัชญาศาสนาแทบทุกศาสนาอย่างแตกฉานคนหนึ่ง มุมมองของเขาเกี่ยวกับวัดพระธรรมกาย และธรรมกายเจดีย์จึงเป็นสิ่งที่น่าสับสนพิงเป็นอย่างมาก

ส.ศิวรักษ์ไม่เห็นด้วยกับการสร้างธรรมกายเจดีย์ สิ่งที่เขาวិพากษ์ก็คือสร้างไปเพื่ออะไรกันแน่

"คุณต้องถามก่อนว่าการสร้างเจดีย์นั้นเพื่ออะไร เวลาการสร้างวัด สร้างโบสถ์ วิหารการเปรียญ เจดีย์ มันเพื่อความยิ่งใหญ่ของผู้สร้าง เพื่ออวดตาของผู้สร้าง เราไม่ยอมรับความซอ้นกัน แล้วคนที่เอาเงินเอาทองไปทุ่มเทในการสร้างก็ไม่ต้องว่าถูกมอมเมา เอาศาสนามาเป็นพาณิชย์กรรม เชื่อกันว่าถ้าทำบุญอย่างนี้ จะเป็นการซื้อใบประกันภัยไปสู่โลกหน้า อันนี้เป็นความคิดที่เหมาะกับการหลอกลวงคนที่ไม่มีสติปัญญา"

เขาให้ภาพการสร้างความยิ่งใหญ่ของวัดพระธรรมกายว่าสวนทางกับภาวะความยากจนของคนส่วนใหญ่ของประเทศ

"ธรรมกายนี้เขามุ่งไปที่ความยิ่งใหญ่ เป็นขบวนการที่ยิ่งใหญ่ที่สุด มีพระเจดีย์ที่ใหญ่ที่สุดในโลก มีรูปหล่อของหลวงพ่อดำปางน้ำด้วยทองคำบริสุทธิ์กว่าพันกิโลกรัม แต่ถามว่าเขาทำทั้งหมดเพื่อใคร ในขณะที่ประเทศไทย ๘๐-๙๐ เปอร์เซ็นต์เป็นคนยากจนไร้ที่อยู่อาศัยรอบ ๆ ธรรมกายทั้งหมดนั้นถูกไล่ที่ ลักษณะนี้เป็นลักษณะเดียวกันของระบบทุนนิยม"

เขาย้ำต่อไปว่าปัญหาของธรรมกายในทัศนะของเขานั้น "คือเป็นระบบที่ไปได้ดีกับระบบทุนนิยม เขาหาเงินอย่างมหาศาล ศาสนาพุทธไม่ใช่ศาสนาหาเงิน พระที่มาบวชในศาสนาพุทธ คือพระที่สละเงิน สละครอบครัว แต่พวกนี้สละลูกเมียแต่มาหาเงินหาอำนาจ"

สุลักษณ์กล่าวถึงแก่นแท้ของศาสนาพุทธ ว่าอยู่ที่หลักของอริยสัจสี่ และที่สุกคืออินพพาน ซึ่งเขาเห็นว่าธรรมกายมิได้นำผู้คนไปถึงจุดนั้น

"ศาสนาพุทธทุกลัทธิไม่ใช่ความเลวร้าย แต่ธรรมกายนี้เป็นความเลวร้าย เพราะเป็นลัทธิอุดหนุนบริโภคนิยม ทุนนิยม ใช้เครื่องแบบพิธีพุทธหลอกลวงคน อันตรายมากเลย จุดมุ่งหมายที่เป็นอุดมคติของธรรมกายก็ไม่ใช่อุดมคติของศาสนาพุทธ เรื่องนี้คนไม่สนใจ เพราะคนส่วนใหญ่ไม่เข้าใจว่าจุดมุ่งหมายสูงสุดของศาสนาพุทธคืออะไร จะดูกันที่จีวร ดูพระพุทธรูป สรูปดูเครื่องแบบภายนอก ใต้นั้นเป็นศาสนาวัตถุ ศาสนาพุทธ โดยเนื้อหาสาระคือท่านบอกอนัตตภาวะ พระพุทธเจ้าสอนไม่ให้เกิดติดในตัวตน เป็นอนัตตา คนเราเมื่อเข้าใจแล้วไม่มีตัวตน คือคนนี้จะเดินไปสู่ความไม่เห็นแก่ตัว เมื่อตรัสรู้ตามธรรมกายแล้วตัวตนยังอยู่ อันนี้เป็นมิจฉาทิฐิที่ร้ายแรงที่สุด แต่คนไทยไม่มีใครสนใจเลย"

สิ่งที่สุลักษณ์ทิ้งท้ายไว้เป็นเรื่องที่จะต้องถกเถียงกันต่อไปในวงการผู้รู้จริงในทางศาสนา PROPERTY เพียงต้องการจุดประเด็นของผู้ที่สนใจในเรื่องดังกล่าวได้ค้นหาความจริงต่อไป ☆ จากนิตยสาร PROPERTY มีนาคม ๒๕๓๙

มูลนิธิเสฐียรโกเศศ-นาคะประทีปประกาศเชิดชูเกียรติคุณประจำปี ๒๕๓๙

เพื่อเป็นการรำลึกถึงบุญคุณบุคคล ที่ได้ทำคุณประโยชน์ในทางวรรณกรรม ทางมูลนิธิเสฐียรโกเศศ-นาคะประทีป ได้ดำริจัดมอบรางวัลแด่นักเขียนสองท่านได้แก่

๑. นายสุพจน์ ดำนดระกุล ทั้งนี้เพราะบุคคลผู้นี้ได้ค้นคว้าหาข้อมูลอย่างไม่ลดละหรือทอดย ุ่ ทั้งยังรวบรวมเอกสารและหลักฐานมาเรียบเรียงขึ้นเป็นลำดับ ๆ มา จนสามารถพิสูจน์ได้ว่า ชพนชปรีดี พนมยงค์ เป็นผู้บริสุทธิ์โดยสิ้นเชิง กับคำกล่าวหาในเรื่องเกี่ยวกับกรณีของพระเจ้าอยู่หัวในรัชกาลที่ ๘ ซึ่งจะสวรรคตครบ ๕๐ ปีในวันที่ ๙ มิถุนายนนี้ ทั้งยังสอให้สาธุชนได้เห็นเค้าอย่างชัดเจนด้วยว่าใครคือผู้ที่ปลงพระชนม์พระองค์ท่าน

๒. นายเปลื้อง วรรณศรี ผู้มีวาทชอันแหลมคม โดยเฉพาะในทางร้อยกรอง และได้ใช้ข้อเขียนเหล่านั้นทำทนายอำนาจเผด็จการมาเป็นเวลานาน จนต้องถูกจำกัดเสรีภาพเป็นระลอก ๆ และต้องลี้ภัยไปพำนัก ณ ประเทศจีน โดยที่ในขณะนี้อยู่คงอยู่ในประเทศนั้น

ใครคือเจ้าที่ดินรายใหญ่ในกรุงเทพฯ

เรียน บรรณาธิการเสขิยธรรม

ผมอ่าน*เสขิยธรรม* ฉบับที่ ๒๙ ปีที่ ๖ แล้ว ในเรื่องปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยในบ้านเมืองเรานี้ ถ้ามีการเปิดเผยผู้ที่ถือครองที่ดินโดยเฉพาะในกรุงเทพมหานคร ก็คงจะพอมองเห็นแนวทางในการแก้ปัญหาให้กับผู้ที่ขาดแคลนที่อยู่อาศัยได้บ้าง เมื่อเร็วๆ นี้ ผมคุยกับคนที่ทำงานเกี่ยวกับการแก้ปัญหาที่อยู่อาศัยของคนจนในกรุงเทพมหานคร ได้พบตัวเลขที่น่าสนใจว่า ปัจจุบันคนกรุงเทพฯ มีประมาณ ๘-๙ ล้านคน เป็นคนจนเสีย ๒๕๐,๐๐๐ ครอบครัว ซึ่งเฉลี่ยก็คง ๑,๒๕๐,๐๐๐ คน สำหรับพื้นที่ในกรุงเทพมหานคร มี ๑,๕๖๘ ตารางกิโลเมตร คิดเป็นจำนวนไร่ก็ ๙๘๐,๐๐๐ ไร่ ในจำนวนนี้เป็นที่ดินของทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ร้อยละสามสิบ ก็เกือบสามแสนไร่ เป็นของรัฐ ซึ่งได้แก่ การท่าเรือ การรถไฟ ราชพัสดุ ประมาณร้อยละสี่สิบก็ราวสี่แสนไร่ นอกนั้นอยู่ในมือของเอกชนเกือบร้อยละสามสิบ ราวสามแสนไร่ ซึ่งที่ดินส่วนนี้เป็นของญาติๆ ในสี่ตระกูลใหญ่ๆ ประมาณร้อยละสิบ ก็ราวสามหมื่นไร่ได้แก่ ตระกูลโสภณพานิช กาญจนภาส อัครโวกิน เป็นต้น ข้อมูลเหล่านี้ได้มากจากหนังสือพิมพ์ *ASIA PROPERTY* เมื่อปี ๒๕๓๒ โดยอ้างข้อมูลจากองค์การสหประชาชาติ

การแก้ปัญหาที่ดินในบ้านเมืองเรายังทำอะไรไม่ได้ถนัด ก็เพราะยังไม่มีมีการเปิดเผยข้อมูลให้โปร่งใสเหมือนดังประเทศในยุโรป เช่น อังกฤษ เป็นต้น เพราะถ้าเปิดเผยมาแล้ว การแก้ปัญหาก็คงจะง่ายขึ้น นอกจากนั้นที่ธรณีสงฆ์ก็มีไม่น้อย ถ้านำที่ดินเหล่านั้นมาทำอะไรในเชิงสาธารณกุศลก็จะเป็นการทำนุบำรุงพุทธศาสนาทาง

อ้อม เพราะถ้าสังคมอยู่ได้อย่างยุติธรรม อย่างมีความเสมอภาค สันติสุขก็บังเกิด ความเป็นกัลยาณมิตรก็คงจะเป็นความจริงมากกว่าอยู่ในพระธรรมคำสั่งสอนและศาสนาพุทธ ศาสนาอื่นๆ รวมทั้งสถาบันสำคัญๆ ก็คงอยู่ได้อย่างร่มเย็นเป็นสุขไปพร้อมๆ กับประชากรชาวจังหวัดไม่ว่าท่านบรรณาธิการเสขิยธรรมจะว่าอย่างไร

พิภพ ธงไชย
กาญจนบุรี

ชีวิตพระป่าในยุควัดบ้าน

เจริญพร คุณพิภพ อุดมอิทธิพงศ์

อาตมาได้รับหนังสือ*เสขิยธรรม*แล้ว และขอเล่าเรื่องย้อนหลังก่อน และเป็นความเห็นด้วย หลังจากที่ได้ อาตมาสมัครสมาชิกของกลุ่มเสขิยธรรม อาตมาก็ไม่ได้คิดว่าจะมีเรื่องที่ทำให้อาตมาแปลกใจ เรื่องมีอยู่ว่าทางกลุ่มได้ส่งใบเสร็จรับเงินมาถวายอาตมา ซึ่งทำให้อาตมาแปลกใจและพอใจไปพร้อมกัน ที่แปลกใจเพราะอาตมาคิดว่าทางคณะกรรมการฯ ให้ความสำคัญกับหลักการและให้เกียรติสมาชิก และได้แสดงความบริสุทธิ์ใจในการแจ้งจุดประสงค์ และมีเจตจำนงต่อการกระทำอันเป็นตัวอย่างอันดีของความบริสุทธิ์ในการรับ-จ่าย แม้จะเป็นเงินเพียงเล็กน้อย (ในความคิดของอาตมา) เพราะไม่คิดว่าจะได้รับจดหมายตอบรับเลยเขียนจดหมายมาอนุโมทนาด้วย

อาตมาขอแสดงความคิดเห็นและเล่าประสบการณ์ที่ได้ยินมาเกี่ยวกับสถานการณ์ของพระพุทธศาสนา จะเกิดประโยชน์หรือไม่ก็แล้วแต่โยมจะพิจารณา

เมื่ออาตมาอ่าน*เสขิยธรรม* (ฉบับที่ ๒๙ ปีที่ ๖)

มาถึงหน้า ๑๖ เรื่อง “**สักัจฉาวิมุตติมรรค**” คอลัมน์ ประยุทธ์ธรรมเพื่อสังคม เมื่ออ่านไปทำให้เกิดความคิด ความรู้สึกและความเห็นใจต่อปัญหาที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะ ต่อพระภิกษุสามเณร ที่อาจารย์ส.ศิวรักษ์พูดนั้นถูกต้องทั้งหมด แต่มาคิดดูแล้ว เหมือนเอาเกลือไปทิ้งแม่น้ำโขง จะให้แม่น้ำโขงเค็มก็เป็นไปไม่ได้ แต่ถ้าไม่ช่วยกันพูดก็ เหมือนกับพระเห็นอาบัติชั่วหยาบซึ่งกันและกัน แล้วช่วยกันปกปิดและปกป้อง อาตมาอยากจะทำเรื่องที่เคย ได้ยินได้ฟังมาจากครูบาอาจารย์เกี่ยวกับความประพฤติ และความเป็นอยู่ของพระเณรเรา ครั้งหนึ่ง หลวงพ่อชา ได้เล่าให้พระเณรฟังว่า หลวงพ่อทองรัตน์เคยพยากรณ์ ไว้ว่า ต่อไปภายหน้าสังคมบ้านและสังคมวัดจะเปลี่ยนไป วัดป่าจะกลายเป็นวัดบ้าน วัดบ้านจะกลายเป็นคฤหาส์ คฤหาส์จะกลายเป็นเดรัจฉาน จึงอยากเก็บเอามาฝาก ให้กลุ่มเสขิยธรรมพิจารณา

เดี๋ยวนี้คำทำนายได้ปรากฏชัดเจนขึ้นมาแล้ว เมื่อก่อนพระวัดป่าเป็นโรคขาดอาหาร เพราะบิณฑบาตไม่พอฉัน เคยอ่านประวัติหลวงพ่อชา ท่านฉันทกัวยหนึ่ง ผลต้องแบ่งเป็นสี่ส่วน และฉันทิ้งเปลือก ไซหนึ่งฟองก็ แบ่งเป็นสี่ส่วนเช่นกัน เมื่อก่อนวัดป่าอึดอัดแต่ภาวนา เจริญทางจิต ท่านเปรียบเหมือนกับสุนัขไล่เนื้อ ยิ่งผอม ยิ่งวิ่งเก่ง แต่เดี๋ยวนี้วัดป่าเปลี่ยนไป ความลำบากหายไป ความสะดวกเข้ามา ครูบาอาจารย์เคยพูดไว้ว่า ความสะดวกสบายเกิดขึ้นที่ใด ความฉิบหายและหายนะเกิดขึ้นที่นั่น สมัยก่อนวัดป่าต้องหาน้ำเอง แต่เมื่อสังคม เมืองมามีบทบาท ทำให้ความสะดวกสบายมาหาความเป็นอิสระของความเป็นผู้นำทางจิต

ถ้าโยมลองไปทางวัดป่าภาคอีสาน เดี่ยวนี้จะพบ ความเปลี่ยนแปลงมาก แม้บางครั้งวัดจะเป็นป่า แต่ความเป็นอยู่กลับเปลี่ยนไป วัดเริ่มรับสิ่งแปลกใหม่เข้าไปมากขึ้น เช่น รถและสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ทั้ง โทรศัพท์ โทรสาร โทรทัศน์ (อาจยังมีบางวัดที่รักษา ปฏิบัติไว้ได้อย่างวัดหลวงตาบัว วัดป่าบ้านตาด แต่ต่อไปอาจไม่แน่ เพราะกระแสของโลกนั้นแรงมาก) อันที่จริง วัดป่าเป็นกันชนด่านสุดท้ายของความเจริญ แต่จะทำอย่างไรเมื่อเศรษฐกิจและดาราตังบางคน หลบความร้อน

ของเมืองหลวงเข้ามาในวัดป่า แต่ก็พกพาความสะดวกสบายมาด้วย และมาเผยแพร่ต่อในวัด เช่น นำรถเก๋งเข้ามา นำอาหารดีๆ เข้ามา อดีตที่พระเคยอยู่อย่างป็นธรรม-ชาติเริ่มเปลี่ยนไป แรกๆ ก็ไม่อนุญาต แต่ต่อไปด้วยความเกรงใจโยมและความคุ้นเคยกับความสะดวกเริ่มมีมากขึ้น วัดป่าก็เลยจะเดินตามโลกอีกแล้ว เพราะจิตใจ และทนต่อกระแสเรียกร้องไม่ได้ และยังเป็นคนที่มึนอุปการะต่อวัด พระยิ่งเกรงใจโยมใหญ่ เลยลืมเกรงใจพระพุทธเจ้า ความเป็นสมณะเริ่มหมดไป เพราะความคลุกคลีมีมากขึ้น ส่วนมากพระเราที่เสียและวัดที่เปลี่ยนไปเกิดจากความไม่รู้ เท่าไม่ถึงการณ์ เพราะท่านคิดว่าอะไรที่เกิดขึ้นในวัด ไม่ว่ารถ เงิน โทรศัพท์ ฯลฯ ท่านคิดว่าเป็นบารมีของท่าน ที่สั่งสมมา ไม่ว่าจะความสะดวก ไม่ว่าจะความลำบากท่าน จะโยนให้เป็นเรื่องของบารมีทั้งหมด

ฉะนั้น เมื่ออยู่ดีๆ มีโยมมาถวายสิ่งที่ท่านขาดไป ความยินดีย่อมเกิดขึ้น เหมือนเรากำลังหิวอาหารอยู่ เมื่อมีคนใจดีนำอาหารมาให้ ความต้องการมีมากกว่า ปัญญา เลยทำให้เราลืม หลง และขาด “**อภิณฑะ-ปัจเจกขณะ**” คือ ขาดการพิจารณาโดยแยบคาย เราลืมไปว่า อาหารแม้จะเป็นสิ่งจำเป็นต่อร่างกาย แต่ถ้ากิน มากไปจะทำให้ไม่ย่อย และเกิดโทษในที่สุด

เรื่องความเห็นชีวิตพระป่าในยุควัดบ้านยังไม่จบ ถ้ามีโอกาสและได้รับอนุญาตจะเขียนมาเล่าสู่กันใหม่

เมตตา พร ธรรม ความสุข
สมาชิกใหม่

มองอเมริกามาแก้ปัญหาไทย

เจริญพร แผนกตู้หนังสือเสขิยธรรม

ครั้งก่อนอาตมาได้ขอ “**มองอเมริกามาแก้ปัญหา ไทย**” มาอ่านแล้ว เห็นด้วยอย่างยิ่งกับบทปาฐกถาของท่านเจ้าคุณพระธรรมปิฎก แต่คิดว่ายังมีมองไม่เห็นทางแก้ไขในระดับล่างๆ ได้เลย เพราะผู้บริหาร ผู้นำใน ระดับสูงของประเทศ ก็ยังคงเดินตามอเมริกาจำกันอยู่ การปลุกฝังความรู้ การศึกษา ตั้งแต่ระดับพื้นฐานก็ ทำตามรูปแบบของเขามาทั้งนั้น แผนพัฒนาสังคมก็ยัง

มีรูปแบบตามเขาอยู่ จนถึงปัจจุบันก็ยังไม่มีการตื่นตัว หรือปรับปรุงให้เข้ากับวัฒนธรรม ชีวิตและสังคมของคนไทยอย่างแท้จริงเลย อาตมาอยู่ในสังคมชนบท เห็นปัญหาว่าคนในชนบทจะเห่อฝรั่งจำ วัยรุ่นทำตามค่านิยมของสังคมตะวันตก นับว่าน่าใจหาย ไม่ทราบว่ามีอีกนานเท่าไรคนไทยจะมีปัญญาและเห็นได้ว่าตัวเองผิดไปแล้ว เหมือนฝรั่งตะวันตกยุคใหม่ที่กำลังแสวงหาและมองออกมาทางบ้านเรา แต่เรากลับกำลังตามกันฝรั่งไปในทางที่เขากำลังทิ้งแล้วกันอย่างสุดเหวี่ยง อาตมาเคยคุยกับพระภิกษุชาวอังกฤษ ท่านพูดตรงๆ เลยว่า คนไทยชอบตามกันฝรั่ง ชอบกินซีฝรั่ง ฟังแล้วยังรู้สึกเจ็บลึกๆ อยู่ แต่ไม่โกรธเพราะเป็นเรื่องจริง

ครั้งนี้อาตมาขอหนังสือ **“พุทธศาสนาแบบริเบต”** เพราะมีความสนใจมานานแล้ว และพยายามศึกษาถึงรูปแบบทางวัฒนธรรมของธิเบตอยู่เสมอเท่าที่จะมีโอกาส และน่าใจหายเหมือนกันที่ทางคณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนาแจ้งมาว่ามีจดหมายจากสมาชิกตอบเข้ามาน้อยมาก สำหรับอาตมาแล้ว ถึงแม้จะไม่เขียนบ่อยนัก แต่ใจจดจ่อถึง **“เสขิยธรรม”** อยู่เสมอ มีความรู้สึกถึง **“เสขิยธรรม”** ออกข้ามมาก ทำให้ชาวคราวบางครั้งที่ลงมือได้รับก็มักจะเลิกกำหนดไปแล้ว

เจริญพร

พระสุพร วิฑิตโก

วัดป่าไตรสรณคณณ์ (สาขาที่ ๑๒๖

ของวัดหนองป่าพง) บ้านดินนา

ตำบลคลองพน อำเภอลองท่อม กระบี่ ๘๑๑๗๐

น่าสนใจนะครับว่าพระคุณเจ้าหรือสมาชิกท่านอื่นๆ จะมีความคิดต่อประเด็นนี้อย่างไรบ้าง ผมคิดว่าจุดยืนที่ **“เสขิยธรรม”** ได้ปฏิบัติมาตลอดก็คือการเสนอแนวทางออกจากการพัฒนาอย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน หรือที่พระคุณเจ้าเรียกว่า **“การกินซีฝรั่ง”** นั่นเอง ผมฟังคำนี้แล้วชอบใจ ท่านอื่นก็อาจจะคิดคล้ายกัน หวังว่าจะได้ยินเสียงจากพระคุณเจ้ารูปอื่นๆ บ้าง ต่อประเด็นที่มีจดหมายจากสมาชิกตอบเข้ามาน้อยนั้น ก็ออกจะเป็นที่น่าประหลาดใจ บางครั้งเราก็ทำใจว่าเป็นเพราะท่านไม่

ได้อยู่วัด จึงไม่มีโอกาสตอบได้จดหมายกลับมา แต่ขอขอบพระคุณต่อความห่วงใยของพระคุณเจ้าครับ และเรื่องที่ว่าข่าวสารล่าช้า นั้น ไม่มีคำแก้ตัวครับ แต่จะพยายามรักษาความตรงต่อเวลาให้มากกว่านี้

คำชม

เจริญพร คณะผู้จัดทำเสขิยธรรม

ขออนุโมทนาในกุศลจิตที่คุณโยมได้ให้ความอุปถัมภ์จัดส่งหนังสือ **“เสขิยธรรม”** ไปให้อ่าน อาตมาขอขอบคุณมาก เมื่อได้อ่านแล้วรู้สึกชอบใจ นับเป็นหนังสือที่ดีมากสำหรับอาตมา เพราะให้ทั้งความรู้และข่าวสารต่างๆ ทางพระศาสนา อาตมาต้องขอภัยที่ไม่เคยตอบกลับมาให้ทราบเลย เพราะไม่ค่อยได้อยู่วัดเท่าไร เมื่อออกพรรษาทุกปีก็จะจาริกธุดงค์ไปเรื่อยๆ เมื่อไปเจองานอบรมธรรมและปริวาสกรรมก็เข้าร่วมด้วย เมื่อเสร็จงานก็ไปต่อ จนกว่าจะเข้าพรรษาจึงจะกลับวัด และได้อ่าน **“เสขิยธรรม”** ดูแล้วที่อาตมาได้รับมีสลิปฉบับด้วยกัน อาตมายังต้องการหนังสือเสขิยธรรมอยู่ตลอดไป เพื่อความสบายใจอาตมาขอสมัครเป็นสมาชิก **“เสขิยธรรม”** รายสองปี ตั้งแต่ฉบับที่ ๓๐ ถึง ๓๗ และได้ส่งเงินมาจำนวน ๕๐๐ บาท ที่เหลือให้เอาเป็นทุนสมาชิกอุปถัมภ์ ส่วนที่เคยอุปถัมภ์อาตมา ก็ขอให้ส่งไปอุปถัมภ์พระคุณเจ้ารูปอื่นที่สนใจต่อไป

เจริญพรมาด้วยความนับถือ

พระบุญมา อหิงสโก

วัดสี่หรราราม บ้านสีหนาท

ตำบลโนนทอง อำเภอบางใหญ่ ขอนแก่น

เรียน บรรณาธิการเสขิยธรรม

ปก **“เสขิยธรรม”** ฉบับที่แล้วลงรูปพระนางดาราดิฉันนางอองซานสุจี โดยไม่มีคำอธิบายใดๆ นับว่าน่าเสียดาย อย่างน้อยรูปนี้ มีลงใน *Seeds of Peace*

ฉบับมกราคม ๒๕๓๙ เช่นกัน โดยมีคำอธิบายค่อนข้างมากในฉบับภาษาอังกฤษ ซึ่งอยู่ในอาณัติของ ศพพ. เช่นเดียวกัน น่าที่จะอธิบายความหมายของพระนางธारा อย่างน้อยก็ควรแนะนำให้ท่าน **พระพุทธานุภาพ** ที่อาจารย์ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์ เรียบเรียง เพื่อรับรู้ให้กว้างขวางออกไป

ทราบว่าฉบับต่อไป จะลงรูปพระโขนงที่ปกหน้า หวังว่าคงจะอธิบายให้พวกเราชาวไทยทราบเรื่องพระพุทธานุภาพของฝ่ายมหายานและวัชรยานด้วย **ตั้งใจในเรื่องราวพระพุทธานุภาพ** ของ ส.ศิวรักษ์ ก็ช่วยผู้อ่านได้มาก พวกเถรวาทของเราจะได้มีทัศนคติที่กว้างขวางขึ้น

อนึ่งปกหลังที่ลงรูปสมเด็จพระมหาโฆษนันทะนั้นก็น่าจะบอกให้ทราบด้วยว่าท่านเป็นองค์อุปถัมภ์ของเสมสิกขาลัยและองค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์เพื่อสังคมในระดับนานาชาติ ดัง นายกรุณา กุศลาลัย ก็เป็นกรรมการที่ปรึกษาของ ศพพ. และเป็นกรรมการมูลนิธิเสฐียรโกเศศ-นาคะประทีป

สำหรับตัวขอมที่เป็นภาษาบาลีและเขมรนั้น ถอดเป็นอักษรไทย พร้อมทั้งคำแปลสู่สยามพากย์ใต้ดังนี้

อิทฺ สณฺจาคารํ พฺระยาอนุมานราชธน-อิตฺติ จ พฺระสารประเสริฐ-อิตฺติ จ มหามจฺเจ อุทฺทิสฺส การาบิตฺติ.

อิมฺสฺสิทฺทานิ พุทฺธปรินิพฺพานโต ปฏฺจาย ติสฺสํ วจฺจตุตฺตรปจฺจสตาติกเทวสํวจฺจรสฺสทานมฺบุรี มิคฺสิริ-มาสฺสส จุทฺทสเม ทิเน ปยุตฺเตน ภิกฺขุณา ปจฺมปริโคโคโกโต.

สณฺจาคารํ อิทฺ จาตุ จิรํ สทฺธมฺมจิตฺติยา

สันธาคารนี้ สร้างอุทิศแด่ มหาอำมาตย์ นามว่า พระยาอนุมานราชธน และพระสารประเสริฐ พระภิกษุปยุตโตได้เปิดใช้สันธาคารนี้ ณ วันที่ ๑๔ เดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๐ ขอสันธาคารนี้จงดำรงอยู่ เพื่อความมั่นคงแห่ง สัทธรรม สืบไปตลอดกาลนาน

ทางมูลนิธิเสฐียรโกเศศ-นาคะประทีปจะจารึก

ถ้อยคำดังกล่าวเป็นตัวขอมไว้ที่สันธาคาร อาศรมวงศ์-สนธิ เพื่อเป็นที่ระลึกในโอกาสที่อาศรมแห่งนั้นตั้งมาครบ ๑ ปี ในวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๓๙ นี้

หากผู้ใดสามารถหาศิลาและ/หรือถ้อยคำใดๆ จากบทประพันธ์ของท่านเสฐียรโกเศศ และนาคะประทีป เพื่อไปสลักไว้ ณ แห่งศิลาที่อาศรมนั้นได้ ก็จะขอบคุณยิ่งนัก

ขอแสดงความนับถือ

ส.ศ.ช.

(ต่อจากหน้า ๕๑)

อยู่นั้น ในแต่ละเมืองจะมีงานสมาชิกเป็นกลุ่มๆ และแต่ละกลุ่มจะคัดเลือกตัวแทนขึ้นมาเพื่อลงชิงชัยในการเลือกตั้ง หรือที่เรียกกันว่า candidate นั่นเอง โดยท่านเล่าว่าสมาชิกของ SPD ทั่วประเทศมีอยู่แปดแสนคน ส่วนในวิสบาเดนมีอยู่สี่พันคน เหตุนี้จึงทำให้ผลการเลือกตั้งในระดับชาติจะมีอิทธิพลต่อความนิยมและโอกาสที่จะได้รับการเลือกตั้งของพรรคการเมืองนั้นๆ ในระดับท้องถิ่น รวมทั้งในทางกลับกันด้วย ซึ่งออกจะต่างจากระบบพรรคการเมืองในบ้านเราที่มักเกิดจากการก่อตัวขึ้นในศูนย์กลางก่อน อย่างปราศจากรากฐานที่เข้มแข็งในท้องถิ่น ทำให้ผลการเลือกตั้งในระดับชาติไม่อาจเป็นตัวตัดสินความนิยมของคนในท้องถิ่นได้อย่างจริงจัง และยังเป็นต้นตอให้เกิดปัญหาการซื้อสิทธิขายเสียงที่ระบาดไปทั่วเพราะขาดรากฐานความเข้าใจต่อกรปกครองในระดับประชาธิปไตยและการรวมตัวอย่างเข้มแข็งของประชาชนในระดับท้องถิ่นไปนั่นเอง

และไม่เฉพาะในวงการเมืองเท่านั้น ในระบบราชการเองก็จะเป็นการปกครองที่เน้นการตัดสินใจด้วยตัวเองของท้องถิ่น เป็นเหตุให้เกิดมาตรการและนโยบายที่แตกต่างหลากหลายกันไปในแต่ละท้องถิ่นในแต่ละรัฐ

*จากการเดินทางไปทัศนศึกษาดูงานระหว่างเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๓๘ ณ ประเทศเยอรมัน

(อ่านต่อฉบับหน้า)

(ต่อจากฉบับที่แล้ว)

อธิบายความในอลคัทธิปมสูตร

อธิบายความภาคแรก

ภาคแรกของพระสูตรเป็นเรื่องของอริยบุคคลิกษุผู้มีความเห็นผิด และกล่าวต่อละเมิดต่อพระผู้มีพระภาคเจ้า โดยที่อริยบุคคลิกษุกล่าวว่า ตนรู้ถึงธรรมที่พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงแสดงแล้ว โดยประการที่ธรรมทั้งหลายที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสแล้วว่า เป็นธรรมกระทำซึ่งอันตรายธรรมเหล่านั้นไม่สามารถทำอันตรายแก่ผู้ต้องเสพอได้จริง

อริยบุคคลิกษุเห็นว่า การที่พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงสอนว่า กามทั้งหลายเป็นธรรมที่ทำอันตราย กามเหล่านั้นไม่เป็นอันตรายจริง เพราะเหตุที่สัทธิที่ยังเสพกามก็สามารถบันลือไสตาบัน สกทาคามี และอนาคามีได้

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสสอนให้ละความติดใจยินดีในกามทั้งหลายเสีย เพราะ

กามทั้งหลายมีความยินดีน้อย มีทุกข์มาก มีความคับแค้นมาก โทษในกามเหล่านั้น มีอยู่อย่างยิ่ง

กามทั้งหลายมีอุปมาด้วยร่างกระดูก (เพราะมีเนื้อที่เป็นรสอร่อยน้อย) กามทั้งหลายมี

ทุกข์มาก มีความคับแค้นมาก โทษในกามเหล่านั้น มีอยู่อย่างยิ่ง

กามทั้งหลายมีอุปมาด้วยชิ้นเนื้อ (เพราะเป็นของที่สัตว์ทั่วไปติดอยู่ และรุมแย่งชิง)...

กามทั้งหลายมีอุปมาด้วยคอบหญ้า (เพราะตามเฝ้าผู้ถือ)...

กามทั้งหลายมีอุปมาด้วยหลุมถ่านเพลิง (เพราะ

เราร้อนมาก)...

กามทั้งหลายมีอุปมาด้วยความฝัน (เพราะปรากฏนิดหน่อย)...

กามทั้งหลายมีอุปมาด้วยของขอยืม (เพราะเป็นไปชั่วคราว)....

กามทั้งหลายมีอุปมาด้วยด้วยผลต้นไม้ที่ไม่มีพิษ (เพราะทำลายทั่วสรรพางค์)....

กามทั้งหลายมีอุปมาด้วยเสียงหั่นเนื้อ (เพราะถูกสับ ถูกฟันด้วยกามกิเลส)...

กามทั้งหลายมีอุปมาด้วยคมดาบ (เพราะตัดรอน)...

กามทั้งหลายมีอุปมาด้วยหอกและหลาว (เพราะย่อมทิ่มแทง)...

กามทั้งหลายมีอุปมาด้วยศีรษะงูพิษ (เพราะน่ารังเกียจ และมีภัยเฉพาะหน้า)

กามทั้งหลายมีทุกข์มาก มีความคับแค้นมาก โทษในกามเหล่านั้น มีอยู่อย่างยิ่ง

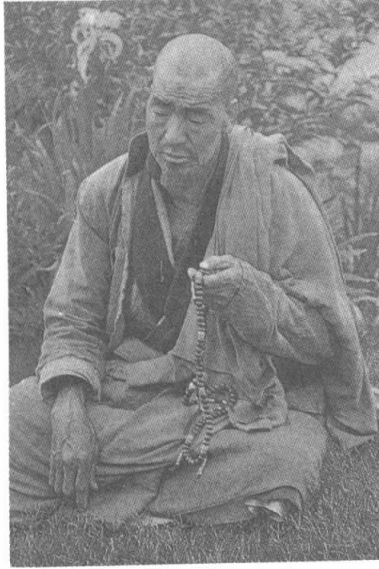
ดังนั้นพระพุทธองค์จึงทรงสอนให้ละความยินดีเพลิดเพลินในกามทั้งหลาย หากผู้ใดยังไม่เห็นโทษในกาม และยังมีเพลิดเพลินหลงใหลในกามอยู่ ผู้นั้นก็หมดความเจริญก้าวหน้าในธรรม

(คำว่า กาม ไม่ได้หมายความว่าเฉพาะเมถุนธรรมเท่านั้น ยังหมายถึง รูป รส กลิ่น เสียง โสภณูปะ อันเป็นที่น่าปรารถนา น่าใคร่ น่าชอบใจ น่ารัก ประกอบด้วยกามเป็นที่ตั้งแห่งความกำหนัด

กามคุณห้าเหล่านี้ สมณพรหมณ์พวกใดพวกหนึ่งใฝ่ฝัน ลุ่มหลง ติดพัน ไม่เห็นโทษ ไม่มีปัญญา ที่คิดจะนำตนออก ย่อมบริโภคมกคุณห้าเหล่านี้ สมณพราหมณ์

พวกนั้น บัณฑิตพึงทราบว่าเป็นผู้ถึงความเสื่อม เป็นผู้ถึงความพินาศ ถูกมารผู้โง่บาปกระทำได้ตามต้องการ (ปาสราลีสูตร ม.ม. ข้อ ๓๒๗)

ภิกษุอื่นๆ ได้ช่วยกันแก้ไขความคิดผิดเหล่านี้ อริยธรรมภิกษุก็ไม่เชื่อ ภิกษุเหล่านั้นจึงนำความไปกราบทูลพระผู้มีพระภาคเจ้า เมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงได้ถามอริยธรรมภิกษุว่าเป็นดังนั้นจริง พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า ผู้ที่มีความคิดว่ากามไม่เป็นอันตราย ก็ย่อมเสพกาม และการที่เสพกามโดย

ไม่มีกิเลสกาม ไม่มี ความหมายรู้ในกาม (กามสัญญา) ไม่มีความคิดต่างๆ หมกมุ่นในกาม (กามวิตก) ย่อมเป็นไปไม่ได้ อันเป็นการละเมิดต่อสิกขาบท เป็นเครื่องกีดกันไม่ให้ก้าวหน้าต่อไปในญาณชั้นสูง และการละเมิดต่อพระพุทโธวาท เป็นความผิดอย่างแรง จึงขับไล่ อริยธรรมภิกษุออกจากหมู่สงฆ์

อรรถกถาว่า **ธรรมอันเป็นอันตราย (อันตรายิกกรรม)** เป็นธรรมที่ทำอันตรายต่อสวรรค์และนิพพาน มี ๕ อย่าง คือ กรรม กิเลส วิบาก อริยุปวาท และอาณาวิตกกมมะ กรรมได้แก่ อนันตริยกรรมฆ่าพ่อ ฆ่าแม่ ฆ่าพระอรหันต์ ทำร้ายพระพุทเจ้า ทำสงฆ์ให้แตกกัน กิเลส ได้แก่ แก่นียตมิจฉาทิฏฐิ ผู้ยึดมั่นในความเห็นผิดอย่างรุนแรง

วิบาก ผู้ที่เกิดมาด้วยทวิเหตุกำเนิด อริยุปวาทะ ได้แก่ การกล่าวร้ายพระอริยเจ้า อาณาวิตกกมมะ ภิกษุผู้ต้องอาบัติโดยไม่แก้ไข

อรรถกถาว่า อริยธรรมภิกษุเป็นธรรมกถึก แต่เพราะการศึกษาปริยัติธรรมผิดวิธี และไม่ไต่ถามผู้รู้ในเรื่องที่ตนสงสัย จึงเกิดนิยตมิจฉาทิฏฐิขึ้น

พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงสอนว่า การศึกษาปริยัติธรรมโดยไม่ไตร่ตรองเนื้อความด้วยปัญญา (กัมมัสสกตาปัญญา

วิปัสสนาปัญญา) มุ่งชมผู้อื่นเป็นอานิสงส์ ธรรมที่เรียนไม่ตัวอย่างนี้แล้ว ย่อมเป็นไปเพื่อสิ่งไม่เป็นประโยชน์ เพื่อทุกข์สิ้นกาลนาน ธรรมนั้นเรียกว่า อลคัททูปมปริยัติ ส่วนธรรมที่ผู้เรียนดีแล้ว พงตามด้วยปัญญาแล้ว ย่อมได้ประโยชน์แก่ มรรคผล นิพพาน อรรถกถาอธิบายเพิ่มเติมว่า การเรียนธรรมเพื่อมุ่งหวังลาภ สักการะ เป็นอลคัททูปมปริยัติ การเรียนเพื่อศึกษานำไปปฏิบัติตามลักษณะของศีล สมาธิ ปัญญา มรรคผล นิพพาน เช่นนี้

อรรถกถาเรียกว่า นิตถรณปริยัติ อรรถกถากล่าวต่อไปว่า การเรียนเพื่อดำรงพระศาสนาเป็นกิจโดยเฉพาะของพระอรหันต์เท่านั้น

(หนังสือมุตโตทัย บันทึกโอวาทของท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตเถระ ลำดับข้อที่ ๑ กล่าวว่า "การปฏิบัติเป็นเครื่องยังพระสัทธรรมให้บริสุทธิ์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงว่า ธรรมของพระตถาคตเมื่อเข้าไปประดิษฐานในสันดานของปุถุชนย่อมเป็นของปลอมทั้งสิ้น (สัทธรรมปฏิรูป) แต่ถ้าเข้าไปประดิษฐานในจิตสันดานของพระอริยเจ้าแล้ว ไซ้ร์ ย่อมเป็นของบริสุทธิ์แท้จริง และเป็นของไม่ลบลือนด้วย เพราะฉะนั้น เมื่อยังเพียรแต่เรียนพระปริยัติธรรมฝ่ายเดียว จึงยังใช้การไม่ได้ดี ต่อเมื่อมาฝึกหัดปฏิบัติจิต กำจัดเหล่ากะปอมเก่า คือ อุปกิเลส แล้วนั้นแหละ จึงจะยังประโยชน์ให้สำเร็จเต็มที่ และทำให้พระสัทธรรมบริสุทธิ์ ไม่วิปลาสคลาดเคลื่อนจากหลักเดิมด้วย")

บทนำเข้าสู่วิปัสสนา

ต่อจากนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าก็ทรงสอนโดยยกอุปมาด้วยหุ่นที่ใช้ข้ำมล่าน้ำ เมื่อใช้ข้ำมล่าน้ำได้ประโยชน์สม

ตามหน้าที่แล้ว ก็ให้ปล่อยวางไว้ อย่าแบกถือต่อไป
ธรรมทั้งหลายก็เช่นเดียวกัน แม้แต่สมถและวิปัสสนา
ก็อย่าไปยึดถือไว้ จะเป็นอุปสรรคต่อการก้าวหน้า
ในการปฏิบัติธรรมในขั้นสูง จะกล่าวไปเฝ้าในเรื่อง
ของธรรมทั้งหลายเล่า ยังต้องรีบละทิ้งที่เกิดขึ้น

อธิบายความภาคที่สอง ภาควิปัสสนา

พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงสอนให้ละเหตุแห่งกิฏฐิหก

พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงตรัสว่า เหตุแห่งกิฏฐิ อันเป็นที่
ยึดถือของปุถุชนผู้ไม่ได้สติทั้งหลาย มี ๖ ประการ คือ

๑. ย่อมพิจารณาเห็นรูป (รูปขันธ) ว่านั่นของเรา
เราเป็นนั่น นั่นเป็นอัตตาของเรา

๒. ย่อมพิจารณาเห็นเวทนาว่า นั่นของเรา เรา
เป็นนั่น นั่นเป็นอัตตาของเรา

๓. ย่อมพิจารณาเห็นสัญญาว่า นั่นของเรา เรา
เป็นนั่น นั่นเป็นอัตตาของเรา

๔. ย่อมพิจารณาเห็นสังขารทั้งหลายว่า นั่นของ
เรา เราเป็นนั่น นั่นเป็นอัตตาของเรา

๕. ย่อมพิจารณาเห็นวิญญาณว่า นั่นของเรา
เราเป็นนั่น นั่นเป็นอัตตาของเรา

๖. ย่อมพิจารณาเห็นเหตุแห่งกิฏฐิที่ว่า “นั่นโลก
นั่นอัตตาในปรโลก เรานั้นจักเป็นผู้เที่ยง ยั่งยืน คงที่ ไม่มี
ความแปรปรวนเป็นธรรมดา จักตั้งอยู่เสมอด้วยความ
เที่ยงอย่างนั้น” ว่านั่นของเรา เราเป็นนั่น นั่นเป็นอัตตา
ของเรา

ในพระสูตรทรงขยายความคำว่าวิญญาณว่า วิญญาณที่
เห็นรูป วิญญาณที่ฟังเสียง วิญญาณที่ทราบ กลิ่น รส
โผฏฐัพพะ วิญญาณที่รู้แจ้งแล้วถึงแล้ว แสวงหาแล้ว
ใคร่ครวญแล้วซึ่งอารมณ์ เมื่อกล่าวเพื่อความเข้าใจง่าย
ก็คือจักขุวิญญาณ โสตวิญญาน ฆานวิญญาน ชิวหา
วิญญาน กายวิญญาน และมนวิญญานนั่นเอง

การยึดมั่นว่าเป็นของเรา เราเป็นนั่น นั่นเป็นอัตตาของ

เรา เป็นการยึดมั่นด้วยตัณหาว่าเป็นของเรา เป็นการ
ยึดมั่นด้วยมานะ (ในพระสูตร อัสมีมานะ หมายถึงการ
ยึดถือว่ามีตนในขันธห้า ในอรรถกถาว่า มานะในที่นี้
หมายถึงมานะที่มีการเปรียบเทียบตนเองกับผู้อื่น ซึ่งได้
แก่มานะทั้งเก้า) ว่าเราเป็นนั่น และการยึดมั่นด้วยกิฏฐิ
๖๒ ว่าเป็นอัตตาของเรา

หนึ่งในกิฏฐิ ๖๒ นั้นก็มีเหตุแห่งกิฏฐิที่ ๖ ที่ว่า
“นั่นโลก นั่นอัตตาในปรโลก เรานั้นจักเป็นผู้เที่ยง ยั่งยืน
คงที่ ไม่มีความแปรปรวนเป็นธรรมดา จักตั้งอยู่เสมอ
ด้วยความเที่ยงอย่างนั้น” รวมอยู่ด้วย

ส่วนอริยสาวก ผู้สดับแล้ว ผู้เห็นพระอริยะทั้งหลาย
ฉลาดในธรรมของพระอริยะ ได้รับแนะนำดีแล้วในธรรม
ของพระอริยะ เห็นสดับบุรุษ ฉลาดในธรรมของสดับบุรุษ
ได้รับแนะนำดีแล้วในธรรมของสดับบุรุษ **ย่อมพิจารณา
เห็นเหตุแห่งกิฏฐิ ๖ ประการนั้นว่า นั่นไม่ใช่ของเรา
เราไม่ใช่นั่น นั่นไม่ใช่อัตตาของเรา**

พระอริยสาวกนั้น พิจารณาอยู่อย่างนี้ย่อมไม่สะดุ้ง
ในเพราะสิ่งที่ไม่มียู่

อรรถกถาอธิบายคำว่าสะดุ้ง เพราะเหตุแห่งตัณหา หรือ
เพราะเหตุแห่งภย คำว่าสิ่งที่ไม่มียู่คือ ไม่มีอัตตาที่แท้
จริง

รวมความก็หมายความว่า พระอริยสาวกนั้น
ย่อมไม่เศร้าโศก ไม่ลำบาก ไม่คร่ำครวญ ไม่ถึงความ
ลุ่มหลงเพราะความไม่มีอัตตา

**พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงสอนว่า ความสะดุ้งเกิดขึ้นได้
เพราะความยึดถือในอัตตา และสิ่งที่เนื่องด้วยอัตตา**

ภิกษุรูปหนึ่งคิดว่า ความสะดุ้งไม่มีเพราะไม่มีสิ่งภายใน
(อัตตา) เท่านั้นหรือ จึงได้ทูลถามพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า
ก็ถ้าสิ่งภายนอกอันเป็นของตน (บริวาร) พินาศไป หรือ
ไม่มี จะมีความสะดุ้งได้หรือไม่ พระผู้มีพระภาคเจ้าทรง
ตอบว่า มีความสะดุ้งได้ ถ้ายังมีความคิดว่าบริวารเหล่านี้
นั้นควรเป็นของตนหรือเป็นของตน แต่ถ้าไม่มีความคิด
เช่นนั้นก็ไม่มีความสะดุ้งเมื่อบริวารเหล่านั้นไม่มีหรือ
พินาศไป

ภิกษุรูปนั้นได้ทูลถามอีกว่า หากความพินาศแห่งบริชารภายในไม่มี ความสะดุ้งจะมีได้หรือไม่ (คำว่า บริชารภายในในที่นี้ หมายถึง อัดดา)

พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงตอบว่า ความสะดุ้งมีได้ หากบุคคลนั้นมีความเห็นว่า “นั่นโลกนั้นอัดดาในปรโลก เรานั้นจักเป็นผู้เที่ยง ยั่งยืน คงที่ ไม่มีความแปรปรวนเป็นธรรมดา จักตั้งอยู่เสมอด้วยความเที่ยงอย่างนั้น” เมื่อเขาฟังธรรมที่แสดงเพื่อถอนขึ้นซึ่งทิฏฐิ เหตุแห่งทิฏฐิ ความตั้งมั่นแห่งทิฏฐิ ความกลุ้ม

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า ดีละ เราก็ก็น่าพิจารณาเห็นบริชารที่หวงแหวนว่าเป็นของเที่ยง ยั่งยืน คงที่ ไม่มีความแปรปรวนเป็นธรรมดา ตั้งอยู่เสมอด้วยความเที่ยงอย่างนั้น (เมื่อไม่ยึดถือเช่นนั้น โสกะ ปรีเทวะ ทุกขะ โทมนัส และอุปายาส ก็จะไม่เกิดขึ้น เมื่อบริชารเหล่านั้นแปรไปเป็นธรรมดา)

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า เธอทั้งหลายเห็นอัดดาทุกาปาน (ความยึดมั่นว่ามีตนในขันธห้า) ซึ่งเมื่อเธอยึดถืออยู่ จะพึงไม่

บังเกิดโสกะ ปรีเทวะ ทุกขะ โทมนัส และอุปายาส หรือ

ไม่
ภิกษุทั้งหลายกราบทูลว่า ไม่เป็นอย่างนั้น พระเจ้าข้า
พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า แม้เราก็ก็น่าพิจารณาเห็นอัดดาทุกาปาน ซึ่งเมื่อยึดถืออยู่ จะพึงไม่บังเกิดโสกะ ปรีเทวะ ทุกขะ โทมนัส และอุปายาส

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า เธอทั้งหลายพิจารณาเห็นว่าเมื่ออาศัยยึดถืออยู่ซึ่งทิฏฐินิสัย (ทิฏฐิหก สิบสองชนิด เช่น โลกเที่ยง โลกไม่เที่ยง ฯลฯ) ซึ่งเมื่อเธออาศัยยึดถืออยู่จะพึงไม่บังเกิด โสกะ ปรีเทวะ ทุกขะ โทมนัส และอุปายาส หรือไม่

ภิกษุทั้งหลาย ไม่เป็นอย่างนั้น พระเจ้าข้า
พระผู้มีพระภาคเจ้า ดีละ ภิกษุทั้งหลาย แม้เราก็ก็น่าพิจารณาเห็นทิฏฐินิสัย ซึ่งเมื่อบุคคลอาศัยยึดถืออยู่จะพึงไม่บังเกิดโสกะ ปรีเทวะ ทุกขะ โทมนัส และอุปายาส

(อ่านต่อฉบับหน้า)

รุมด้วยทิฏฐิ และเชื้อแห่งความยึดมั่นทั้งหมด เพื่อระงับสังขารทั้งหมด เพื่อสลละคืนอุปธิทั้งหมด เพื่อความสิ้นแห่งตัณหา เพื่อความสำรอก เพื่อความดับ เพื่อนิพพาน บุคคลนั้นมีความเห็นอย่างนี้ว่า เราจักขาดสูญแน่แท้ จักฉิบหายแน่แท้ จักไม่มีแน่แท้ บุคคลนั้นยอมศรัทธาศอกลำบาก ร่ำไร คร่ำครวญ ตีอก ถึงความลุ่มหลงภิกษุ เมื่อความพินาศแห่งบริชารภายในไม่มี (ความไม่มีอัดดา) ความสะดุ้งย่อมมีได้ด้วยอาการอย่างนี้แล

ถ้าหากบุคคลไม่มีความเห็นว่าเป็น “นั่นโลก นั้นอัดดาในปรโลก เรานั้นจักเป็นผู้เที่ยง ยั่งยืน คงที่ ไม่มีความแปรปรวนเป็นธรรมดา จักตั้งอยู่เสมอด้วยความเที่ยงอย่างนั้น” เมื่อได้ฟังการแสดงธรรมเพื่อถอนทิฏฐิ ความสะดุ้งก็ย่อมไม่มีแก่ผู้นั้น

พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงสอนให้ละความยึดถือในบริชารภายนอก ในอัดดา และในทิฏฐิ

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า ดูก่อน ภิกษุทั้งหลายเธอพึงกำหนดถือเอาและเห็นว่า บริชารที่หวงแหวนว่าเป็นของเที่ยง ยั่งยืน คงที่ ไม่มีความแปรปรวนเป็นธรรมดา ตั้งอยู่เสมอด้วยความเที่ยงอย่างนั้นหรือไม่
ภิกษุทั้งหลายทูลว่า ไม่เป็นอย่างนั้นพระเจ้าข้า

การอบรมเชิงปฏิบัติการ พุทธศาสนากับสตรีและการปฏิบัติธรรมแบบเถรวาทและมหายานในชีวิตประจำวันโดย ภิกษุณี จัน ดุค แอนนาเบล เลดี เมื่อวันที่ ๑๙-๒๐ มีนาคม ๒๕๓๙ ที่สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผ่อนคลาย

ในมหาสติปัฏฐานสูตร กล่าวไว้ในทำนองว่า “เมื่อเดินอยู่ ย่อมรู้ชัดว่าเราเดินอยู่ เมื่อยืนอยู่ ย่อมรู้ชัดว่าเรายืนอยู่ เมื่อนั่งอยู่ ย่อมรู้ชัดว่าเรานั่งอยู่ เมื่อนอนอยู่ ย่อมรู้ชัดว่าเรานอนอยู่ เธอตั้งกายไว้

ด้วยอาการใดๆ ย่อมรู้ถึงกายนั้น ด้วยอาการอย่างนั้นๆ ด้วยอาการนี้ที่เธอเป็นผู้อยู่ด้วยสติมันคงเห็นกายในกาย” แต่การมีสติรู้เท่าทันอาการต่างๆ ของกายนั้นยังไม่พอในมหาสติปัฏฐานสูตรยังกล่าวว่า เราต้องมีสติรู้พร้อมถึงลมหายใจแต่ละครั้ง การเคลื่อนไหวแต่ละหน ความคิดทุกความคิด และความรู้สึกทุกความรู้สึก พุดง่าย ๆ ว่า มีสติรู้ทั่วพร้อมกับทุกสิ่งๆ ที่เนื่องกับเรา

เป้าหมายแห่งคำสอนในพระสูตรคืออะไร เราจะหาเวลาที่ไหนมานั่งฝึกสติที่ว่านี้ คงเป็นเรื่องยากลำบากอยู่เหมือนกันสำหรับวิถีชีวิตในปัจจุบัน ที่จะฝึกปฏิบัติภาวนา เพื่อยังความรู้อันทั่วพร้อมมาสู่ชีวิตในทุกขณะได้ เราคงจะต้องค้นหาวิถีฝึกสติ และรู้จักประยุกต์ใช้วิถีฝึกสติต่างๆ ให้เหมาะสมและกลมกลืนกับกิจกรรมในชีวิตประจำวัน เพื่อเราจะได้มีชีวิตอย่างแท้จริง ดังที่พระพุทธองค์ทรงตรัสไว้ว่า “ปัจจุบันเป็นเวลาอันประเสริฐสุด”

ตัวอย่างของการนำภาวนาในชีวิตประจำวันที่ **ภิกษุณี จัน ดุค แอนนาเบล เลดี** ได้ชี้แนะให้ลองปฏิบัติในช่วง ๒ วันของการปฏิบัติธรรมของพวกเรา ซึ่งประกอบไปด้วยกลุ่มคนหนุ่มสาวที่วิ่งวุ่นววยกับกิจกรรม

ถึงคมที่รับแรงในปัจจุบัน ทำให้ชีวิตแห่งเรา มุ่งจะวิ่งไปสู่เป้าหมายที่คลุมเครือ โดยมีคู่แข่งตัวฉกาจคือ “เวลา” ไม่ว่าจะเป็นยามนอน ตื่น กลับบ้าน ขับรถ ไปทำงาน ฯลฯ กิจกรรมต่างๆ ในชีวิตต้องแข่งกับ “เวลา” แทบทั้งสิ้น แม้แต่ช่วงพักผ่อนหย่อนใจของเราก็กังจะถูกจำกัดด้วย “เวลา” ซึ่งเข้ามากลืนกินชีวิตของเราทีละนิดอย่างใจเย็น โดยที่เราเองไม่เท่าทัน เรามักกังวลกับวันข้างหน้า กลัวไม่ทันนับวัน กลัวความไม่มั่นคงบ้าง และเราก็ทรมานกับอดีตที่ผิดพลาดของตนเองที่มักเข้ามาหลอกหลอนเราอยู่เนืองนิจ อาจกล่าวได้ว่าเราไม่มีชีวิตที่แท้จริงเลย เพราะไม่ว่าจะเป็นเรื่องความกังวลในวันหน้า หรือความทรมานในวันวานก็ล้วนเป็นเรื่องของความคิดจินตนาการ ไม่ใช่ประสบการณ์ที่แท้ในปัจจุบันขณะ

หากเราดำรงตนอย่างมีสติในปัจจุบันขณะ ถึงแม้เราจะต้องอยู่ในสถานการณ์เดิมๆ แต่บรรยากาศจะเปลี่ยนไป ในความร้อนรน วุ่นวาย ของสภาพการแวดล้อม ลองสังเกตดูสิ หากมีใครสักคนตรงนั้น สงบเย็น และยังคงมีรอยยิ้มน้อยๆ อยู่บนดวงหน้าและแววตา บรรยากาศจากหนักก็จะเบาลง จากเขม็งเกลียวก็จะ

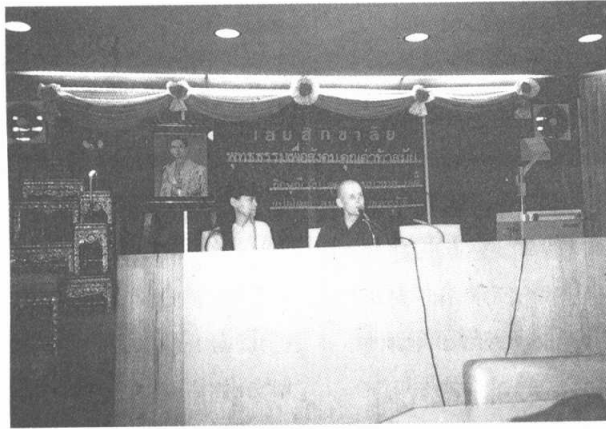
อันรัดตัว ทั้งที่เป็นนัก
ศึกษา สื่อมวลชน และผู้
ปฏิบัติงานองค์กรพัฒนา
เอกชน มีอย่างเช่น

การเดินทาง ถ้าเรามี
สติในการเดิน เราจะเดิน
เพียงเพื่อจะได้เดิน แต่
หากว่าเท้าก็เดินไป ใจก็
นึกถึงแต่ที่หมาย หรือ
กิจกรรมต่างๆ ที่จะต้อง

ทำเราก็จะไม่ได้สัมผัสถึงความอัศจรรย์แห่งการเดินทาง ไม่ได้มีชีวิตอยู่จริงในขณะที่เราเดิน ภิกษุณีท่านได้พาเดิน
จกรรมรอบสนามฟุตบอลมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
หลายคนรู้สึกแปลกๆ บ้างก็เขิน บ้างก็กังวลกับสายตา
ของผู้คนในประชาคมแห่งนั้น

แต่พอลองได้เดินด้วยตนเองเข้าจริงๆ กลับรู้สึก
ดีกับการที่เท้าได้สัมผัสพื้นดินในแต่ละก้าวที่ย่างเดิน
อย่างสงบ ปราศจากการพูดคุย และเต็มเปี่ยมด้วยความ
ใส่ใจ เป็นเรื่องที่ย่อมยอดอย่างไม่น่าเชื่อ ถึงแม้
การเริ่มต้นในครั้งแรกนี้จะขัดเขิน ตะกุกตะกักไปบ้าง ยิ่ง
สังเกตเห็นท่าทางอันนุ่มนวลและเป็นธรรมชาติของท่าน
ภิกษุณี ทำให้เกิดกำลังใจที่จะค่อยๆ ฝึกเดินอย่างมีสติ
ด้วยตนเองต่อไป

ท่านภิกษุณีแนะนำให้เราเดินที่สนามฟุตบอล
แทนการเดินทางในห้องเล็กๆ ก็เพราะว่า สิ่งแวดล้อมที่ดีมี
ความสำคัญในการปฏิบัติภาวนา เราไม่จำเป็นจะต้องใส่
ใจแต่เฉพาะเท้าของเรา หากระหว่างเดินเรายังสามารถ
ชื่นชมกับดอกไม้ ต้นไม้ ตามรายทางหรือจะมองตรงไป
ยังขอบฟ้า ยิ้มทักเจ้านกน้อย ก็ยังได้ เพียงแต่ให้รู้ตัวอยู่
เสมอ เมื่อเหลียวซ้ายก็รู้ว่าเหลียวซ้าย เมื่อแลขวาก็รู้ว่า
แลขวา จากการอบรมนี้ทำให้รู้ว่าการปฏิบัติธรรมเป็น
เรื่องที่อ่อนโยน เป็นธรรมชาติและนำมาใช้ได้ในชีวิต
ประจำวันอย่างไม่มีรู้สึกต้องกังวลกับสายตาใครว่าจะมอง
เราเป็นตัวประหลาด เพราะการเดินทางเป็นเรื่องธรรมดา
เหมือนที่เราทำอยู่ทุกวัน แต่ให้นำสติเข้ามากำหนดรู้ได้
ท่านภิกษุณียิ่งแนะนำให้เรานำมาใช้ในการเดินในชีวิต

ประจำวันทั้งการเดินทางไปซื้อ
ของ หรือเดินทางไปทำงาน
แต่การเดินทางอย่างมีสติ
คงจะต้องใช้เวลานานสัก
หน่อย จากที่เคยใช้เวลา
๓๐ นาที อาจเพิ่มเป็น
๔๐-๕๐ นาที เพื่อจะได้
ไม่ต้องกังวลกับที่หมาย
มากนัก

การกิน อาหาร

ที่เรากินได้มาจากแสงอาทิตย์ ก้อนเมฆ พื้นดิน และ
การทำงานหนัก มีก็มีอาหารที่เราให้ความใส่ใจอย่าง
แท้จริง เรามักไม่ใส่ใจต่อความเอื้ออาทรของสรรพสิ่งใน
จักรวาลนี้ที่มีต่อกัน ไม่สำเหนียกต่อรสของอาหาร ไม่
ละเมียดละไมในการเคี้ยว เพื่อจะดูแลกระเพาะอาหาร
ของเรา บ่อยครั้งที่เราปล่อยให้ปากทำหน้าที่ของมันไป
และใจก็ฟุ้งไปถึงเรื่องราวต่างๆ มากมาย เป็นเรื่องดีไม่
น้อยถ้าเราจะเริ่มกินอาหารอย่างมีสติ โดยอาจจะเริ่ม
ด้วยการภาวนา เพื่อระลึกถึงแสงอาทิตย์ ก้อนเมฆ
พื้นดิน และชาวผู้ใช้แรงงานอันเป็นเหตุปัจจัยที่เชื่อมโยง
กัน ที่ทำให้เรามีอาหารบริโภคเพื่อเลี้ยงดูร่างกายเรา
ให้สามารถทำประโยชน์ ทำความดี และความงามให้เกิด
ขึ้น เป็นเรื่องที่ดีที่เราจะได้กินอาหารพร้อมกับครอบครัว
หรือเพื่อนๆ ของเรา เราจะมองหน้ามองตากันอย่างตั้ง
อกตั้งใจ แล้วเราจะค้นพบว่าการได้อยู่ร่วมกันกับครอบครัว
และเพื่อนของเรา ช่างเป็นสิ่งดีงามเหลือเกิน

การภาวนาถือเป็นเรื่องจำเป็นของชีวิต เพราะ
เป็นการขัดเกลาตนเอง และช่วยให้สติของเราเข้มแข็งขึ้น
เมื่อใดที่เราเหนื่อย เคร่งเครียด หรือวิตกกังวล ผู้ฝึกสติ
อยู่เป็นประจำย่อมกลับคืนสูตนเอง เผ้าดูลมหายใจ ไม่
หลงสู่ความคิดที่มักจะเป็นไปแต่ในทางเลวร้าย วิธีการ
หนึ่งที่ท่านภิกษุณีนำมาใช้ก็คือ **“ระฆังแห่งสติ”** ระฆังแบบ
เสียงกังวานใส ท่านแนะนำให้เราหยุดเผ้าตามลมหายใจ
ของตนเองเมื่อได้ยินเสียงเคาะระฆัง สองวันแห่งการฝึก
สติเราได้ยินเสียง **“ระฆังแห่งสติ”** ในยามที่เราสวดมนต์

(อ่านต่อหน้า ๓๓)

พุทธศาสนากับเงินตรา

พิภพ อุดมอิทธิพงษ์ **ทางออกของชาวพุทธจากอิทธิพลของธนमार**

ระหว่างวันที่ ๒๓-๒๔ มีนาคมที่ผ่านมา เสม-สิกขาลัยได้จัดอบรมในหัวข้อ **พุทธศาสนากับเงินตรา** ซึ่งนำการสนทนาร่วมกันโดย**อาจารย์เดวิด ลอย** จากมหาวิทยาลัยบุงเกียว ประเทศญี่ปุ่น และ**รศ.ดร.อภิชัย พันธเสน** จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีผู้เข้าร่วมอบรมประมาณ ๒๐ คนเศษ ซึ่งมาจากกลุ่มคนที่หลากหลาย โดยมีพระคุณเจ้า ๗ รูป ท่านอื่นๆ มาจากแวดวงสื่อสารมวลชน องค์กรพัฒนาเอกชน และที่เป็นนายธนาคารก็มี

สิ่งที่น่าสนใจจะยอมรับร่วมกันในระหว่างผู้อบรมและผู้เข้าอบรมคือ เงินเป็นเหมือนกับดาบสองคม ในแง่หนึ่งเงินสามารถสร้างสรรค์ประโยชน์ได้มากมายแก่มนุษย์ แต่อีกด้านหนึ่งก็เป็นโทษ เพราะนำมาซึ่งความทุกข์ทางกายและทางใจ เหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น? คำตอบร่วมกันของพวกเราก็คือ เงินนั้นมีอำนาจที่จะช่วยให้มนุษย์ดลบันดาลสิ่งของต่างๆ ได้มากมาย ทั้งๆ ที่โดยตัวของมันเองไม่มีคุณค่าอะไร เป็นเพียงเศษโลหะหรือไม้ก็แผ่นกระดาษเท่านั้น แต่ขณะเดียวกันมันก็มีสมรรถนะสูงในการช่วยสร้างเสริมกิเลสให้กับมนุษย์ ทำให้ความอยากได้ใคร่มีของเราเพิ่มมากขึ้นโดยไม่มีที่สิ้นสุด ในแง่นี้เดวิดลอยได้อาศัยหลักพุทธธรรมกับหลักจิตวิทยามาวิเคราะห์ว่าเป็นเพราะ มนุษย์นั้นโดยพื้นฐานจะ**มีความรู้สึกขาด** อยู่ตลอดเวลา ซึ่งเป็นผลมาจากความขัดแย้งกันระหว่างสภาพธรรมชาติที่แท้จริงที่ไม่มีตัวตน(ตามหลักกอนัตตาที่อธิบายได้ในทางพุทธศาสนา) กับความพยายามที่จะทำให้ตัวตนเป็นจริงขึ้นมาของมนุษย์ เหตุนี้มนุษย์จึงต้องดิ้นรนเพื่อจะเติมความรู้สึกขาดนั้นให้เต็มให้ได้ ซึ่งเขาชี้ว่ามีทางออกที่สำคัญอยู่ที่ประการคือ

ประการแรก การแสวงหา**ชื่อเสียง** ทั้งนี้เพราะการเป็นที่รู้จักของคนอื่นจะช่วยยืนยันความมีอยู่ของ

ตัวตนของมนุษย์ได้ พวกเขาจะรู้สึกว่างเปล่าหากตัวเองไม่เป็นที่รู้จักของใคร เพราะสำนักภายในใจพร่าบอเขาอยู่เสมอว่าโดยธรรมชาติที่แท้แล้ว มนุษย์ไม่มีตัวตนอยู่จริง

ประการที่สองคือการแสวงหา**ความรักแบบอมตะ** เช่นเดียวกันเพื่อยืนยันว่าตัวตนมีอยู่จริง มนุษย์ได้พยายามแปรความเป็นตัวเองให้ไปอยู่ในตัวบุคคลที่เขารัก ซึ่งเป็นต้นตอที่มาของความรักแบบซาบซึ้งอมตะ (ประเภท “เธอคือดวงใจฉัน” “ถ้าขาดเธอฉันคงอยู่ไม่ได้ เพราะตัวฉันผูกพันอยู่กับเธอ”) และมนุษย์พบว่าจริง ๆ แล้ว คุ้ในอุดมคติของเขาก็ได้วาดฝันไว้อย่างสวยงามหรูหรานั้น ไม่สามารถตอบสนองความรู้สึกขาดภายในของเขาได้อยู่ดี

ประการที่สามคือ**เงิน** เพราะไปคิดว่าเงินจะสามารถดลบันดาลสิ่งต่างๆ ที่จะช่วยถมความรู้สึกขาดของเขาให้เต็มได้ พวกเขาจึงหมกมุ่นครุ่นคิดอยู่แต่การสะสมเงินตรา (ซึ่งนำแปลกที่โดยตัวของมันเองไม่มีค่าอะไรเลย) และในขณะที่เดียวกันพวกเขาก็พยายามทำให้โลกธรรมชาติทั้งมวลกลายเป็นสินค้าที่ซื้อขายแลกเปลี่ยนกันได้ ทั้งนี้เพราะอะไร? ก็เพราะว่าเมื่อทุกอย่างกลายเป็นสินค้า มนุษย์ก็สามารถควบคุมได้เพราะอยู่ภายใต้อำนาจการซื้อของพวกเขา

ประการสุดท้ายคือการพัฒนา**เทคโนโลยี** ทั้งนี้เนื่องมาจากความต้องการครอบครอง และควบคุมธรรมชาติเพื่อพิสูจน์ว่าตัวตนมีอยู่จริงเช่นกัน

แต่ทางออกทั้งสี่ประการหลักนี้ ไม่เคยแก้ความรู้สึกขาดภายในของมนุษย์ได้อย่างสมบูรณ์เลย เดวิดลอย กล่าวว่า นั่นเป็นเพียงการชะลออาการของปัญหาออกไปเท่านั้น เพราะสักๆ แล้ว แม้มนุษย์จะสามารถไขว่คว้าหาวัตถุต่างๆ มาเพื่อปรนเปรอความรู้สึกของตนเองได้มากเท่าไร มันก็เป็นเพียงการแก้ปัญหาชั่วคราว

คราว เป็นการหลีกเลี่ยงเป็นครั้ง ๆ ไป เพราะไม่เคย
แก้ความรู้สึกที่เกิดจากความพยายามมีตัวตน ทั้ง ๆ
ที่ตัวตนจริง ๆ นั้นไม่มีอยู่และสำนึกภายในก็พร่ำบอกร
อยู่ตลอดเวลาได้

ในทางพุทธเราเรื่องนี้จะเทียบได้กับการ**ทำบุญ**
ซึ่งหลายครั้งเราทำไปเพื่อจะให้ความรู้สึกดีขึ้น รู้สึก
สบายใจมากขึ้น หรือถ้าเราทำผิดบาปอะไรมาเราก็จะ
ทำบุญโดยหวังว่าจะล้างบาปนั้นได้ แต่ทั้งนี้มันไม่ได้เป็น
การแก้ปัญหาที่ต้นตอซึ่งที่พระพุทธองค์เสนอเลย การ
เอาชนะความทุกข์ได้คือการพิจารณาตัวทุกข์และเข้าใจ
สภาพธรรมชาติที่แท้จริงของทุกข์ต่างหาก แต่การทำบุญ
เป็นการสร้างความหวังให้กับเราว่าเรา “ได้บาป” ให้
กับตัวเองแล้ว (ทั้ง ๆ ที่ขัดกับหลักกรรมตามพุทธศาสนา)
ซึ่งเท่ากับเป็นการประวิงเวลาออกไป ทำให้เราไม่กล้า
หันหน้ามาเผชิญกับทุกข์และแสวงหาวิธีการดับทุกข์ให้
ดับสนิทได้อย่างแท้จริง

อย่างไรก็ตาม กลวิธีนี้ได้รับการปรับใช้เพื่อหลอก
หลวงคนให้เบี่ยงเบนออกจากหลักการทางพุทธศาสนาได้
อย่างแนบเนียน นั่นคือ**ลัทธิธรรมกาย**อันเป็นที่ดึงดูดใจ
โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับชนชั้นกลางและที่สูงขึ้นไป ทั้ง
นี้เพราะเหตุใด? ทั้งนี้ก็เพราะว่ายิ่งคนเราเพิ่มรายได้ให้
กับตัวเองมากขึ้นเท่าไร แต่ในขณะเดียวกันก็ไม่เคยหัน
มาศึกษาและใช้พุทธวิธีเพื่อการดับทุกข์อย่างแท้จริง
พวกเขาก็อดรู้สึกกว่าชีวิตยังไม่สมบูรณ์อยู่ดีไม่ได้ สิ่งที่
ธรรมกายทำก็คือการเสนอว่า การทำบุญจะช่วยคลี่คลาย
ความทุกข์ให้กับพวกเขาได้ และการนำเสนอเช่นนั้น
สอดคล้องกับความต้องการของคนรุ่นใหม่ผู้มีรายได้แต่
หาทางออกให้กับความไม่สบายใจของตนเองไม่ได้อยู่แล้ว
เพราะเป็นวิธีการดับทุกข์แบบ “สำเร็จรูป” กล่าวคือ “คุณ
เอาเงินมาทำบุญ แล้วคุณจะได้บุญ แล้วบุญจะช่วยหนุน
เสริมให้คุณสบายใจและเจริญยิ่งขึ้นต่อไป” แต่ผลลัพธ์ที่
เลวร้ายก็คือผู้ที่นับถือตามลัทธินี้จะทำบุญราวกับเป็นการ
ฝากธนาคาร (เพราะหวังในดอกผลของบุญที่จะงอกเงย
ขึ้นมา ซึ่งผิดกับหลักการทางพุทธศาสนา) โดยหวังว่าจะ
ช่วยดับทุกข์ของตนเองได้ ทำให้พอเจอกับวิธีการ “ล้าง
บาป” แบบสำเร็จรูปเช่นนั้น และไม่สนใจจะแสวงหาวิธี

การดับทุกข์โดยการปฏิบัติตามองค์อริยอัฏฐังคิกรมรรค
ที่พระพุทธองค์นำเสนอไว้แต่อย่างใด

ถ้าอย่างนั้นทางออกแบบพุทธสำหรับความทุกข์
เนื่องจากเงินตราคืออย่างไร ทางออกแบบพุทธที่เดวิด
ลอย เสนอคือ **การทำให้ความรู้สึกว่าตัวตนมีอยู่ตาย
ไปเสีย** คือการ “ตาย” ไปเสียก่อนในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่
คล้ายกับที่ท่านพุทธทาสบอกว่า “การตายก่อนตาย”
นั่นเอง เพราะเมื่อ “ตายก่อนตาย” ได้แล้ว ทศชนะการ
รับรู้ต่อโลกของเราจะเปลี่ยนไป ความยึดมั่นถือมั่นใน
ความคิดต่าง ๆ จะจางคลายไปเช่นเดียวกับความยึดมั่น
ถือมั่นใน “ตัวของคุณ” ก็จะดับไปเช่นกัน และเราจะเข้าใจ
ได้ถึงหน้าที่ที่แท้จริงของเงินว่าเพียงแต่ช่วยแบ่งเบา
ภาระทุกข์ของเราได้เท่านั้น แต่ไม่สามารถดับทุกข์ทั้ง
หมดให้กับเราได้ หรือตามภาษาของเดวิด ลอยก็ว่า “ไม่
อาจลมให้ความรู้สึกขาด” นั้นเต็มได้

**ข้างล่างนี้ขอเชิญอ่านบทความที่ตัดตอนและแปล
มาของอาจารย์เดวิด ลอย เรื่องพุทธศาสนากับเงินตรา**

พุทธศาสนากับเงินตรา

เดวิด ลอย

โลกยุคปัจจุบันคลังโคลั้วตฤณียมมากเสียจน
กระทั่งเรามักจะลืกันถึงบทบาทของศาสนาเงินตรา แต่
นี่คงไม่ใช่เพียงเรื่องล้อเลียนกันเท่านั้นแล้ว เพราะสำหรับ
คนจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ ระบบคุณค่าของเงินได้เข้ามา
มีบทบาทแทนที่คุณค่าทางศาสนธรรมแบบดั้งเดิม และ
เปลี่ยนวิธีให้พวกเขาหันมานับถือคุณค่าใหม่ที่พวกเขา
เองก็มีความเข้าใจไม่มากนัก ข้าพเจ้าเชื่อว่าพุทธศาสนา
พร้อมคำอธิบายเพิ่มเติมจากทฤษฎีจิตวิเคราะห์ว่าด้วย
การเก็บกด จะช่วยอธิบายให้เข้าใจถึงการเปลี่ยนวิธีครั้ง
สำคัญนี้ได้ และอาจมีส่วนช่วยให้เราหลุดพ้นจาก
อิทธิพลของการครอบงำด้วยความคิดดังกล่าวได้

คำสอนว่าด้วยอนัตตาในพุทธศาสนาบางเป็นนัยว่า
สิ่งที่มนุษย์พยายามเก็บกดไว้ไม่ใช่เรื่องทางเพศ (ดังที่
ฟรอยด์คิด) หรือกระทั่งความตาย (ดังที่นักจิตวิเคราะห์
สายอัตภาพนิยมคิด) หากเป็นสำนึกภายในที่พร่ำบอกรว่า
ตัวตนนั้นไม่มีอยู่จริง และสำนึกว่าตัวตนที่มีอยู่นั้นเป็น

กระบวนการปรุงแต่งของจิต เมื่อเข้าใจเช่นนั้น เราจึงพยายามจะใช้วิธีการทางสัญลักษณ์ต่างๆ เพื่อกล่อมเกลาน้ำใจว่าตัวตนไม่มีอยู่จริงนั้นให้เบี่ยงเบนไป เราพยายามอย่างยิ่งที่จะวางรากเหง้าของตนเองลง ณ จุดใดจุดหนึ่ง เพื่อจะพิสูจน์ว่าตัวตนของเรามีอยู่จริงในโลกไม่ว่าจะโดยอาศัยอำนาจ ชื่อเสียง และโดยเฉพาะเงินตรา

เหตุใดเงินจึงเป็นทั้งเรื่องที่ยोगกับศาสนาและทั้งเป็นนิเสธกับศาสนา? นั่นเพราะว่าลึกๆ นั้น ปมแห่งเงินตราเกิดจากความยึดมั่นตามหลักศาสนาที่เราจะต้องหาทางไถ่บาปให้กับตัวเอง (เพื่อจะเติมความรู้สึกขาดให้เต็ม) ซึ่งในทางพุทธศาสนาหมายถึงอกุศลเจตนาอันเกิดจากความรู้สึกว่าตัวตนมีอยู่ และพยายามทำให้ตัวตนเป็นจริงขึ้นมาในโลกด้วยการปรุงแต่งทางจิต กระบวนการนี้จะเกิดขึ้นได้เพียงในภาวะจิตใต้สำนึก หมายถึงในโลกแห่งสัญลักษณ์ และระบบทางสัญลักษณ์ที่สำคัญที่สุดในโลกปัจจุบันก็คือ เงิน

สโคเปนเฮออร์กกล่าวว่าเงินเป็นความสุขในเชิงนามธรรมของมนุษย์ ดังนั้นเอง เมื่อใครที่ไม่สามารถแสวงหาความสุขในเชิงรูปธรรมได้ เขาจึงหันไปหาเงินตราอย่างเต็มที่ ยังคงค่อนข้างจะเป็นปัญหาถกเถียงกันว่าจริงๆ แล้วความสุขในลักษณะที่เป็นนามธรรมนั้นมีจริงหรือ แต่ประเด็นหลักกลับเป็นเรื่องจริง ด้วยหากมนุษย์ตกอยู่ใต้อำนาจของความสุขในเชิงสัญลักษณ์ในระดับหนึ่งแล้ว เขาจะไม่สามารถแสวงหาความสุขในเชิงรูปธรรมอื่นๆ ได้เลย ปัญหาหลักไม่ได้อยู่ที่ว่าเงินเป็นสื่อแห่งการแลกเปลี่ยนที่คล่องมือ หากเป็นปมแห่งเงินตราที่เกิดขึ้นพร้อมกับการที่เงินกลายเป็นสิ่งที่เรามุ่งแสวงหา หรืออันที่จริงได้กลายเป็นสิ่งที่เย้ายวนใจไปเหตุใดสิ่งนั้นจึงเกิดขึ้น? ก็ในเมื่อความรู้สึกขาดนั้นมิใช่เหตุใดมันจึงจะไม่เกิดขึ้นล่ะ?

เงินเป็นสัญลักษณ์ที่ “บริสุทธิ์” ที่สุด “เนื่องจากค่าของมันไม่ได้ขึ้นอยู่กับสิ่งใดเลย” เมื่อกษัตริย์ไมดัส (กษัตริย์มือทองที่จับถูกอะไรเป็นทองไปหมด รวมทั้งอาหารของพระองค์เอง - ผู้แปล) ทรงค้นพบทองเงินโดยตัวของมันเองจึงปราศจากคุณค่าไป เพราะคุณทั้งไม่สามารถตีมันกิน ไม่สามารถใช้หว่านเพาะ ไม่

สามารถใช้จับซื้อ หรือแม้แต่จะอาศัยนอนไต่ริมเงาก็ไม่ได้ กระนั้นเงินก็มีคุณค่ามากกว่าสิ่งใดๆ เพราะเราใช้เป็นตัวชี้วัดคุณค่าของสิ่งต่างๆ จนเงินสามารถเปลี่ยนรูปเป็นสิ่งอื่นๆ ได้ทุกอย่าง ปัญหาในเชิงจิตวิทยาเกิดขึ้นเมื่อชีวิตได้กลายเป็นเพียงการมุ่งมั่นแสวงหาเงินตราและความแปลกประหลาดเกิดขึ้นเมื่อมรรควิธีได้กลายมาเป็นเป้าหมาย ทุกสิ่งทุกอย่างจะถูกลดคุณค่าลงเพื่อไปเพิ่มความสำคัญให้กับเป้าหมาย (คือเงิน) ที่ปราศจากคุณค่าในตัวของมันเอง ทั้งนี้เนื่องจากความปรารถนาทุกอย่างของเราได้ถูกเปลี่ยนให้เป็นสัญลักษณ์ขึ้นนั้น เมื่อทุกสิ่งทุกอย่างถูกกำหนดราคา และมนุษย์ทุกคนต่างก็มีราคา ระบบสัญลักษณ์ที่ใช้ตัวเลขเป็นตัวบ่งชี้คุณค่าจึงทวีความสำคัญมากขึ้น และเป็นเรื่องจริงจังมากขึ้นทุกที ยิ่งกว่าสิ่งที่มีหน้าตาที่แทน ผลลัพธ์ก็คือพวกเราไม่ได้มีความสุขกับการทำงานที่มีคุณค่าจนสำเร็จ หรือการพบปะเพื่อนฝูง หรือกระทั่งการฟังนกร้องเพลง หากมุ่งสะสมแผ่นกระดาษมากขึ้นเรื่อยๆ เพื่อจะเข้าใจถึงความซับซ้อนของอาการวิปริตที่ว่านี้ เราจะต้องโยงปัญหานี้เข้ากับความรู้สึกขาด ซึ่งเป็นตัวการที่ส่งผลร้ายทำให้เราไม่สามารถได้รับอรรถรสความสุขอย่างเต็มที่จากการฟังนกร้องเพลง (เพียงเท่านั้นแหละ!) ฯลฯ เนื่องจากในปัจจุบันเราต่างก็ไม่เชื่อถือในบาปกำเนิดเสียแล้ว แล้วความเลวในตัวของเราคืออะไรกันแน่ แล้วนี่เราจะหลุดพ้นจากสิ่งเหล่านี้ได้อย่างไร? คำอธิบายที่ยอมรับกันในสังคมทุกวันนี้บอกว่า บาปกำเนิดในยุคปัจจุบันคือการที่เราารู้สึกว่ายังไม่มีเงินเพียงพอนั่นเอง

ต้นกำเนิดของเงินออกจะเป็นเรื่องน่าพิศวง ระบบแลกเปลี่ยนแต่เดิมได้ถูกเปลี่ยนแปลงไปในยุคใดกัน? แล้วความโลภโมโทสันของมนุษย์ได้ถูกตีค่าเป็นเศษชิ้นของโลหะได้อย่างไรกัน คำตอบที่นอร์แมน โอ บราวน์ ให้ไว้ว่าน่าน่าสนใจไม่น้อย เพราะช่วยให้เราได้เห็นถึงบทบาทของเงินในยุคปัจจุบันได้เป็นอย่างดี โดยทั่วไปเงินในยุคก่อนและในปัจจุบันยังคงความศักดิ์สิทธิ์อยู่ “เราได้รับรู้กันมานานแล้วว่าตลาดการค้าแห่งแรกเป็นสถานที่อันศักดิ์สิทธิ์” ดังธนาคารแห่งแรกก็คือวัด และผู้ที่ออกเหรียญกษาปณ์เป็นคนแรกๆ ก็คือพระหรือ

กษัตริย์ที่เป็นพระ” เหริยญาษาปณ์เหริยญาแรกถูกผลิต และรับรองค่าโดยวัด โดยมีการพิมพ์พระฉายาขององค์พระผู้เป็นเจ้าของบพเหนริยญาด้วย เพื่อสื่อถึงอำนาจในการปกปักรักษาคุ้มครอง เมื่อเงินกบปรด้วยความศักดิ์สิทธิ์ดังกล่าวมันจึงกลายเป็นสิ่งเย้ายวนใจไปโดยปริยาย แต่ทั้งนี้ไม่ใช่เพราะคุณสามารถใช้เงินซื้อหาสิ่งของต่างๆ ได้ ในทางกลับกันเพราะตัวของมันเองเป็นที่ยอมรับของคนจำนวนมาก เราจึงสามารถใช้เงินเพื่อแลกเปลี่ยนกับสิ่งของต่างๆ ได้

ผลที่ตามมาคือ“อำนาจศักดิ์สิทธิ์ในสากลจักรวาลกลายเป็นสมบัติของมนุษย์ทุกคนได้โดยที่ไม่จำเป็นต้องไปวัด และสามารถเดินทางไปสู่ความเป็นอมตะแห่งชีวิตได้ด้วยการไปตลาดเท่านั้น” นี่เป็นเหตุให้เกิดบุคคลอย่างใหม่ขึ้น“ผู้ซึ่งวางคุณค่าและความเป็นอมตะแห่งชีวิตไว้บนฐานของจักรวาลวิทยาที่ผูกติดแน่นกับเหริยญาเงิน” ระบบคุณค่าใหม่จึงเกิดขึ้นมา และได้รับการส่งเสริมให้เข้มแข็งมากขึ้นโดยระบบเศรษฐกิจอย่าง ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

“เงินกลายเป็นสาระแห่งการดำรงอยู่ทั้งปวง... เป็นสัญลักษณ์แห่งความเป็นอมตะ เป็นวิธีการสำเร็จรูปที่จะช่วยเพิ่มค่าของมนุษย์คนหนึ่งด้วยการโยงเขาเข้ากับวัตถุและเหตุการณ์ที่สำคัญในโลกของเขาเอง” นอกไปจากประโยชน์ในการเป็นสื่อกลางสำหรับแลกเปลี่ยนแล้ว เงินได้กลายเป็นวิธีการล่าสุดของมนุษย์ที่จะสะสมตัวตนให้เพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อต่อสู้กับสภาวะภายในอันน่ารำคาญที่คอยเตือนว่าตัวตนของเรานั้นไม่มีอยู่จริงในอดีตเพราะความลึกลับสงสัยว่าตัวตนนั้นเป็นเพียงมายาการ เราจึงต้องไปวัดเพื่อจะพิสูจน์ว่าตัวตนมีอยู่จริงด้วยการอธิษฐานเพื่อเข้าเป็นส่วนหนึ่งของพระเจ้า แต่ทุกวันนี้เราพิสูจน์ว่าตัวตนมีอยู่จริงโดยผ่านเงินตรา

ปัญหาของพวกเราในทุกวันนี้คือ เราไม่เชื่อเรื่องวัตถุอีกต่อไป หากเราเชื่อถือเพียงสัญลักษณ์ ชีวิตของเราจึงถูกรอบงำด้วยสัญลักษณ์ต่างๆ เหล่านี้ และตกอยู่ใต้อิทธิพลของมัน เราถูกบงการด้วยสัญลักษณ์ต่างๆ ที่เราพากันยึดถืออย่างจริงจัง เราไม่ได้ตกอยู่ใต้อิทธิพลของวัตถุที่ถูกซื้อหามาได้ด้วยเงินสักเท่าไร หาก

เป็นอำนาจและสถานะที่ตามมากับวัตถุสิ่งของชิ้นนั้นมากกว่า เราไม่ได้ถูกรอบงำด้วยรถยนต์ แต่การครอบครองรถยนต์เล็กซ์ส์มีอำนาจกำหนดความเป็นตัวเรา (โดยิต้า เล็กซ์ส์ถือว่าเป็นรถยนต์หรูหราราคาแพงสำหรับชาวญี่ปุ่น - ผู้แปล) มนุษย์ในยุคปัจจุบันจึงไม่สามารถยอมรับระบบเศรษฐกิจแบบที่สร้างความเท่าเทียมกันให้เกิดขึ้นได้ ทั้งนี้ตามที่เอนเนสต์ เบคเกอร์กล่าวไว้ว่า “เพราะพวกเขาไม่มีความเชื่อมั่นในการหลุดพ้นด้วยตนเอง หรือกระทั่งสัญลักษณ์แห่งความเป็นอมตะแห่งชีวิตในโลกอื่น สิ่งที่พวกเขาเห็นว่าจะนำมาซึ่งความเป็นอมตะแห่งชีวิตของเขาได้มีเพียงทรัพย์สินอันมองเห็นและจับต้องได้” หรือตัวตนที่แท้จริงของความกระหายทางจิตวิญญาณหรืออย่างน้อยความปรารถนาที่จะเป็นส่วนหนึ่งในสากลจักรวาล ได้ถูกลดทอนค่าลงเหลือเพียงความปรารถนาที่จะครอบครองรถยนต์คันใหญ่กว่าเพื่อนบ้าน เราไม่สามารถขจัดความศักดิ์สิทธิ์ให้หมดไปได้ เพราะลึกๆ แล้วมนุษย์เราไม่สามารถขจัดความประหวั่นกลัวให้หมดไปได้ นอกจากจะเก็บกดมันเอาไว้ ซึ่งในที่สุดก็จะยิ่งยากในการควบคุมและถูกกดดันด้วยสิ่งที่พยายามเก็บกดไว้นั่นเอง”

ปมแห่งเงินตราทั้งมวลล้วนมีรากเหง้ามาจากกระบวนการทางจิตของความรู้สึกผิดบาป มนุษย์ในยุคเดิมมีข้อได้เปรียบในเชิงจิตวิทยาในแง่ที่ว่า พวกเขา“รู้”ว่า”ปัญหานั้นคืออะไร และรู้ด้วยว่าจะจัดการกับมันอย่างไร ความเชื่อในความผิดบาปนี้เองที่ส่งเสริมให้เกิดการพยายามไถ่บาป ดังปรากฏออกมาในรูปของพิธีกรรมและบำบัดพิธีกรรมตามฤดูกาล “พระเจ้าดำรงอยู่เพียงเพื่อรองรับเครื่องเซ่นสรวง กล่าวคือบำบัดพิธีกรรมนั่นเอง พระองค์ทรงดำรงอยู่เพื่อกำหนดกฎเกณฑ์ให้มนุษย์ตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องบำบัดพิธีตนเอง” ในคริสตศาสนา พระเยซูเจ้าเป็นตัวแทนของบำบัดพิธีกรรม พระองค์เป็น“ผู้รองรับบาปทั้งมวลเอาไว้กับตัวเอง” และศาสนานั้นได้เปิดโอกาสให้เราได้ชดเชยความรู้สึกผิดบาปในโดยผ่านวิธีการเชิงสัญลักษณ์ เช่น รูปกางเขน พิตีเยคาริสต์ (พิธีรำลึกถึงการสิ้นพระชนม์ชีพของพระเยซูเจ้า) พิธีมิสซา ฯลฯ ซึ่งล้วนแต่เป็นพิธีกรรมที่ได้รับ

การยอมรับและสืบทอดต่อมาโดยทางสังคม ในบริบท เช่นนั้น เราจะรู้สึกบริสุทธิ์และรู้สึกได้ใกล้ชิดกับองค์พระ ผู้เป็นเจ้าของมากขึ้นภายหลังการเข้าพิธี Holy Communion (การรวมเป็นหนึ่งเดียวกับพระเจ้า)

แต่เราจะทำอย่างไรกับโรคประสาทหลอนแบบ ใหม่ของผู้ที่ “รู้สึกผิดบาปมากขึ้นเรื่อยๆ ทั้งที่ตัวเองไม่มี ความเชื่อทางศาสนาในเรื่องความผิดบาปเลย เราคงจะ ต้องแสวงหาตรรกะอย่างใหม่เพื่อมาอธิบายภาวะเช่นนี้” แล้วคุณจะชดเชยความรู้สึกขาดของตัวเองได้อย่างไร โดยไม่ต้องพึ่งกับอรรถาธิบายจากศาสนธรรม? หลักการ ในทางโลกทุกวันนี้ก็คือ การพยายามอธิบายความรู้สึก ขาดนั้นว่าเป็นเพราะเรา “ยังมีไม่พอ” ในลักษณะนี้ เท่ากับเป็นการเปลี่ยนเงื่อนไขแบบวัฏจักร (ที่สืบทอด ต่อกันมาด้วยการประกอบพิธีเช่นสรงนุชาเพื่อไถ่บาป ตามฤตูกาล) มาเป็นแบบเส้นตรง (นั่นคือความพยายาม ที่จะไถ่บาปจะถูกประวิงออกไปเรื่อยๆ โดยไม่สำเร็จจริง สักที) ความรู้สึกขาดจึงยังคงปรากฏอย่างสม่ำเสมอ ถ้า อธิบายโดยภาพรวมสำหรับทุกคนก็จะเป็นเรื่องของความ จำเป็นที่จะต้องมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจ เพื่อ “ชีวิตที่ ดีกว่า” ตามแนวทางของบริโภคนิยม (แต่ความรู้สึกขาด ก็หมายถึงความต้องการอันไม่มีสิ้นสุดของผู้บริโภคนั่นเอง) และคำสอนที่มุ่งรักษาความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเอาไว้ (เพราะว่าบริษัทต่างๆ และรายได้ประชาชาติไม่เคย ใหญ่และมากพอเสียที) หัวใจ (หรือน่าจะจะเป็นเส้นเลือด) ของปรากฏการณ์ทั้งสองก็คือ ปมแห่งเงินตรา

หากปมแห่งเงินตราเป็นกระบวนการที่ก่อรูปขึ้นมาจากความรู้สึกผิดภายใต้จิตใจได้สำนึก เราก็สามารถจัดให้ มันเป็นโรคประสาทหลอนอย่างหนึ่งได้ ตราบใดที่ความ เกือบกดในขั้นพื้นฐาน (การปฏิเสธ) ยังดำรงอยู่ลักษณะของ เศรษฐกิจในยุคปัจจุบันก็เป็นผลมาจากอาการจิตหลอน ที่ว่านี้ ในขณะที่เดียวกันก็เป็นภาพสะท้อนในระดับกว้าง ของธรรมชาติของอาการจิตหลอนและเป็นภาพสะท้อน ที่ช่วยให้มองเห็นสิ่งที่ถูกเกือบกดเอาไว้ชัดเจนยิ่งขึ้น ภายใต้สามัญสำนึกแบบเดิม ความรู้สึกเป็นหนี้บาปดำรงอยู่ พร้อมกับมายาการที่ว่าหนีก่อนนั้นเป็นสิ่งที่ไถ่ถอนได้ ทั้งนี้โดยมีพระเจ้าเป็นผู้ที่ไถ่หนี้ให้กับเรา ระบบเศรษฐกิจ

แบบดั้งเดิมจึงมีรากฐานอยู่บนศาสนา โดยจำกัดบทบาท อยู่ภายใต้กรอบที่กำหนดโดยศาสนธรรม และยึดหยุ่นได้ ตามหลักศาสนา และที่สำคัญที่สุดคือเราสามารถชำระ ล้างหนี้และความผิดบาปให้หมดไปได้ ส่วนสามัญสำนึก ในยุคปัจจุบันสะท้อนถึงความรู้สึกผิดบาปที่เพิ่มมากขึ้น เรื่อยๆ ซึ่งเป็นผลลัพธ์ที่เกิดจากความจริงที่เริ่มเผยตัว ออกมาในจิตใจได้สำนึก ซึ่งชี้ว่าภาระจากความผิดบาป เป็นสิ่งที่ไม่อาจไถ่ถอนได้”

ถึงตรงนี้เราจะเห็นความซับซ้อนของปัญหาแล้วว่า ทั้งเงินตราและความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจต่างก็เป็น ทรัพย์สินทางศาสนาที่ไม่สมบูรณ์ เพราะไม่ได้ช่วยไถ่ถอน ความรู้สึกผิดได้เลย กล่าวในทางพุทธก็คือไม่ได้เป็น หนทางที่จะแก้ไขความรู้สึกขาดได้เลย อย่างไรก็ตาม ความศักดิ์สิทธิ์อย่างใหม่ของเราได้ปรากฏขึ้นมาแล้ว อารามสำหรับคนรุ่นใหม่คือตลาดหุ้น บุชากรรมของ พวกเขาคือการติดตามเฝ้าดูดัชนีหุ้นดาวนโจนส์ และใน ทางกลับกันปิตติธรรมของพวกเขาคือผลกำไรที่ตอบแทน คืนมา และคำสัญญาว่าจะได้มากขึ้นเรื่อยๆ แต่นั่นไม่ได้ นำไปสู่การชดเชยความรู้สึกขาดได้เลย ในปัจจุบันแม้ เราจะไม่มี ความเชื่อในเรื่องความผิดบาปอีกต่อไป และ เราก็มองไม่เห็นความจำเป็นของการไถ่บาปด้วย แต่ในที่สุด จิตใต้สำนึกของเราก็มองเห็นการเลือกกระแสนั้นรนาทาง ชดเชยความรู้สึกขาดนั้นอยู่ดี โดยอาศัยวิธีการเดียวที่ พวกเรารู้กันอยู่คือการทำงานอย่างหนัก เพื่อจะได้ ครอบครองสิ่งของต่างๆ ที่สังคมภายนอกเป็นตัวกำหนด ว่ามีความสำคัญต่อเราและจะทำให้เรามีความสุข แต่ แล้วเราก็ไม่อาจเข้าใจได้ว่า จนแล้วจนรอดทำไมมันจึง ยังไม่อาจสร้างความสุขแก่เรา ทำไมมันถึงไม่ช่วยจัดการ กับความรู้สึกขาดให้เราได้เสียที เหตุผลเดียวที่มีอยู่คือ เรายังไม่เคยรู้สึกพอนั่นเอง

อริสโตเติลบอกว่า “เพราะปราศจากซึ่งจุด มุ่งหมายที่แท้จริง เราจึงมีความอยากได้ใคร่มีอันหาที่ สุดไม่ได้” เหตุเพราะไม่มีจุดหมายที่จะไปถึงแต่มีแหล่งที่ มา เราจึงไม่อาจไปถึงจุดหมายปลายทางได้ เหมือน ดังกับการไล่กวาดเงาแห่งความขาดไปเรื่อยๆ ฉะนั้น “เศรษฐกิจทั้งในยุคดั้งเดิมและยุคแห่งอารยธรรมล้วน

เกิดจากแรงผลักดันพื้นฐานที่จะผลหนีจากความตาย แต่เพียงเพื่อทำให้เกิดชีวิตที่ตายชากเท่านั้น” กล่าวอีกอย่างหนึ่งว่าเป็นการผลหนีจากความว่างเพื่อทำให้เกิดชีวิตที่เต็มไปด้วยความว่าง สำนึกภายในที่เฝ้าเตือนว่า ตัวตนไม่มีอยู่แต่ถูกเก็บกดเอาไว้ ยิ่งทำให้ทรมานใจกับความขาดหายภายในของตนเองมากขึ้นทุกที หากเงินเป็นสัญลักษณ์ของตัวตนที่แท้จริง การที่เราไม่เคยรู้สึกว่ามีตัวตนที่แท้จริงเสียที ก็หมายถึงว่าเรามัวแต่ยึดจับเอาแต่ตัวที่ประวิงเวลาไว้เท่านั้น เหมือนกับเบี้ยที่ถือไว้แต่ไม่สามารถจะแลกเปลี่ยนเงินสดได้ เมื่อคิดได้เช่นนั้น หมายความว่าเงินจะช่วยจัดการกับความรู้สึกขาดได้ก็จะปลานาการไป และเราก็จะตกอยู่ในภาวะที่ว่างเปล่าและความรู้สึกขาดก็ยิ่งทวีคูณเพิ่มกว่าที่เคยเป็น มาเสียอีก และยังทำลายจินตนาการที่จะช่วยให้หลักพ้นจากความรู้สึกขาดนั้นมากขึ้นทุกที ในภาวะที่จิตได้สำนึกเต็มไปด้วยความลึกลับสลับและความกลัวเช่นนี้ คำตอบที่เราเห็นอยู่ก็คือการหนีไปอยู่กับอนาคตอย่างรวดเร็วกว่าเดิม

ข้าพเจ้าคิดว่าประเด็นนี้ชี้ให้เห็นถึงจุดอ่อนของระบบเศรษฐกิจทุกชนิด ที่ต้องการความเติบโตอย่างต่อเนื่องโดยไม่อาจล่มสลาย เพราะระบบเศรษฐกิจชนิดนั้นไม่ได้ตั้งอยู่บนฐานของความต้องการหากเป็นความกลัวและการหลอเลี้ยวความรู้สึกขาดต่อไปเรื่อยๆ อย่างไม่มีที่สิ้นสุด กล่าวโดยสรุป การติดยึดอยู่กับมายาการของสัญลักษณ์เหล่านี้ ซึ่งเราไปคิดว่าจะเป็นหนทางที่จะช่วยแก้ปัญหาในชีวิต ได้ส่งผลสะท้อนกลับมาและกลายเป็นอาการของปัญหานั้นไปเอง

น่าสนใจที่ว่าหลักสำหรับการวิเคราะห์เงินที่ดีที่สุดคือสัญญาตา ดังที่ท่านนาคาร์ซุนได้ชี้ว่าอันที่จริงสัญญาตานั้นก็มีได้มีอยู่ หากสัญญาตาเป็นเพียงเครื่องมือที่จะช่วยให้เราประจักษ์ได้ด้วยตนเองถึงสรรพสัมพันธ์ของธรรม(สิ่ง)ทั้งปวง เพื่อแสดงว่าธรรม(สิ่ง)ทั้งปวงนั้นมีได้มีอยู่ แต่หากเราเข้าใจคลาดเคลื่อนไปเสียแล้ว วิธีการรักษาโรคก็จะทำให้เกิดอันตรายมากกว่าตัวโรคเสียเอง แม้ว่าเงินจะไม่มีคามหมายใดในตัวของมันเอง แต่เงินก็เป็นสิ่งอันเราจะขาดเสียมิได้ เพราะมันมีความสามารถที่จะ

เปลี่ยนสิ่งหนึ่งให้เป็นอีกสิ่งหนึ่งได้ ขณะเดียวกันมันก็เป็นเหมือนกับทุที่พร้อมจะฉกฉิมหากคว้าผิดด้าน

หากข้อวิจารณ์เงินตราข้างต้นนี้สมบูรณ์ แล้วทางออกจะอยู่ที่ใดกัน? ทางออกก็เป็นเช่นเดียวกับที่พุทธศาสนาได้เคยชี้ตลอดมา ซึ่งไม่ใช่การปรุงแต่งเพียงเพื่อขจัดปัญหาให้พ้นไปจากจิตใจอย่างรวดเร็วเท่านั้น หากหมายถึงการเปลี่ยนแปลงตนเองด้วยการปฏิบัติ ตามองค์อริยมรรคแห่งพุทธศาสนา ซึ่งโดยหลักคือการเรียนรู้ที่จะละวางตนเอง หรือการ “ตาย” ไปเสียนั่นเอง

ครั้นเมื่อจิตเราเป็นกุศลและตายได้เสียแล้ว ครั้นเมื่อเราได้พ้นจากการเป็นสิ่งต่างๆ และรู้แจ้งแล้วว่าเราเป็นทุกๆ สิ่ง เราจะเห็นเงินอย่างที่มีนเป็น กล่าวคือเงินมิใช่มรรควิธีในเชิงสัญลักษณ์ที่จะทำให้ตัวตนของเราเป็นจริงขึ้นมาได้ เงินไม่ใช่สิ่งที่มีไว้เพื่อวัดคุณค่าของตัวเรา แต่เป็นเครื่องมือที่กำหนดโดยสังคมซึ่งจะช่วยขยายเสรีภาพและอำนาจของเราได้ เมื่อนั้นเราจะมื่ออิสระที่จะสามารถวางที่ชนะต่อการเล่นและการใช้เงินได้อย่างแท้จริง หากว่าเราได้ “ตาย” ไปแล้วจริงๆ เงินก็ไม่ใช่ว่าเรื่องผิดอะไร เพราะความปรารถนาในเงินต่างหากหาใช้ตัวเงินเองไม่ที่เป็นรากเหง้าของปัญหา อย่างไรก็ตาม หากว่าเราสามารถ “ตาย” ไปได้จริงๆ เราจะตระหนักรู้จนสิ้นสงสัยว่าแก่นแห่งธรรมชาตินั้นแท้จริงมิได้เป็นเรื่องของการดิ้นหรือเลวลง ทั้งมิได้มาและไป ดังนั้น การได้มาและการสูญเสียไปจึงมิได้มีอยู่ นั่นก็หมายความว่าผู้ที่รู้แจ้งในแก่นแห่งธรรมชาติของตนเองซึ่งก็ไม่ได้เป็นธรรมชาติ และประสบการณ์การรับรู้ของตนเองออกจากโลก จะตระหนักถึงคุณค่าของเงินนั้นที่ช่วยบรรเทาภาระทุกซีให้เบาบางลงไปได้บ้าง และผู้ที่มิได้ปรารถนาจะครอบครองและทิ้งปราศจากความกลัวต่อเงินจะเป็นผู้รู้จักวิธีใช้เงินอย่างแท้จริง

แปลและตัดทอนโดย พิกพ อุดมอิทธิพงศ์
ตรวจทานและแก้ไขโดย อภิชัย พันธเสน

อนุสติจากฟิลิปปินส์

นันทพงษ์ เวชมาสินนท์

ชาวสลัม ชาวเขาและคนยากไร้ยังถูกเอารัดเอาเปรียบที่นั่น

เหตุที่พระสันต-
กโรเป็นเจ้าสำนักสวน
โมกข์นานาชาติ(เขตดอน
เคียม) และมีหน้าที่เป็นผู้
ให้คำแนะนำอานาปาน
สติกรรมฐานแก่ชาวต่าง
ประเทศอยู่เนืองๆ จึงมี
ความคุ้นเคยกับเพื่อน
ต่างศาสนาจากฟิลิปปินส์

กลุ่มเสขียธรรมจำนวน
๒๖ รูปกับฆราวาสอีก
๔ คน โดยมี**พระมหา
สมชัย กุสลจิตโต**เป็น
หัวหน้าคณะ ได้ออก
เดินทางจากประเทศไทย
เมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม
๒๕๓๙ เวลา ๐๒.๑๕ น.
โดยสายการบินปากี-

จนถึงกับนิมนต์ท่านให้ไปแนะนำกรรมฐานแก่บรรดา
บาทหลวง และแม่ชีที่ประเทศนั้นทุกปี ซึ่งทำให้มีโอกา
สได้ศึกษาชบวนการทางศาสนจักรที่ทำงานเพื่อแก้ไขปัญหา
สังคมในด้านต่างๆ อาทิ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการศึกษา
ด้านเยาวชน และได้เห็นข้อดีและข้อด้อยหลายประการ
เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับการทำงานของนักบวชในบ้าน
เรา กับทั้งได้รับการชักชวนจากเพื่อนฟิลิปปินส์ว่า ถ้ามี
โอกาสนำเพื่อนนักบวชจากเมืองไทยที่ทำงานพัฒนา
มาแลกเปลี่ยนดูงานซึ่งกันและกัน น่าจะเป็นประโยชน์ต่อ
ทั้งสองฝ่ายไม่น้อย

โครงการแลกเปลี่ยนไทย-ฟิลิปปินส์ จึงได้ถือ
กำเนิดขึ้นมา โดยความเห็นชอบของเพื่อนสหธรรมิก
รูปอื่นๆ ในกลุ่มเสขียธรรม ตลอดจนการสนับสนุนทั้งกำลัง
ความคิดและกำลังทรัพย์จากทั้งในและนอกประเทศ
ทำให้การเตรียมโครงการดังกล่าวสำเร็จลุล่วงด้วยดี

เรามีการปฐมนิเทศเพื่อเตรียมความพร้อมก่อน
เดินทาง เมื่อวันที่ ๑๖-๑๗ ธันวาคม ๒๕๓๘ ที่วัดทอง-
นพคุณ และไปร่วมสังเวยการณพิธีมิชซาทาโบสถ์ เซนต์
เซเวียร์ ในวันดังกล่าวด้วย เพื่อทำความเข้าใจคริสต
ประเพณีบางอย่างซึ่งแตกต่างจากพุทธศาสนา ในบ้าน
เรา หลังจากนั้น คณะของเราซึ่งประกอบด้วยพระสงฆ์

สถาน ใช้เวลาเดินทาง ๓ ชั่วโมง ถึงสนามบินมินิลา
เวลาท้องถิ่น ๐๖.๑๕ น. ทั้งนี้เพราะเวลาที่ฟิลิปปินส์เร็ว
กว่าไทย ๑ ชั่วโมง นับได้ว่าเป็นครั้งแรกที่มีพระสงฆ์ไทย
เดินทางมายังประเทศนี้เป็นหมู่คณะเลยทีเดียว

คุณมาริโอ เจ้าหน้าที่ของ Socio Pastoral
Institute (หรือจะแปลอย่างหยาบได้ว่า สถาบันคริสต-
ธรรมเพื่อสังคม) เจ้าภาพร่วมมารับเราที่สนามบิน คุณ
มาริโอคนนี้เป็นชาวดัตช์ที่อพยพมาอาศัยอยู่ในประเทศ
นี้มากกว่า ๒๐ ปีแล้ว และเป็นผู้ดูแลคณะของเราตลอด
ระยะเวลาที่อยู่ในฟิลิปปินส์โดยไม่เห็นแก่ความเหน็ด
เหนื่อย ทั้งการประสานงานตามพื้นที่และเป็นวิทยากร
ด้วยในบางครั้ง ซึ่งสร้างความประทับใจแก่คณะของเรา
โดยเฉพาะผู้เขียนอย่างยิ่ง

รถโดยสารขนาด ๓๐ ที่นั่งติดแอร์ธรรมชาตินำ
เราฝ่าการจราจรยามเช้าในนครมินิลา ซึ่งไม่ด้อยกว่า
กรุงเทพฯเรารู้สึกเท่าใด สูเขตเมืองเกซอน เข้าพักที่
ดีมินสเตอร์ เวลีเดนซ์ ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ดำเนินงานโดย
แม่ชีคล้ายๆ กับหลายโรงเรียนในเมืองไทย

เช้าวันต่อมา มาริโอพาคณะของเราไปชมอินทรา
มุลอส ซึ่งเป็นสถานที่ประวัติศาสตร์ แปลว่าเมืองใน
กำแพง และฟอร์ต ซานติอาโก ซึ่งตั้งอยู่ภายในเมือง

ถ่ายภาพร่วมกับท่านบิชอป ลาบาเยน

ดังกล่าว อันเป็นฐานที่มั่นของจักรวรรดิสเปน แต่ครั้งที่
ที่เข้ามายึดครองประเทศเกาะแห่งนี้ และยังได้เยี่ยมชม
พิพิธภัณฑ์โฮเซ ริอัล ซึ่งถือกันว่าเป็นวีรบุรุษผู้ใช้ปากกา
เป็นอาวุธต่อสู้เพื่อเอกราชของฟิลิปปินส์ จนถูกสเปน
จับไปประหารชีวิตเมื่ออายุได้เพียง ๓๕ ปี แต่การตาย
ของเขานับเป็นปัจจัยสุดท้ายที่จุดชนวนการลุกฮือของ
ชาวพื้นเมืองทั่วประเทศ ให้ต่อต้านจนสามารถขับไล่
จักรวรรดิสเปนออกไปได้ในที่สุด

ช่วงบ่าย เข้าชมพระอาสนวิหารและมหาวิหาร
เซนต์ ออกุสตินซึ่งอายุเกินกว่า ๔๐๐ ปีทั้งคู่ เฉพาะที่
โบสถ์แห่งนั้นยังเป็นพิพิธภัณฑ์ทางประวัติศาสตร์ - มี
ทั้งภาพวาด รูปปั้นและวัตถุโบราณที่แสดงเรื่องราวและ
วิวัฒนาการของคริสตศาสนาตั้งแต่แรกเข้ามาในฟิลิปปินส์

ช่วงค่ำ มีพิธีต้อนรับแบบเรียบง่ายตามธรรมเนียม
ฟิลิปปินส์ นำโดยบาทหลวงโนนง ฟีลี ผู้อำนวยการของ
Socio Pastoral Institute กล่าวต้อนรับคณะ จากนั้น
จึงแลกเปลี่ยนของที่ระลึก

๒๕-๒๘ มกราคม เราแบ่งออกเป็น ๖ กลุ่มเพื่อ
แยกกันเดินทางไปดูงานในพื้นที่ต่างๆ มีทั้งสลัมในเมือง
สลัมข้างทางรถไฟ สลัมบนเกาะ และที่พิเศษคือไปดูชีวิต
ชาวเขาพื้นเมืองแถบภูเขาไฟปินาตอโบ ตามวิธีการที่เรียก
ว่าอิมเมอร์ชันหรือการชุบตัว ซึ่งต่างจากการดูงานทั่วไป
โดยที่เราจะต้องลงไปอยู่และใช้ชีวิตร่วมกับครอบครัวใน
ชุมชนนั้นๆ ทั้งนี้เพื่อให้เราได้สัมผัสความจริงอย่างใกล้ชิด

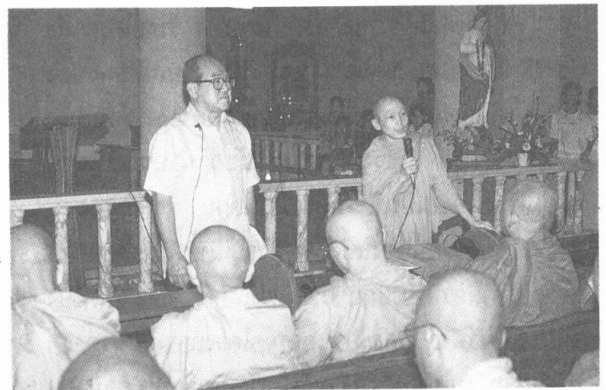
หลังจากนั้น เราเดินทางไปสรุปผลการดูงานที่

สำนัก แมร์ริดจ์ ออฟ เดอะ กู๊ด เซปเพิร์ตหรือสำนัก
ของผู้เลี้ยงแกะที่ดี ทั้งนี้ในศาสนายิวและคริสต์ แกะเป็น
อุปมาของคนทั่วไปที่อ่อนแอและถูกหลอกลวงได้ง่าย
ส่วนผู้เลี้ยงแกะจึงหมายถึงองค์พระคาสตาซึ่งเป็นผู้นำทาง
นั่นเอง

สำนักนี้ตั้งอยู่ในบริเวณที่เคยเป็นปล่องภูเขาไฟ
เมื่อในอดีต ซึ่งปัจจุบันกลายเป็นทะเลสาบไปแล้ว ห่าง
จากนิลา ใช้เวลาเดินทาง ๒ ชั่วโมงครึ่ง แถบนี้ครั้ง
หนึ่ง เคยเป็นพื้นที่สู้รบระหว่างรัฐบาลกับคอมมิวนิสต์
แม้จนบัดนี้ก็เชื่อว่าจะยุติโดยเด็ดขาด ดังนั้นในระหว่างทาง
เราจึงจะเห็นป้อมปืนกลตั้งอยู่บ้างในบางจุด

เราใช้เวลาส่วนใหญ่ที่นี่เพื่อศึกษาหลักการและ
วิธีการดูงานแบบอิมเมอร์ชัน(การชุบตัว)ดังกล่าว ร่วม
กับบาทหลวงโนนงและคุณมาริโอ พร้อมทั้งแบ่งปัน
และสรุปประสบการณ์ที่แต่ละกลุ่มได้สัมผัสมา รวมทั้ง
ฝึกวิเคราะห์หาเหตุปัจจัยของปรากฏการณ์ต่างๆ อย่าง
เชื่อมโยงรอบด้าน

เรายังได้แวะพักที่ศูนย์ภูวานาเบเนดิก ๑ วัน พุด
คุยทำความรู้จักและแลกเปลี่ยนทัศนะระหว่างพุทธ-
คริสต์กับแม่ชีอาวุโสที่นั่น ซึ่งดูจะแปลกใจมากที่สุดที่เห็น
พระชาวพุทธในฟิลิปปินส์ ก่อนที่จะเดินทางลงใต้แล้ว
วกขึ้นเหนือเพื่อไปยังสังฆมณฑลอินแฟนตาทางชายฝั่ง
มหาสมุทรแปซิฟิก ต้องใช้เวลาถึง ๕ ชั่วโมงครึ่ง ทั้งที่
เมื่อดูจากแผนที่ ถ้าเราใช้เส้นทางตรงจะช่วยย่นเวลา
เดินทางได้ถึง ๓ ชั่วโมง ความนี้มิใช่สาเหตุที่เราน่าจะรู้ไว้

ท่านบิชอป ลาบาเยน เจ้าคณะสังฆมณฑลอินแฟนตา

เดิมรัฐบาลมาร์กอสมีโครงการและได้ดำเนินงานสร้างถนนสายตรง เพื่อหวังจะใช้เบิกทางขยายเขตเมืองมินิลาให้ไปจรดริมฝั่งแปซิฟิก ทำให้บรรดานายทุนและนักการเมืองต่างกว้านซื้อที่ดินและบีบให้ถนนผ่านที่ดินของตัว ยิ่งไปกว่านั้น การสร้างถนนสายนี้ยังแบ่งผู้รับเหมาเป็น ๒ บริษัท โดยแบ่งกันสร้างทางจากมินิลาส่วนหนึ่ง และจากอินแพนตาอีกส่วนหนึ่ง โดยมีจุดที่ถนนจะมาบรรจบกัน แต่เอาเข้าจริงปรากฏว่าถนนทั้ง ๒ สายสร้างไปคนละที่ แดมมีภูเขาขวางกลางไว้อีก ทำให้ไม่สามารถใช้งานได้มาจนปัจจุบันนี้ ข้อนี้นับว่าสะท้อนปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวงที่ดูจะแพร่หลายในประเทศแถบนี้

ที่อินแพนตา เราได้แลกเปลี่ยนพูดคุยกับท่านบิชอป ลาบาเยน ซึ่งเป็นเจ้าคณะปกครองสังฆมณฑลที่นี่ (สังฆมณฑลอาจเทียบได้กับภาคในเขตปกครองคณะสงฆ์บ้านเรา) และเป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างสรรรพบาทอย่างใหม่ของศาสนจักรที่นี่ โดยมุ่งกลับไปหาคำสอนดั้งเดิมของคริสต์-

ไปเยือนสำนักซีมิด

ศาสนาและประกาศเจตนารมณ์ที่จะเป็น “โบสถ์ของคนยากจน”

ที่อาสนวิหารในเมืองอินแพนตา ท่านได้เล่าถึงประวัติความเป็นมาและแรงจูงใจที่ทำให้ท่านเปลี่ยนแปลงทัศนคติหันมาช่วยเหลือคนยากไร้ ตลอดจนการต่อสู้กับอุปสรรคต่างๆ ในช่วงที่ผ่านมา นับว่าน่าประทับใจนักพร้อมกับฉายรูปเป็นที่ระลึกร่วมกันด้วย

หลังจากนั้นจึงแบ่งกลุ่มดูงานในพื้นที่นาการ์ ซึ่งประกอบด้วยทั้งชุมชนชาวประมงและชาวเขาพื้นเมือง โดยเน้นที่การศึกษากระบวนการจัดโครงการพัฒนาตั้งแต่ระดับหมู่บ้านไปจนถึงภูมิภาค ทั้งวิธีการประสานงานการรวมกลุ่มชาวบ้าน และบทบาทของฆราวาสตลอด

กระบวนการพัฒนาเหล่านี้ ซึ่งล้วนแล้วแต่มีศาสนธรรมเป็นแกนกลางทั้งสิ้น

ที่สำคัญคือโครงการฝึกอบรมผู้ปฏิบัติงานเพื่อสังคมที่เรียกว่า “ยาปัก” โดยมีนัยตามภาษาพื้นเมืองที่แปลได้ว่า “การตามรอยบาทศาสดา” ซึ่งได้รับความสนใจจากคณะมาก เพราะเหตุที่ได้เห็นบทบาทของฆราวาสทุกเพศและวัยที่มีต่องานศาสนกิจอย่างน่าประทับใจ พระคุณเจ้าบางรูปถึงกับปรารถนาจะนำวิธีการนี้ไปใช้ทดลองใช้ดู

เช้าวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ก่อนเดินทางกลับเมืองไทย ทางสถานเอกอัครราชทูตไทยในฟิลิปปินส์ได้นิมนต์คณะสงฆ์ไปฉันเช้าที่สถานทูตและสนทนากับชาวไทยในมินิลา เพื่อเป็นสิริมงคลในโอกาสที่มีพระสงฆ์จำนวน

มากเดินทางมาเยือน

ตลอดระยะเวลา

เกือบ ๓ อาทิตย์ในฟิลิปปินส์ นอกจากประสบการณ์และความรู้ที่ได้รับแล้ว ความสำคัญ of โครงการนี้ อยู่ที่การเป็นก้าวแรกๆ ของการประสานความสัมพันธ์ระหว่างศาสนิกที่ไปพ้นจากข้อจำกัดทางวัฒนธรรม

ความเป็นชาติ และศาสนานิยม และเพื่อร่วมกันแสวงหาจุดดีและข้อดีของกันและกัน เพื่อให้หลักธรรมคำสอนที่แท้จริงของแต่ละศาสนาได้กลับมา มีคุณค่าต่อสังคมปัจจุบันอีกครั้ง

ส่วนเป้าหมายทางคณะนักบวชจากฟิลิปปินส์ก็จะมาเยี่ยมเยียนและดูงานพัฒนาบ้านเราเป็นการตอบแทนบ้าง และน่ายินดีที่ทางกลุ่มแม่ชีไทยเราเองและกลุ่มแม่ชีทางฟิลิปปินส์ก็สนใจจะจัดทำโครงการแลกเปลี่ยนในลักษณะเดียวกันนี้ สำหรับกลุ่มตัวเองเป็นการเฉพาะด้วย

สันติภาพทุกอย่างก้าว เดินเท้าพื้นพุทฺธะเล

พงษานนท์

รายงานความคืบหน้า

“ธรรมยาตราเพื่อพื้นพุทฺธะเลสาบสงขลา”

ช่วงแรก : ระหว่างวันที่ ๑๗-๒๒ มีนาคม ๒๕๓๙

ท่ามกลางความร้อนของอากาศในวันที่ ๑๘ มี.ค. ๒๕๓๙ ณ วัดทะเลน้อย ต.ทะเลน้อย อ.ควนขนุน จ.พัทลุง สถานที่ที่จะต้องถูกจารึกไว้ในประวัติศาสตร์ อย่างน้อยก็ของทะเลสาบสงขลาว่า เป็นจุดเริ่มต้นการเดินทางไกลเพื่อพื้นพุทฺธะเลชาติของขบวนการธรรมยาตรานับจากนี้ไปถึงวันที่ ๑๑ เมษายนกับการเดินเท้าระยะทางกว่า ๔๕๐ กิโลเมตร จากทะเลน้อย พัทลุง ลัดเลาะไปตามทางรอบทะเลสาบลงมาถึงใต้ผ่านสงขลา ก่อนจะวกขึ้นเหนืออีกครั้งไปสิ้นสุดที่วัดระโนด จ.สุราษฎร์ธานี

หลังจากเตรียมงานอย่างต่อเนื่องมานานนับปี ตั้งแต่ประกายแรกแห่งความคิดสว่างขึ้นมาในใจของ **พระกิตติศักดิ์ กิตติโสภโณ** พระหนุ่มชาวพัทลุง ครั้งเดินทางมาดูงานที่ ต.คูขุด อ.สทิงพระ สงขลา ระหว่างการอบรมศาสนทายาทของกลุ่มเสขิยธรรมเมื่อกลางเดือนมกราคม ปี ๒๕๓๘ ธรรมยาตราก็พร้อมแล้ว

ผู้ร่วมเดินทางทั้งนักบวชและฆราวาสจากที่ต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เริ่มทยอยเดินทางมา กันตั้งแต่ก่อนวันพิธีเปิดแล้ว รูป ๑ เดินทางไกลจาก เชียงใหม่มาเพื่อร่วมงานนี้โดยเฉพาะ อีก ๒ รูปมาจาก กำแพงนครเวียงจันทร์เลยที่เดียว จากอีสานก็มีไม่น้อย ยิ่งจากมาเลเซีย ๑ และบังคลาเทศอีก ๑ ก็ตามมา

สมทบในระหว่างทาง นอกเหนือไปจากพระสงฆ์ที่พำนักอยู่รอบทะเลสาบ แม้พิธีการในวันเปิดจะคลาดเคลื่อนจากเดิมไปบ้าง เนื่องจากหลวงพ่อบัญญานันทะอาพาธ หลอดเสียงอักเสบไม่สามารถเดินทางมากล่าวปาฐกถาได้ แต่ชาวทะเลน้อยก็ยังพร้อมใจกันมาทำบุญใส่บาตรและร่วมพิธีเปิดกันจนเต็มบริเวณลานหินโค้งกลางวัด

หลังจากหลวงพ่ोज้าวาสนำสวดมนต์เนื่องในวันพระและกล่าวเปิดงาน ตลอดจน**พระมหาเจริญ เตชบุญโญ** เจ้าอาวาสสำนักสงฆ์เขาแหลมโพธิ์กล่าวปาฐกถาแล้ว ช่วงบ่าย ลานหินโค้งก็แปรสภาพเป็นวงสนทนาระหว่างคณะกับชาวบ้านเป็นประเดิม หลังจากนั้น ก่อนจะออกเดินทางสำรวจทะเลน้อยทางเรือหางยาวที่อุทยานนกน้ำ พระสงฆ์ในขบวนก็ได้ร่วมกันทำพิธีสืบชะตาทะเลน้อยเพื่อเป็นกำลังใจแก่ชาวบ้านในการช่วยดูแลทะเลสาบนี้

“แม้ว่าผู้เดินที่เป็นแกนของคณะจะประกอบด้วยพระสงฆ์เพียง ๒๐ รูป และฆราวาสอีกประมาณ ๓๐ ท่าน แต่จำนวนผู้ที่ออกเดินในแต่ละวันจะมีเพียงเท่านี้ก็หาไม่ ชาวบ้านแต่ละแห่งนอกจากจะมีน้ำใจเตรียมที่พักและอาหารให้แล้ว แม้อากาศจะร้อนจัด ก็ยังร่วมเดินเพื่อไปส่งพวกเราอย่างที่หมายถัดไป”

“ท่ามกลางอากาศร้อนในเดือนมีนาคม เสียงกลองตะโพนให้จังหวะยังคงดังเป็นระยะๆ นอกจากจะช่วยสร้างสมาธิให้กับเหล่าผู้เดินทางแล้ว ยังเป็นสัญญาณบอกให้ชาวบ้านตามเส้นทางได้รู้ว่าคณะกรรมยามาถึงแล้ว มาเพื่อใช้ธรรมะกู่ทะเล ขอให้เรามาช่วยกัน อนาคตที่สดใสของทะเลสาบสงขลานั้นอยู่ไม่ไกลและไม่ได้อยู่ที่ใครหรอก หากแต่อยู่ในทุกอย่างก้าวแห่งความสงบและมีสติของพวกเราเอง”

๑๙ มีนาคม เวลา ๙.๐๐ น. เสียงกลองตะโพนให้จังหวะดังขึ้นพร้อมกับก้าวแรกของการเดินทาง และเหมือนฟ้าดินเป็นใจ อาทิตยที่แผดจ้าก่อนเคลื่อนขบวนกลับมีเมฆคอยบดบังช่วยลดความร้อนแรงของอากาศไปพักใหญ่ เราออกเดินเป็นแถวหน้ากระดานเรียงสี่ มีพระสงฆ์นำหน้าตลอดทาง ที่หมายแห่งแรกคือวัดแสงอรุณซึ่งอยู่ห่างออกไป ๑๒ กิโลเมตร ขบวนพักที่หนึ่งคืนแล้วจึงออกเดินทางต่ออีกแปดกิโลเมตรไปยังวัดป่าลิลโยยในตอนรุ่งเช้า และวัดคลองขุดในอีกสองวันต่อมา

แม้ว่าผู้เดินที่เป็นแกนของคณะจะประกอบด้วยพระสงฆ์เพียง ๒๐ รูป และฆราวาสอีกประมาณ ๓๐ ท่าน แต่จำนวนผู้ที่ออกเดินในแต่ละวันจะมีเพียงเท่านี้ก็หาไม่ ชาวบ้านแต่ละแห่งนอกจากจะมีน้ำใจเตรียมที่พักและอาหารให้แล้ว แม้อากาศจะร้อนจัด ก็ยังร่วมเดินเพื่อไปส่งพวกเรายังที่หมายถัดไป จากวัดทะเลน้อยไปส่งที่วัดแสงอรุณ จากวัดแสงอรุณเดินไปส่งที่วัดป่าลิลโยยเป็นทอดๆ ดังนี้ กระทั่งคนที่ไม่ได้ร่วมเดินก็จะช่วยเตรียมน้ำดื่มตั้งคอยไว้ตลอดเส้นทาง เชื่อว่าผู้ที่ได้มาสัมผัสกับบรรยากาศอันน่าประทับใจเหล่านี้ คงยากที่จะลืมเลือนไปได้

ทุกๆ วันเวลาค่ำ คณะของเราจะมีกิจกรรมแลกเปลี่ยนพูดคุยกับชาวบ้านในพื้นที่ รวมทั้งเจ้าหน้าที่รัฐและองค์กรพัฒนาเอกชน ซึ่งไม่จำเพาะเรื่องทะเลสาบเท่านั้น หากยังรวมถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่และประเพณีวัฒนธรรมของชาวบ้านอีกด้วย จากการเฝ้าสังเกตตลอดการเดินทางในช่วงแรก ตั้งแต่วัดทะเลน้อยถึงวัดป่าลิลโยยเพียงระยะทาง ๒๐ กว่ากิโลเมตรเท่านั้น แต่จะเห็นได้ว่า แม้ทุกฝ่ายจะเห็นปัญหาหลักๆ ของทะเลสาบตรงกันเป็นส่วนมาก เช่น ทะเลสาบตื้นเขิน ปลาและพืชมีน้อยลง บางชนิดก็สูญพันธุ์ไป แต่สาเหตุและข้อเสนอ

ในการแก้ปัญหาเหล่านี้ก็กลับแตกต่างกันเป็นฝักฝ่ายอย่างเห็นได้ชัด

ทะเลน้อยเป็นทะเลสาบขนาด ๒๐,๐๐๐ ไร่ ที่แยกจากทะเลสาบใหญ่โดยมีคลองนางเรียงเป็นเส้นทางเชื่อมต่อ แม้ชาวบ้านที่นั่นจะเห็นว่าปัญหาเกิดจากการปิดปากอ่าวละวะ ซึ่งทำให้ระบบนิเวศของทะเลน้อยเสียไป กรมประมงกลับมองว่าเกิดจากการทำประมงเกินกำลัง โดยที่ทางองค์กรพัฒนาเอกชนก็มีความเห็นเน้นไปอีกทางหนึ่งว่าเกิดจากประชากรของนกและคนเพิ่มมากขึ้น

ที่วัดป่าลิลโยย นอกจากจะเดือดร้อนจากปัญหาน้ำเสีย ซึ่งชาวบ้านคิดว่าน่าจะมาจากคอกหมูเอกชนและกองขยะของเทศบาลแล้ว การทำเปลือกดักปลา (วิธีการจับปลาอย่างหนึ่ง) ของชาวปากพูนตอนล่างลงไป ยังเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ปลาในแถบนี้ค่อยๆ วิถีแก๊ทที่ชาวบ้านเสนอคือ ย้ายกองขยะ ย้ายคอกหมู และห้ามชาวปากพูนทำเปลือกดักปลา

ฟังถึงตอนนี้ บางคนในคณะก็พูดขึ้นมาว่า “ถ้าเดินต่อไปเรื่อยๆ คงจะได้ฟังวิธีการมองสาเหตุและการ

ถึงน้ำดื่มที่ชาวบ้านเตรียมไว้ตามเส้นทางที่ขบวนเดินผ่าน

แก้ไขที่แตกต่างกันออกไปอีก” แม้ไม่ใช่เรื่องแปลกที่แต่ละคนจะมีความเห็นแตกต่างกันไปตามผลประโยชน์เฉพาะแวดวงของตน แต่การมองและแก้ไขปัญหานั้นเป็นจุดๆ โดยมีตนเองเป็นศูนย์กลางเช่นนี้คงไม่สามารถคลี่คลายวิกฤตทะเลสาบได้แน่นอน เราจึงชักชวนชาวบ้านในทุกๆ ที่ว่า แม้ทุกคนจะไม่สามารถเดินทางร่วมกับคณะได้ตลอด อย่างน้อยก็ขอให้มีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนกับชาวบ้านในที่อื่นๆ ด้วยว่า เขาคิดเหมือนหรือต่างกันหรือไม่ และจะร่วมกันแก้ไขปัญหาได้อย่างไร

การสร้างเวทีให้ทุกฝ่ายได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นแม้ไม่อาจเห็นมรรคเห็นผลได้ในเวลาอันรวดเร็ว แต่เรามั่นใจว่านี่จะเป็นก้าวแรกของการกู้ทะเลสาบสงขลาให้ฟื้นคืนชีวิตขึ้นมาเช่นในอดีต

ท่ามกลางอากาศร้อนในเดือนมีนาคม เสียงกลองตะโพนให้จังหวะยังคงดังเป็นระยะๆ นอกจากจะช่วยสร้างสมาธิให้กับเหล่าผู้เดินทางแล้ว ยังเป็นสัญญาณบอกให้ชาวบ้านตามเส้นทางได้รู้ว่าคณะธรรมยาตรามาถึงแล้ว มาเพื่อใช้ธรรมะกู้ทะเล ขอให้เรามาช่วยกันอนาคตที่สดใสของทะเลสาบสงขลานั้นอยู่ไม่ไกลและไม่ได้อยู่ที่ใครหรอก หากแต่อยู่ในทุกย่างก้าวแห่งความสงบและมีสติของพวกเรานั่นเอง

การเดินทางของคณะธรรมยาตรายังไม่จบเส้นทางยังอีกยาวไกล แม้จะเสียชีวิตที่ต้องกลับมากรุงเทพก่อน เพื่อสะสางงานที่ค้างค้ำทางนี้ให้เรียบร้อย แต่อีกไม่นานผมก็จะกลับไปร่วมเดินทางกับขบวนอีกครั้ง ซึ่งจะได้รายงานให้ทราบในโอกาสหน้า

ข่าวที่น่ายินดีอีกประการหนึ่งของขบวนธรรมยาตราครั้งนี้คือ สมเด็จพระมหาโมหณินฺทะ สมเด็จพระสังฆราชของประเทศกัมพูชา ก็ได้มาร่วมเดินกับเราด้วยเป็นเวลาสามวันระหว่างวันที่ ๒๗-๒๙ มีนาคม พระคุณท่านรูปนี้นับเป็นผู้ที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางในวงการสันติภาพโลก ท่านได้ริเริ่มภารกิจสันติภาพให้เกิดขึ้นในบ้านเกิดของท่าน ที่รเวรานีองจากภาวะสงครามมานานับศวรรษ ในปีนี้ท่านยังได้รับเสนอชื่อให้ได้รับรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรา ท่านได้รับเป็นองค์อุปถัมภ์ของพุทธศาสนิกสัมพันธ์เพื่อสังคมนานาชาติและสมาชิกชาลยด้วย ว่าไปแล้วความคิดริเริ่มใช้การเดินทางเพื่อสื่อเจตนารมณ์บางอย่างนั้น ท่านได้ริเริ่มมาก่อนแล้วที่

ประเทศเขมรตั้งแต่เมื่อสี่ปีก่อน นั่นคือการเดินธรรมยาตราเพื่อสันติภาพ ซึ่งในปีนี้ก็จะได้เริ่มเดินออกจากกรุงเทพมหานครในวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ศกนี้ โดยจะเดินกันเป็นระยะเวลาหนึ่งเดือนสิ้นสุดเอาวันวิสาขบูชาพอดี

(ต่อจากหน้า ๒๔)

“เมื่อเห็นเพื่อนซี้อเมริกันนอนหงายแผ่อยู่บนโต๊ะคุณกรรณาก็ได้เข้าไปหาและพูดคุยด้วยสั้นๆ ผมไม่ทราบเหมือนกันว่าคุยกันเรื่องอะไร แต่หลังจากคุณกรรณากลับไปแล้ว ผมจึงทราบว่าท่านได้แนะนำให้เพื่อนผู้นั้นเลิกดื่มเหล้าเสีย และนำประหลาดที่เขาเองก็เชื่อคำของคุณกรรณา คุณกรรณาสามารถเปลี่ยนชีวิตคนๆ หนึ่งได้ทั้งที่ไม่เคยพบเขามาก่อนเลย” คุณคำสิงห์กล่าว

ความยึดมั่นต่อพระสัทธรรมอย่างเหนียวแน่นของท่านอาจารย์กรรณายังเป็นที่ชื่นชมต่อบุคคลอื่นๆ รวมทั้งอาจารย์สุลักษณ์ ศิวรักษ์ นักเขียนและนักวิพากษ์สังคมนามกระเดื่องด้วย

“เราควรหันมาเคารพยกย่องบุคคลผู้ดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่าย และยึดมั่นต่อพระศาสนาตั้งเช่นอาจารย์กรรณา...สามัญชนท่านนี้ได้ช่วยสร้างเสริมขุมปัญญาให้กับโลกวรรณกรรมของเราอย่างมากมาย อันควรที่เราจะยกย่อง” นักวิพากษ์สังคมกล่าว

ความลำบากยากเข็ญในชีวิตอย่างเกินมนุษย์ธรรมดาสามัญที่ท่านเผชิญอย่างปราศจากความย่อท้อนี้เอง ที่เป็นเหตุให้บุคคลทั่วไปอดนิยมนับถือในชีวิตของสัตบุรุษท่านนี้ไม่ได้ ดังคำขวัญที่ท่านถือในใจเสมอมาว่า “ไฟมีผลต่อทองฉันใด ความลำเค็ญก็มีผลต่อชีวิตฉันนั้น”

ทุกวันนี้ นักเขียนและนักแปลท่านนี้ไม่เห็นสิ่งใดที่มีคุณค่ามากไปกว่าความซื่อสัตย์ และศาสนธรรมขั้นดีธรรม และความเมตตาอารีย์

“เมื่อเราให้คนอื่น คุณก็จะได้รับผลตอบแทนกลับไม่วันใดก็วันหนึ่ง เช่นเดียวกับที่สิ่งผมได้รับอยู่ในขณะนี้” อาจารย์กล่าวพร้อมด้วยรอยยิ้ม

เรียบเรียงจาก A lion-hearted adventurer โดย Manote Tripathi เดอะ เนชั่น ๒๗ สิงหาคม ๒๕๓๕ ★

ป่วย แผลลึบปี : สัมภาษณ์สุลักษณ์ ศิวรักษ์

วันชัย ตัน

“ เหตุที่สังคมไทยทุกวันนี้กะปลกกะเปลี่ย เพราะไม่มีใครกล้าพูดความจริง ไม่มีใครกล้าทำในสิ่งที่ถูกต้อง เพราะจะไปค้านกับคนที่มีอำนาจวาสนา ที่อาจารย์ป่วยกล้าไปหาอาจารย์ปริตินันท์ แก่ถือว่าเป็นเรื่องสำคัญที่สุด คิษย์ต้องไปเคารพอาจารย์ อาจารย์เดือดร้อนก็ต้องไปเคารพ และไม่ใช่ว่าไปหาอย่างเดียว อาจารย์ป่วยอนุมัติให้ท่านผู้หญิงพูนศุข พนมยงค์ ดอนเงินออกไปจากเมืองไทย ไปซื้อบ้านที่ปารีส แก่ถือว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยมีสิทธิที่จะอนุมัติให้คนนำเงินออกจากประเทศไทย ไปซื้อที่ในต่างประเทศเพื่อการดำรงชีพ แก่เห็นเป็นหน้าที่และอำนาจที่ทำได้ แต่คนหลายคนไม่กล้าทำ มันจึงเป็นจุดแตกหักอันแรกที่อาจารย์ป่วยถูกมองว่าเป็นคนไม่จงรักภักดี เป็นคนซึ่งไว้ใจไม่ได้ ไม่อาจให้เป็นใหญ่เป็นโต บริหารประเทศต่อไป

“จุดแตกหักอันที่สองก็คือ จดหมายนายเข้มเย็นยิ่งเพราะจดหมายนี้ทำให้แกถูกตราหน้าว่าไม่อดทนทุกรัฐบาล ทั้ง ๆ ที่รัฐบาลเคยไว้เนื้อเชื่อใจอาจารย์ป่วย จอมพลถนอมให้อาจารย์ป่วยทำทั้งนั้น ไม่ว่าจะเรื่องเศรษฐกิจ การคลัง การเงิน เรื่องการพัฒนา การวางท่อประปา การวางแผนกรุงเทพฯ ให้อาจารย์ป่วยทำทั้งนั้น จอมพลถนอมไว้เนื้อเชื่อใจมาก เวลานั้นก็เตรียมกันจะให้อาจารย์ป่วยกลับมาเป็นอธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งจอมพลถนอมเคยเป็นมาก่อน เพราะถือว่าธรรมศาสตร์นี้เป็นจุดสำคัญทีเดียว ถ้าใครเข้ามาเป็นอธิการบดี คุมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้ บ้านเมืองในอนาคตก็อยู่ในกระเป๋าสอง ก็กะจะให้มาเป็นประธานสภาการศึกษาแห่งชาติ และสาม จะให้เป็นประธานสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สามจุดนี้สำคัญที่สุด ถ้าคุมสภาพพัฒนาฯ ได้ เศรษฐกิจการคลังก็จะโยงมาสอดคล้องกับการศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ก็จะโยง

มหาวิทยาลัยอื่น ๆ มา อาจารย์ป่วยก็หวังมากกว่ากลับมาอยากจะทำอย่างนี้ ที่นี้พอไปเขียนจดหมายนายเข้มเย็นยิ่งเท่านั้นคุณป่วยก็รู้ะว่ามันจะมีผลกระทบที่ร้ายแรง แต่ก็เขียนอย่างสุภาพเพียบร้อยมาก ได้ผลทันที เขาเห็นอาจารย์ป่วยเป็นศัตรู

“การที่แกไม่เล่นการเมืองนั้น ผมเข้าใจว่า แกเห็นว่าหลัง ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ โครงสร้างเดิมจะยังไม่เปลี่ยนไป ถ้าแกเข้ามาก็เชื่อเลยว่าแกจะหักโหมเพื่อเปลี่ยนโครงสร้าง สังคมก็จะยุติธรรมขึ้น ก็ทำไม่ได้อีก เพราะทหารไม่ยอม กลุ่มอิทธิพลต่างๆ ก็ไม่ยอม เพียงแค่แกมาทำโครงการแมกกลอง ซึ่งเป็นโครงการที่วางแผนจะให้อำนาจแก่ประชาชนในระยะยาวให้ประชาชนพึ่งตนเองได้ ถ้าทำอันนี้สำเร็จเราก็น่าจะทำลุ่มน้ำอื่นได้แล้วมันก็จะกระจายรายได้ไป เราจะเป็ประชาชนิปไตยในระยะยาวได้ ทำเพียงเท่านั้นมหาดไทยยังเห็นว่าแกจะตั้งตัวเป็นประธานาธิบดี แกถูกโจมตีร้อยแปด ถูกโจมตีเหมือนอาจารย์ปริตินันท์ถูกโจมตี แกมาอยู่ที่ธรรมศาสตร์ ก็กลัวว่าแกจะเอามหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองกลับมา เป็นการกลัวที่ไม่มีพื้นฐานทางเหตุผลเลย และเวลานั้นประเทศเพื่อนบ้านเป็นคอมมิวนิสต์กัน ลาว เขมรก็เป็น เฉพาะประเทศลาวนั้น พระมหากษัตริย์ก็ไปด้วย คนก็กลัวกันใหญ่ นี่ก็เห็นว่าความกลัวมันเป็นเหตุ ขณะเดียวกันพรรคคอมมิวนิสต์ก็ใช้ประโยชน์ยุนิสิตนักศึกษาให้แข่งกับอาจารย์ป่วย ก็ถูกบีบทั้งสองฝ่ายเลย ทั้งฝ่ายขวาฝ่ายซ้าย

“ความจริงอาจารย์ป่วยแกเกลียดคอมมิวนิสต์ไม่เหมือนจอมพลสฤษดิ์เกลียดคอมมิวนิสต์ แกเกลียดเพราะแกอยู่ที่อังกฤษ พวกคอมมิวนิสต์ที่อังกฤษมันกะล่อน เวลานั้นแกก็เห็นความเลวร้ายของโซเวียต แกเห็นความเลวลงของประเทศจีน ซึ่งคนส่วนมากมองไม่

“อาจารย์ป่วยเป็นคนจนนะ แล้วคนอย่างอาจารย์ป่วยจะรวยเท่าไรก็ได้ สมัยนี้ผมเห็นตื่นเต้นกับคนรวย เศรษฐีเยอะ ถ้าอาจารย์ป่วยจะรวย รวยได้เก่งกว่าพวกนี้เยอะ ความจนของอาจารย์ป่วยผมว่าคนจะต้องเข้าใจ แก่มีความภูมิใจในความจน”

เห็น แก่เกลียดฉันนี่ แก่เห็นว่าเมืองไทยต้องพัฒนาแบบทุนนิยม การพัฒนาเศรษฐกิจก็ไปแบบทุนนิยม แต่แกหวังว่าจะพยายามใช้วิธีการให้หนุ่มนวลมากขึ้น แก่ถึงได้มาอุดหนุนองค์กรพัฒนาเอกชน อุดหนุนกิจกรรมต่างๆ นอกเหนือจากรัฐ หรือเอาเงินจากรัฐมาใช้เพื่อสังคมนิยมแบบเขาๆ แต่ที่แก่ล้มเหลวก็คือ เมื่อพัฒนาแล้วมันไม่เปลี่ยนไปตามเป้าหมาย เพื่อให้เกิดความเสมอภาคทางเศรษฐกิจทางสังคม

“เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๗ ที่แรกพ่อค้า นักธุรกิจก็เห็นความสามารถของอาจารย์ป่วย อยากให้เป็นนายก คล้ายกับคุณอานันท์ ปันยารชุนในปัจจุบัน แต่พออาจารย์ป่วยเสนอค่าแรงงานขั้นต่ำเท่านั้นแหละ อาจารย์ป่วยเป็นที่รังเกียจเลย ในสมัยอาจารย์ป่วยเป็นที่ปรึกษาอาจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ อาจารย์ป่วยก็พูดอย่างนี้มากที่สุดให้พวกนายทุนฟังว่า เรากินข้าวกันมือหนึ่งเป็นพันบาท เราให้เท่านี้เขาอยู่ไม่ได้ พูดแค่นี้เขาโกรธมาก อาจารย์ป่วยเข้าใจคนยากคนจนคนยากไร้ ผมว่าประเสริฐมาก ยกที่จะหาได้ในข้าราชการชั้นสูง

“การที่แก่ผูกจิตผูกใจว่าแก่ได้รับทุนเล่าเรียนหลวงไป เป็นเงินภาษีอากรราชการ เพราะฉะนั้นแก่จะต้องกลับมารับใช้ราชการ ความรู้สึกอันนี้ยากที่คนสมัยนี้จะมี เพราะเขาถือว่าเขาสอบได้เพื่อตัวเขา เพื่อความยิ่งใหญ่ของเขา

“อาจารย์ป่วยเป็นคนจนนะ แล้วคนอย่างอาจารย์ป่วยจะรวยเท่าไรก็ได้ สมัยนี้ผมเห็นตื่นเต้นกับคนรวย เศรษฐีเยอะ เจ้าของหนังสือพิมพ์รวย ใครต่อใครรวย นักการเมืองรวย ถ้าอาจารย์ป่วยจะรวย รวยได้เก่งกว่าพวกนี้เยอะ ความจนของอาจารย์ป่วยผมว่าคนจะต้องเข้าใจ แก่มีความภูมิใจในความจน บ้านแกที่อังกฤษ หลังเล็ก ๆ ห้องแถวธรรมดาตัวเอง หน้าบ้านมีต้นไม้ปลูกอยู่สองสามต้น แต่แกก็มีความภูมิใจ บ้านที่เมือง

ไทยก็เหมือนกัน หลังเล็ก ๆ อันนี้สำคัญ เพราะเวลานี้มันขาด และคนจะไม่ค่อยเข้าใจ กุหลาบ สายประดิษฐ์ ก็ภูมิใจในความจน หรือพระพุทธเจ้าบอกว่า คนซึ่งมีความสันโดษ มีความพอใจในสิ่งที่มีอยู่ แม้เป็นยาจกก็มั่งคั่งด้วยทรัพย์สมบัติ คนสมัยนี้ไม่เข้าใจแล้ว เมื่อเป็นผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย ใช้รถออสตินคันเล็ก ๆ แล้วขับเอง สิ่งเหล่านี้คนสมัยนี้ไม่เข้าใจแล้ว คุณธรรมมันหมดไป อาจจะมีหมดแค่รุ่นอาจารย์ป่วย

“อาจารย์ป่วยสามารถทำให้นาครากลางเป็นที่เกรงใจของธนาคารพาณิชย์ทั้งหมด อันนี้สำคัญมากทีเดียวที่ธนาคารกลางไม่สามารถทำให้นาคราพาณิชย์ทั้งหมดเคารพนับถือได้ ฝีมือสูงกว่าเขา เอื้ออาทรเขา แต่ว่าจะต้องทำกันอย่างตรงไปตรงมา ไม่ผิดกฎหมาย อันนี้จะต้องมีความเก่ง มีความสามารถ มีความซื่อสัตย์ และธนาคารกลางจะต้องเป็นผู้นำให้รัฐบาลเกรงใจได้ เผด็จการอย่างสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ยังต้องเกรงใจแก่ทหารต่าง ๆ จะต้องเกรงใจแก่ในเรื่องนี้แก่มีความสามารถพิเศษ เพราะหนึ่ง มีความเชื่อมั่นในตัวเอง สอง มีความซื่อสัตย์-สุจริต สาม มีการอุทิศเพื่อบ้านเมืองทั้งหมด ผมว่าอันนี้ยากที่ใครจะมีทั้งหมด ใครจะมาหัวหน้แก่ได้ แต่สมัยเป็นรองผู้ว่าฯ แก่ก็ถูกตีบมาแล้ว แก่ผ่านร้อนผ่านหนาวมามาก เพราะฉะนั้นคนก็ต้องเกรงใจแก่

“แต่ที่ล้มเหลวก็คือ แก่พยายามจะสร้างคนรุ่นใหม่ แต่คนรุ่นใหม่ที่แก่พยายามจะสร้าง มันได้แต่เพียงความรู้ เป็นเทคโนโลยี มันขาดคุณธรรมซึ่งแก่มีต่อชาติบ้านเมือง คนรุ่นใหม่ได้ไปน้อยมาก”

จากนิตยสาร *สารคดี*
ฉบับที่ ๑๓๓ ปีที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๓๔

สามเณรใจสิงห์ : กรุณา กุศลาสัย

มาโนท ตริปาठी

ในบรรดาปราชญ์ด้านอินเดียศึกษาในยุคนี้เห็นจะไม่มีใครเกินท่านอาจารย์กรุณา กุศลาสัยไปได้ ดังในถิ่นที่อาศัยของท่านเป็นประจักษ์พยานเรื่องนี้ได้เป็นอย่างดี นอกไปจากบรรยากาศและรูปถ่ายของบุคคลสำคัญของประเทศอินเดียหลายท่านแล้ว บ้านของท่านยังเป็นเสมือนแหล่งค้นคว้าความรู้ทางภารตวิทยาที่สำคัญสำหรับเพื่อนบ้านใกล้เคียง ท่านอาจารย์กรุณาจะทำหน้าที่เสมือนครูและบรรณารักษ์ผู้อาวุโสรีย์ ที่คอยชี้แนะและกระตุ้นเตือนให้ผู้สนใจตระหนักถึงความสัมพันธ์ด้านศาสนาและวัฒนธรรมที่เรามีต่อประเทศอนุทวีปนี้

“กระผมรู้สึกเป็นหนี้บุญคุณต่อประเทศอินเดียเป็นอย่างยิ่ง” อาจารย์กรุณา ผู้เดินทางไปประเทศนั้นขณะมีอายุได้เพียง ๑๓ ปีและใช้เวลาอีก ๑๓ ปีเช่นกันเพื่อศึกษาภาษาฮินดีจนแตกฉานกล่าว

ในวัย ๗๕ ปี อาจารย์เป็นหนึ่งในบุคคลจำนวนน้อยที่สามารถใช้ภาษาฮินดีในทางวรรณกรรมได้อย่างแตกฉาน ท่านมีผลงานเขียนมากกว่า ๒๐ เล่ม ซึ่งส่วนมากเป็นงานแปล และเมื่อเดือนพฤษภาคม ศกที่แล้วก็ได้ได้รับรางวัลศรีบูรพาที่มอบเพื่อเชิดชูเกียรติแก่นักเขียนผู้มีผลงานอันโดดเด่นและเป็นประโยชน์ต่อสังคม สำหรับผู้อ่านจำนวนมาก ท่านอาจารย์เป็นผู้ที่สามารถถ่ายทอดความคิดในทางภารตคติออกมาสู่ภาษาที่สามัญชนสามารถทำความเข้าใจได้โดยง่าย

เมื่อเร็วๆ นี้ท่านยังดำริที่จะแปลอัตชีวประวัติของตนเองที่ชื่อ “ชีวิตที่เลือกไม่ได้” ซึ่งมีอยู่ทั้งในภาษาไทยและอังกฤษแล้ว เป็นภาษาฮินดีสำหรับชุมชนชาวอินเดียทั้งนี้ตามคำเชิญชวนของมิตรและผู้อ่านที่เฝ้าติดตามงานอย่างเหนียวแน่นในคราวฉลองวันครบรอบอายุ ๗๕ ปี เมื่อศกที่แล้ว สำหรับผู้ที่ชื่นชมต่อท่านอาจารย์ หนังสือเล่มนี้นับเป็นวรรณกรรมนำหนึ่งทีเดียว

“ดิฉันได้พบกับท่านอาจารย์กรุณาเมื่อ ๑๒ ปีที่แล้ว และพบว่าท่านเป็นผู้ที่อ่อนน้อมถ่อมตนอย่างสูง ซึ่งหลายต่อหลายครั้งอดทำให้ดิฉันหวนระลึกถึงบุคลิกภาพของบิดาของดิฉันเองไม่ได้ ทุกครั้งที่ดิฉันพบท่าน ใบหน้าท่านมักแดงแต่ด้วยรอยยิ้มและท่านมักจะอยู่ในชุดที่เรียบง่ายเสมอ” ศาสตราจารย์ดร.ขวัญดี อัครวฤทธิชัย อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และนักวิจารณ์และนักจัดรายการวิทยุด้านวรรณกรรมผู้มีชื่อเสียงกล่าว

ในยามที่ทุกเชยู่ ท่านอาจารย์มักจะเผชิญกับทุกชั้นด้วยความอดทนเสมอ

“ดิฉันเคยถามท่านว่าท่านสามารถรับความโศกเศร้าเนื่องจากการสูญเสียลูกชายโตที่เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางรถยนต์เมื่อเดือนพฤษภาคมที่แล้วได้อย่างไร ท่านกล่าวว่าได้เตรียมใจไว้สำหรับความตายเสมอ และถือว่ามันเป็นส่วนหนึ่งในวงจรชีวิตไปเสียแล้ว...ดังท่านมักจะเตือนตนเองเสมอด้วยการสวดบทที่ว่า “อนิจจา วัฏสังขารา”” อาจารย์ขวัญดีกล่าว

ท้าวความไปในเบื้องหลัง มารดาของนักเขียนผู้ยิ่งใหญ่ท่านนี้เสียไปตั้งแต่ท่านมีอายุได้เพียง ๗ ปี และเมื่ออายุได้ ๑๒ ปีบิดาก็ป่วยและเสียชีวิตลงด้วยไข้จับสั่นเช่นกัน ท่านไม่มีทางเลือกอื่นนอกจากจะไปทำงานรับใช้ในบ้านเศรษฐีในปากน้ำโพ นครสวรรค์อันเป็นจังหวัดบ้านเกิดของท่านเอง แต่ก็ไมวายต้องเผชิญกับชะตากรรมอันยากลำบากในฐานะเด็กกำพร้า และในเวลาต่อมาก็ถูกไล่ออกจากบ้านเศรษฐีนั้น

หลังจากนั้น เมื่ออายุได้สิบสามปีท่านก็ต้องเที่ยวเร่ร่อนไปยังที่ต่างๆ จนได้มาพบกับท่านโลกนาถ พระภิกษุชาวอิตาลี ซึ่งได้ชักชวนให้เดินทางด้วยเท้าไปจนถึงประเทศอินเดียด้วยกัน ซึ่งท่านเป็นสามเณรเพียง

รูปเดียวที่สามารถเดินไปจนถึงและพักอาศัยต่อที่เมืองพุทธคยาได้

ในประเทศอินเดีย ท่านได้มีโอกาสเรียนภาษาทั้งสันสกฤตและอังกฤษ และได้ประสบความสำเร็จอย่างสูงในภาษาฮินดี ดังที่สามารถสอบแข่งขันภาษาฮินดีจนได้รางวัลชนะเลิศระดับประเทศจากสมาคมส่งเสริมการใช้ภาษาฮินดีแห่งประเทศไทย และเป็นเหตุให้ได้รับทุนจากสมเด็จพระบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าบริพัตร-สุขุมพันธุ์ กรมพระนครสวรรค์วรพินิต ในปีพ.ศ. ๒๔๘๑ เพื่อศึกษาต่อด้านภาควิทยา ณ มหาวิทยาลัยวิสคอนซิน หรือที่เรารู้จักกันในนาม “सानตินิเกตัน” เมืองกัลกัตตา

ในช่วงนั้นเองที่ท่านได้มีการติดต่อสัมพันธ์กับท่านอาจารย์พุทธทาสภิกขุ จนท่านผู้ก่อตั้งสวนโมกขพลารามท่านนี้ ได้ขนานนามศิษย์รุ่นน้องอย่างชื่นชมว่าเป็น “สามเณรใจสิงห์”

อย่างไรก็ดี ในปีพ.ศ. ๒๔๘๕ เมื่อสงครามระหว่างฝ่ายอักษะและพันธมิตรได้ระเบิดรุนแรงมากขึ้น ท่านอาจารย์ในระหว่างบวชเป็นพระภิกษุและศึกษาอยู่ ก็ได้ถูกจับสึกและถูกนำตัวไปคุมขังในคุกในกรุงเดลี ซึ่งเป็นช่วงเวลาอันยากลำบาก และมาได้รับอิสรภาพภายหลังสงครามสิ้นสุดลงเมื่อปีพ.ศ. ๒๔๘๘ โดยได้ตัดสินใจละการเรียนต่อเสียและลงเรือทหารของประเทศสหราชอาณาจักรเพื่อกลับมายังประเทศไทย แต่อันิจา เรือลำนั้นแล่นมาเพียงประเทศสิงคโปร์ เหตุนี้เองท่านจึงต้องเริ่มเดินทางไกลอีกครั้ง มุ่งขึ้นทิศเหนือสู่สยามชนก

“ดิฉันจำได้ว่าท่านเล่าให้ฟังอย่างเป็นทางการถึงความลำบากในช่วงนั้นว่า ถึงกับต้องเที่ยวเดินไปไม้กินประทังชีวิตมาตลอดทางที่เดินมาประเทศไทย และกินมากจนกระทั่งถ่ายออกมาเป็นสีเขียวกับไปไม้” อาจารย์ขวัญดี เล่าต่อ

เมื่อกลับมายังประเทศไทย ท่านได้เข้าทำงานเป็นอาจารย์สอนภาษาอังกฤษและสันสกฤตที่อาศรมวัฒนธรรมไทย-ภารต และทำงานเป็นล่ามที่สถานทูตอินเดีย เอตทัคคะทางภาษาสันสกฤตของท่านนี้เองที่ทำให้ได้พบรักกับอาจารย์เรืองอุไร กุศลาสัย และได้เป็นสื่อทำให้เกิดการมงคลสมรสระหว่างคู่ปราชญ์ผู้ร่วมกัน

ผลิตผลงานวรรณกรรมอันทรงค่าจากภارتพากษ์ออกมาได้อย่างไม่ขาดสาย

ในระหว่างปีพ.ศ. ๒๕๐๑-๒๕๐๔ ท่านอาจารย์ต้องถูกจำคุกอีกครั้งด้วยการกั้นกั้นทางการเมือง เหตุการณ์ระหว่างนั้นนอกจากจะพิสูจน์ความอดทนเด็ดเดี่ยวต่อชีวิตของท่านผู้นี้แล้ว ยังเป็นการพิสูจน์น้ำใจรักอันเหนียวแน่นของผู้ภรรยาอีกด้วย

ภายหลังลูกกรงขังนั่นเอง ท่านได้ผลิตผลงานอมตะออกมาหลายเล่ม อาทิ *คีตาณูชลี* ของท่านรพินทรนาถ ฐากูร *แด่นักศึกษา* และ *ข้าพเจ้าทดลองความจริง* โดยท่านมหาตมา คานธี และ *พบถิ่นอินเดีย* โดยท่านยวาทะลาล เนห์รู และท่านยังได้รจนาวัดชีวิตประวัติของตนเองเรื่อง *ชีวิตที่เลือกไม่ได้* อีกด้วย หนังสือสามเล่มหลังได้รับการคัดสรรเป็นหนังสืออ่านนอกเวลาสำหรับนักศึกษาระดับชั้นหนึ่งของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในขณะที่ *ข้าพเจ้าทดลองความจริง* ยังได้รับรางวัลผลงานแปลดีเด่นจากกรมการศึกษานอกโรงเรียนในปีพ.ศ. ๒๕๒๔ อีกด้วย

คุณคำสิงห์ ศรีนอก นักเขียนวรรณกรรมผู้มีชื่อเสียงระดับนานาชาติและกัลยาณมิตรคนสำคัญ เล่าให้ฟังว่า ระหว่างที่ถูกจับกุมคุมขังนั้น ได้มีพระภิกษุหลายรูปแวะเวียนมาเยี่ยมมักแปลท่านนี้ถึงในทัณฑสถานหลายครั้ง ทั้งนี้เพราะคุณงามความดีที่มีต่อบรรพบุรุษศาสนา

“ท่านเป็นผู้เปี่ยมด้วยจริยธรรมและยึดมั่นในศีลธรรมของสังคม ยิ่งไปกว่านั้น พฤติกรรมของท่านยังเป็นแบบอย่างการประพฤติปฏิบัติอันเป็นเยี่ยงอย่างแก่ผู้อื่นด้วย...ทั้งท่านเป็นผู้ทรงภูมิรู้ด้านภาควิทยา ศิลปกรรมและวัฒนธรรม คุณลักษณะอันประเสริฐเช่นนี้ทำให้คุณภรรยาเป็นบุคคลผู้หาได้ยาก” คุณคำสิงห์ หรือที่รู้จักกันในนาม “ลาวคำหอม” กล่าว

เพื่อยืนยันความดังกล่าว คุณคำสิงห์ได้ทวนว่าลึกถึงความหลังครั้งหนึ่ง เมื่อมีเพื่อนที่ติดสุรามายเยี่ยมที่ไร่ในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งตอนนั้นอาจารย์ภรรยาก็มาอยู่ด้วย

(อ่านต่อหน้า ๒๕)

พระครูอุปการพัฒนกิจ : ดวงประทีปผู้อัมพาต

กองสาราฯ

โรคอัมพาตซึ่งส่งผลให้ร่างกายเคลื่อนไหวไม่ได้ นับเป็นโรคที่ทุกข์ทรมานมากที่สุดอย่างหนึ่ง หลายคนแสวงหาหนทางจะรักษาและต้องเสียค่าใช้จ่ายมากมายกับการแพทย์สมัยใหม่แต่ก็ไม่สามารถรักษาให้หายขาดได้ แต่เมื่อมาพึ่งหนทางการรักษาแบบดั้งเดิมด้วยสมุนไพรและการบิบนวดกลับมีโอกาหายเป็นปรกติดังเดิมได้ ที่วัดหนองหญ้าห้าง ซึ่งอยู่ห่างจากตัวอำเภอเมืองอุทัยธานีเพียงเจ็ดกิโลเมตร เป็นที่พึ่งสุดท้ายแห่งหนึ่งที่ช่วยรักษาคนไข้อัมพฤกษ์อัมพาตให้หายมานานักต่อนักแล้ว

“ฉันคิดว่าคง

หมดหวังแล้วละ แต่หลังจากอยู่ที่นี้มาได้สองเดือน ตอนนี้ฉันสามารถดูแลตัวเองได้แล้ว” คุณปิ่นทอง พันน้อย ชาวนายากจนกล่าวพลางประคองตัวเองบนไม้เท้าพยุง “มันเหมือนกับปาฏิหาริย์จริงๆ” เธอบอก

คุณปิ่นทอง อายุห้าสิบเศษมาจากจังหวัดสุโขทัย เธอป่วยเป็นอัมพาตเนื่องจากอาการหัวใจวายอย่างรุนแรง เธอหมดเงินไปกับโรงพยาบาลสมัยใหม่ไม่น้อยกว่าจะ

พระครูอุปการพัฒนกิจ
วัดหนองหญ้าห้าง อ.เมือง จ.อุทัยธานี

หาที่นี้พบ

หากเราเข้าไปในบริเวณวัดบนศาลาเก่าๆ เราจะเห็นคนใช้นั่งบ้างนอนบ้างอยู่เต็มไปหมดพร้อมกับชาวบ้านอีกหลายคนที่นั่งอยู่กับการนวดบีบให้กับคนไข้ บางครั้งก็ประคบตามส่วนต่างๆ ของร่างกายคนไข้ด้วยห่อยาสมุนไพรที่ฝังกับไอน้ำ และเสียงตึงตึงที่เกิดจากการที่หมอนวดเอาสันเท้าที่ทาด้วยน้ำมันงาเหยียบไปบนแผ่นเหล็กที่อังอยู่เหนือเตาไฟ จากนั้นจึงเอาสันเท้าที่ร้อนนั้นกดลงไปตรงจุดที่จะช่วยคลายเส้นสาย วิธีการนี้เรียกว่า “การเหยียบเหล็กแดง”

เมื่อได้ทดลองดูก็รู้สึกว่าเป็นวิธีการนวดที่

พิเศษจริงๆ ความร้อนที่ซ่าแรกเข้าสู่ร่างกายพร้อมกับแรงกดที่เหมาะสมลงตรงจุด ช่วยให้เกิดการผ่อนคลายเส้นสายอย่างสุดจะบรรยาย

“ไม่ใช่ทุกคนจะทำได้หรอก” ลุงผมสิดอกเล่าซึ่งทำหน้าที่นวดคนไข้ที่นี้มานานแล้วบอก “หลวงพ่อดีคาถาดับไฟพิษก่อนการเหยียบเหล็กแดง” วิธีที่ว่าก็คือการตีหม้อและพ่นน้ำมนต์ลงไปบนเตาเหล็ก และเมื่อเดินผ่าน

ไปยังห้องอบสมุนไพรซึ่งอยู่ด้านล่าง เราจะเห็นป้ายตัวหนังสือเขียนไว้อย่างชัดเจนว่า “ห้ามผู้หญิงเดินผ่านหน้าเตา” และเมื่อถามผู้ที่ทำหน้าที่ดูแลเตาอบสมุนไพร ก็ได้ความว่า “หลวงพ่อลงคาถาเอาไว้ ถ้าผู้หญิงเดินผ่านจะเสื่อมและต้องมาทำพิธีใหม่หมด”

ศาลเจ้าเล็กๆ บูชาหมอชิวโกมารภัจจ์สำหรับให้ชาวบ้านที่มารักษาได้กราบไหว้บูชา เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ยืนยันถึงความเชื่อในเรื่องไสยศาสตร์ว่ามีช่วยด้านจิตใจของผู้ป่วย นอกเหนือไปจากการใช้พุทธศาสตร์ซึ่งมีอยู่ประจำคือการสวดมนต์ทุกวันพระและฝึกสมาธิที่นำโดยท่านเจ้าอาวาสวัดแห่งนี้ รวมทั้งหลักศีลห้าที่นำมาเป็นสังฆะเครื่องปฏิบัติของผู้ที่เป็นหมอนวดและผู้ป่วย รวมทั้งผู้ที่มาเฝ้าดูแลผู้ป่วยด้วย

กิจกรรมนวดประคบยา เหยียบเหล็กแดง และอบสมุนไพรเพื่อรักษาอาการอัมพฤกษ์อัมพาตที่นี่เริ่มมาตั้งแต่ปี ๒๕๑๖ แล้ว

“พระสงฆ์และชาวบ้านต่างต้องพึ่งพาอาศัยกัน อาตมาไม่สามารถแยกตัวเองออกจากโลก โดยเอาแต่สวดมนต์ไหว้พระได้ อาตมา

เห็นว่าชาวบ้านยากจนมาก และคิดว่าต้องทำอะไรสักอย่างเพื่อจะช่วยเหลือพวกเขาด้านการรักษาโรคภัยไข้เจ็บ” ท่าน**พระครูอุปการพัฒนกิจ** ในวัย ๕๐ ปีกล่าวถึงเบื้องหลังที่เริ่มลงมืออาศัยความรู้ทางแพทย์แผนโบราณเพื่อช่วยเหลือชาวบ้าน และภายหลังมีการขยายกิจการและเริ่มมีผู้ช่วยอีกหลายคน โดยอาศัยเสนาสนะในวัดนั่นเองเป็นอาคารสำหรับพักและรักษาผู้ป่วย

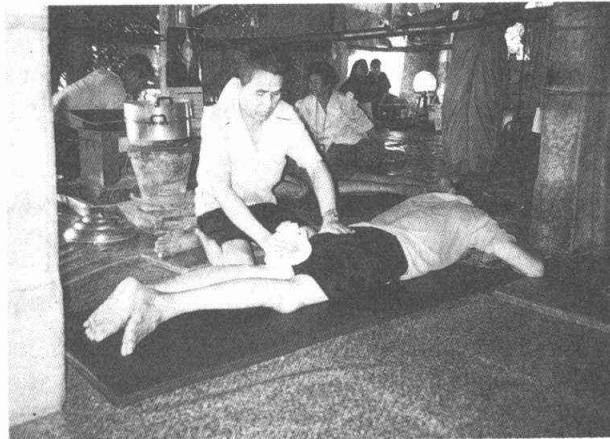
ท่านพระครูอุปการพัฒนกิจ(สมัย อากาศโร) ศึกษาวิชาแพทย์แผนโบราณมาจากลุงผู้เป็นหมอยาพื้นบ้านที่มีชื่อเสียงมาตั้งแต่อายุได้เพียง ๑๓ ปี ท่านเป็นผู้

ริเริ่มให้มีการรักษาญาติโยมที่มีอาการเจ็บป่วยด้วยการใช้ยาสมุนไพร การใช้น้ำมัน การนวดเหยียบเหล็กแดง และการประคบ และในภายหลังจึงมีการอบไอน้ำสมุนไพรเพิ่มเติมขึ้นมาอีก

โรคที่ผู้ป่วยมักมาหาท่านเพื่อการบำบัดรักษาคือโรคอัมพฤกษ์ อัมพาต โรคเหน็บชา เมาหวาน ไข้ทับระดู โรคลมต่างๆ และโรคชนิดอื่นๆ โดยท่านพระครูจะเป็นผู้ตรวจและวินิจฉัยอาการของโรคเสียก่อน เมื่อเห็นว่ไม่เกินขีดความสามารถจะเริ่มกำหนดวิธีการรักษา การรักษาของท่านจะเป็นการผสมผสานกันระหว่างแพทยศาสตร์ พุทธศาสตร์ และไสยศาสตร์

ในแง่ของแพทยศาสตร์ท่านจะมีทั้งการใช้ยาไทย

ทั้งที่เป็นยาต้มและยา ลูกกลอนสำหรับทาน ยาน้ำมันที่ได้จากการเคี้ยวสมุนไพรที่บดแล้วกับน้ำมันมะพร้าวเพื่อใช้พ่นรักษาโรค ทาแผล ทาถูประกอบการนวด กินรักษาโรคกระเพาะ และหยอดตาแก้ตาช้ำ และยังมียาประคบที่เป็นห่อยาอังด้วยไอน้ำและประคบตามส่วนต่างๆ ของร่างกาย รวมทั้งยาสำหรับอบสมุนไพรที่ได้

การนวด ประคบ การเหยียบเหล็กแดง
ช่วยรักษาผู้ป่วยอัมพาต บณศาลาการเปรียญวัด

จากการนำสมุนไพรหลายชนิดมารวมกันในหม้อต้มแล้วปล่อยให้ไอน้ำไหลผ่านท่อเข้าไปสู่ห้องอบ นอกจากนี้จะเป็นการนวดทั้งแบบธรรมดาและการนวดแบบเหยียบเหล็กแดง

ในแง่ของพุทธศาสตร์และไสยศาสตร์ต่างเป็นไปเพื่อเสริมสร้างกำลังใจให้กับผู้ป่วยทั้งนี้เพราะท่านมองเห็นว่า หัวใจหลักของวิธีการรักษาแบบพื้นบ้านโบราณคือการทำให้เกิดสมดุลระหว่างจิต กายและธรรมชาติ “ความไม่สมดุลนี้แหละที่ทำให้เกิดโรคต่างๆ วิธีการรักษาจึงอยู่ที่การหาสมุฏฐานอันนั้น และทำให้มันอยู่ใน

“พระสงฆ์และชาวบ้านต่างต้องพึ่งพาอาศัยกัน อาตมาไม่สามารถแยกตัวเองออกจากโลก โดยเอาแต่
สวดมนต์ให้พระได้ อาตมาเห็นว่าชาวบ้านยากจนมาก และคิดว่าต้องทำอะไรสักอย่างเพื่อจะช่วยเหลือพวกเขา
ด้านการรักษาโรคภัยไข้เจ็บ”

สมดุอีกครึ่งหนึ่ง”

จะเห็นได้ว่าการบำบัดรักษาของวัดหนองหญ้านาง นอกจากจะรักษาโรคทางกายโดยใช้ยาไทยแล้ว ยังให้ความสำคัญกับจิตใจและศรัทธาความเชื่อของผู้ป่วยด้วย วิธีการทางพุทธศาสตร์และไสยศาสตร์ หากใช้อย่างเหมาะสมจะทำให้เข้าถึงโครงสร้างทางจิตใจได้เป็นอย่างดี การประยุกต์ไสยศาสตร์เพื่อความถูกต้องและเป็นประโยชน์จึงไม่ใช่สิ่งที่เราควรจะมีมองข้าม

ปัจจุบันมีผู้มารับการรักษาที่วัดวันละประมาณ ๑๕-๕๐ คน และมีที่พักรักษาตัวอยู่ในวัด ๓๐-๑๐๐ คน ผู้ป่วยหลายท่านเมื่อรักษาอาการจนหาย ก็มักจะแวะเวียนกลับมาช่วยกิจการของวัด หรือไม่ก็ถวายปัจจัยเพื่อส่งเสริมกิจการของวัดเพื่อผู้ป่วยรายอื่นๆ ต่อไป อย่างเช่น หาสมุนไพรมาให้ หรือบริจาคเป็นเงิน เป็นต้น ส่วนราชการเองโดยมากก็ไม่ได้เข้ามาให้การส่งเสริม เนื่องจากตั้งว่าเป็นการรักษาแบบแผนโบราณและไม่ได้มาตรฐาน ซึ่งนับเป็นเรื่องน่าอายนัก

บรรยากาศอันเงียบสงบภายในวัดและกิจวัตร การสวดมนต์ทำวัตรยังมีมีส่วนช่วยให้ผู้ป่วย มีกำลังใจเข้มแข็งขึ้น ในขณะเดียวกันการที่ญาติพี่น้องมาเฝ้าดูแลอยู่ด้วย และการอยู่ร่วมกับผู้ป่วยคนอื่นๆ และญาติของเขาอย่างฉันมิตร กลับทำให้เกิดความรู้สึกเหมือนอยู่ กับบ้านมากกว่าอยู่ที่โรงพยาบาล

“ผมรู้สึกเหมือน อยู่กับบ้านตัวเอง” คุณ

หลน ดาหลนา ชาวนาจากลพบุรีที่มาพักรักษาตัวบอก “ที่โรงพยาบาลผมจะมีความรู้สึกกลัวเจ้าหน้าที่ พวกเขาเหมือนคนแปลกหน้า และทำตัวห่างไกลจากเรา บางคนถึงกับแสดงอาการหงุดหงิดออกมาง่าย ๆ หมอก็เหมือนกับเป็นคนแปลกหน้า พวกเขามาดูอาการวันละครั้งสัก ครู่เดียวแล้วก็ไป พวกเขายังไม่ยอมให้ญาติมาเฝ้าใช้ด้วย ผมรู้สึกเหมือนถูกทอดทิ้งให้อยู่ตัวคนเดียว ไม่มีคนที่ คำนเคย ไม่ได้ยินข่าวคราวความเคลื่อนไหวอะไรเลย มีแค่คนเข้ามาฉีดยาแล้วก็นอนอยู่เฉย ๆ ซึ่งทำให้ผมรู้สึก ทรมานมาก” คุณลุงชาวนาว่าพัน

“ค่าใช้จ่ายที่นั่นยังสูงอีกด้วย” คุณปิ่นทองเสริม “พวกเราเป็นครอบครัวชาวนายากจน ฉันทิ้งที่นั่น (โรงพยาบาล)แค่อาทิตย์เดียว แต่เสียไปตั้งหมื่นแปด”

ชาวบ้านเหล่านี้แม้จะอยู่กันอย่างแออัด ด้วยพื้นที่มีอยู่อย่างจำกัด แต่พวกเขากลับไม่ได้รับเสียงในข้อนี้เลย “พวกเรารู้สึกอบอุ่น และมั่นคง มันทำให้ฉันรู้ สึกว่าไม่ได้ทนทุกข์ทรมานอยู่ลำพังคนเดียว ฉันทได้เห็น คนที่แหย่กว่าฉันอีกมาก แต่พวกเขาก็สู้โดยหวังว่าอาการ

จะดีขึ้น พวกเราอยู่รวม กันเหมือนครอบครัวใหญ่ ได้เล่าเรื่องพูดคุยกัน บาง ครั้งเรายังแบ่งข้าวปลา อาหารกันกิน ด้วยพวก เราเหมือนกับ คนที่ตก มาอยู่ในเรือลำเดียวกัน” คุณปิ่นทองบอก

น่าสนใจที่ว่าผู้ที่ ทำการรักษาและช่วยงาน ด้านต่างๆ ของวัดอยู่นั้น หลายคนเป็นผู้ที่เคยเป็น คนไข้ที่นี่มาก่อน หรือไม่

ห้องอบยาสมุนไพร
สร้างตั้งแต่ปี ๒๕๒๓

“ที่โรงพยาบาลผมจะมีความรู้สึกกลัวเจ้าหน้าที่ พวกเขาเหมือนคนแปลกหน้า และทำตัวห่างไกลจากเรา บางคนถึงกับแสดงอาการหงุดหงิดออกมาง่ายๆ หมอก็เหมือนกับเป็นคนแปลกหน้า พวกเขามาดูอาการวันละครั้ง สักครูเดียวแล้วก็ไป พวกเขายังไม่ยอมให้ญาติมาเฝ้าไข้ด้วย ผมรู้สึกเหมือนถูกทอดทิ้งให้อยู่ตัวคนเดียว ไม่มีคนที่คุ้นเคย ไม่ได้ยินข่าวคราวความเคลื่อนไหวอะไรเลย มีแค่คนเข้ามาฉีดยาแล้วก็นอนอยู่เฉยๆ ซึ่งทำให้ผมรู้สึกทรมานมาก”

ก็เป็นญาติของคนไข้และได้มีโอกาสมาอยู่ที่นี้ระยะหนึ่ง ดังเช่น นายเอี่ยม พร้อมดวง ชาวอายุ ๕๔ ปี ซึ่งมาที่นี่เป็นครั้งแรกเมื่อเจ็ดปีก่อนเพื่อคอยดูแลภรรยาของเขาที่ป่วยเป็นอัมพาต “ผมเห็นคนทนทุกข์ทรมานมาก ก็เลยรู้สึกอยากจะช่วยพวกเขา มันเหมือนกับการทำบุญอย่างหนึ่ง ตอนนั้นผมหวังว่าบุญที่ผมทำจะช่วยให้เมียผมหายเป็นปรกติได้”

หลังจากภรรยาของเขาหายเป็นปรกติ เขายังคงประจำอยู่ที่นี้ต่อไปเพื่อเรียนรู้การใช้ยาและวิธีการนวดเพื่อรักษาคนไข้ แต่ตามหลักการพื้นฐานของหมอแผนโบราณ พวกเขาจะไม่คิดเงินกับคนไข้ ยกเว้นเป็นกรณีที่คนไข้ประสงค์จะให้เอง ทั้งนี้เพื่อไม่ให้มีการชีวิชาเหล่านี้เป็นเครื่องมือทำมาหากิน นอกจากนั้นเขายังจะต้องประพฤติปฏิบัติอย่างน้อยตามศีลห้า และยังคงไม่ทอดทิ้งสรรพคุณของตนเอง เพื่อหวังว่าจะได้โภคทรัพย์จากการรักษาด้วย สิ่งเหล่านี้ท่านพระครูฯ จะเป็นผู้อุปถัมภ์เอาไว้อย่างตายตัว

การรักษาแบบพื้นบ้านของวัดหนองหญ้า nang นับเป็นรูปธรรมที่เด่นชัดที่ช่วยให้เราเห็นศักยภาพของชุมชน ทั้งในด้านภูมิปัญญา ทรัพยากรบุคคล และอื่นๆ ดังการที่วัดหนองหญ้านางได้ขยายบทบาทเข้ามาเพื่อฟื้นฟูการนวดไทยในวงกว้างยิ่งขึ้น และสามารถเป็นวิทยากรนำชาวบ้านฝึกได้ ในอีกด้านหนึ่งก็อดทำให้นึกถึงบทบาทของวัดในอดีตในฐานะที่เป็นศูนย์กลางการบำบัดไม่ได้

ท่านพระครูอุปการพัฒนกิจและวัดหนองหญ้านาง จึงนับเป็นตัวอย่างหนึ่งของผู้ที่พยายามจะฟื้นฟูคุณค่าของพุทธศาสนจักรขึ้นมาอีกครั้งหนึ่งในชุมชนท้องถิ่น ทั้งนี้ โดยเกิดจากเมตตาธรรมและการอุทิศตนเป็นพื้นฐาน

ซึ่งนับว่าน่าจะเป็นเยี่ยงอย่างที่ดีแก่พระคุณเจ้ารูปอื่นๆ ได้

เรียบเรียงจาก “วัดหนองหญ้านางกับการบำบัดรักษาแบบพื้นบ้าน” โดยยงศักดิ์ ตันติปิฎก และ Traditional massage helps put paralyzed villagers on their feet โดยสนิหสดา เอกชัย บางกอกโพสต์

(ต่อจากหน้า ๑๓)

กินอาหาร เดินจงกรม ระหว่างช่วงการสนทนา “ระฆังแห่งสติ” ช่วยเตือนให้นักปฏิบัติธรรมสมัครเล่นอย่างพวกเรากลับคืนสู่ตนเองอย่างมีสติอีกครั้งเป็นช่วงไป นับเป็นวิธีที่เรียบง่ายแต่มีคุณค่ามาก สำหรับผู้ที่ไม่ม่ระฆัง ก็อาจจะใช้อย่างอื่นเป็นสัญลักษณ์แทนได้ เช่น การใช้สัญญาณไฟจราจรเป็นระฆังแห่งสติ เมื่อเรานั่งอยู่บนรถทุกครั้งที่เราติดไฟแดง เราจะกลับสู่ตนเองอีกครั้งด้วยการเฝ้าตามลมหายใจของเรา หรือจะเป็นสัญลักษณ์อื่นๆ ก็ได้แล้วแต่เราจะกำหนด การภาวนายังใช้ได้กับกิจกรรมอื่นๆ ในชีวิตประจำวันอย่างไม่จำกัด เราอาจจะกำหนดบทบาทกรรมชิ้นเองอย่างง่ายๆ ให้เหมาะกับตนเอง เพื่อช่วยในการฝึกสติ เช่น การดื่ม น้ำ การกิน สัม เป็นต้น

จุดเริ่มต้นของสันติภาพในโลกนี้ คงจะต้องเริ่มที่แต่ละบุคคลก่อน หากคนในสังคมแต่ละคนมีความสงบเย็น มีความเข้าใจในตัวเองโดยผ่านการเฝ้ามองตนเองอย่างลึกซึ้ง การทำความเข้าใจผู้อื่นก็เป็นเรื่องง่ายเช่นกัน อย่าถามหาสันติภาพจากผู้อื่นเลย จงนำสันติภาพมาสู่โลกด้วยทุกอย่างก้าวของเราเถิด

สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์

ธวัช ดำสอาด

ในรัชสมัยแห่งกาญจนาภิเษก

เมื่อครั้งงานพระเมรุพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้น ข้าราชการกระทรวงวังตั้งเบิกค่าใช้จ่ายในการจัดงานเป็นเที้งมาหลายรายการ สมเด็จพระยานวิเศษราชวชิรมงคลได้ทรงตรวจการเบิกจ่ายอย่างละเอียด ถึงกับลงไปตรวจรายการของที่ใช้จริง เช่นผ้าขาวใช้ไปกี่หลา ราคาเท่าไร พบว่ามีการทุจริตเบียดบังเงินหลวง ครั้งนั้นท่านถึงกับรับสั่งเป็นทำนองว่า ข้าราชการเหล่านี้เห็นว่าพระมหากษัตริย์เป็นผู้ทรงไว้ซึ่งพระสุขุมลชาดียมไม่ทรงทราบถึงราคาของสิ่งของในท้องตลาด จึงได้ถือโอกาสฉ้อราษฎร์บังหลวง นี่เป็นกรณีข้าราชการสังกัดกระทรวงวังใช้อำนาจหน้าที่รับใช้ใกล้ชิดเบื้องพระยุคลบาทมาทำการให้เป็นที่เสื่อมเสีย

ในรัชสมัยแห่งกาญจนาภิเษกที่พวกเราโน้มใจปฏิบัติบูชาเพื่อร่วมสวดดีพระเกียรติของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงครองแผ่นดินโดยธรรมมาเป็นระยะเวลาถึงห้าสิบปีนี้ ควรที่จะได้ทบทวนบทบาทของหน่วยงานหนึ่งที่ทำกรต่างพระเนตรพระกรรณ ดูแลที่ดินทั้งในพระนครและต่างอำเภอ หน่วยงานนี้คือสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ว่ามีบทบาทอย่างไร ได้กระทำการบางอย่าง อันอาจจะเป็นที่เสื่อมเสียแก่องค์พระประมุขหรือไม่

สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์นั้นเป็นหน่วยงานพิเศษที่ไม่สังกัดกระทรวงหรือทบวงใด

หน้าที่ส่วนหนึ่งคือการดูแลที่ดินอันเป็นกรรมสิทธิ์ของสำนักงานฯ ที่ดินเหล่านี้โดยเฉพาะในเขตพระนครหาได้เป็นที่รกร้างว่างเปล่าไม่ หากแต่มีประชาชนจำนวนมากทั้งไทย แชก จีน ลาว ญวน อยู่อาศัยอยู่ในลักษณะเป็นชุมชน คนเหล่านี้อยู่ในที่ดินของสำนักงานทรัพย์สินมาตั้งแต่ครั้งปู่ย่าตาทวด ค่าเช่าที่ดินดังกล่าวหาได้กำหนดกันในราคาตลาดไม่ เช่นย่านถนนสีลมค่าเช่า ๗๕๐ บาท ต่อ ๓๐ ตารางวา ต่อปี ในขณะที่ราคาที่ดินหรืออัตราค่าเช่าที่ดินในย่านดังกล่าวอยู่ในอัตราหลายแสนบาทต่อตารางวา จึงอาจกล่าวได้ว่าการอาศัยอยู่ในที่ดินของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ดังกล่าว เป็นการอยู่ในลักษณะที่เป็นการพึงพระบรมโพธิสมภารโดยแท้

บัดนี้ เมื่อบ้านเมืองได้พัฒนาขึ้น ที่ดินที่มีอยู่จำกัดราคาแพงขึ้นและเป็นที่ต้องการอย่างมาก โดยเฉพาะเพื่อการธุรกิจที่ดินในความดูแลของสำนักงานทรัพย์สินก็เช่นกัน เมื่อเป็นเช่นนี้สิ่งที่เกิดขึ้นคือ สำนักงานทรัพย์สิน โดยข้าราชการที่ทำหน้าที่ต่างพระเนตรพระกรรณได้นำที่ดินในความดูแลออกให้เช่าเพื่อการธุรกิจโดยขับไล่ผู้ที่เคยอาศัยอยู่เดิม เมื่อมีการฟ้องขับไล่แน่นอนว่าด้วยสิทธิที่ดีกว่าคือ เป็นผู้ที่มีกรรมสิทธิ์ยอมชนะในทางคดี ศาลท่านไม่ว่าจะเป็นใจจำเลยอย่างไรก็ตามคงต้องตัดสินให้โจทก์ชนะคดี

สิ่งที่จะได้พิจารณากันนั้นจึงไม่ใช่ในแง่มุม

“สำนักงานทรัพย์สินจะมีวัตถุประสงค์เพื่อหากำไรหรือไม่ก็ตาม บทบาทที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งก็คือการดูแลให้ที่ดินนั้นเป็นที่อยู่อาศัยของชาวบ้านทั้งไทย จีน แชก ลาว ญวน ให้เขาเหล่านั้นอยู่ในที่ดินนั้น และใช้ที่ดินนั้นเป็นพระบรมโพธิสมภาร ทำมาหากินเลี้ยงลูกหลานได้เติบโตขึ้นมาเป็นพลเมืองดีของชาติ การกำหนดอัตราค่าเช่าที่ดินดังกล่าวต้องไม่พิจารณาถึงกำไร-ขาดทุน”

“สำนักงานทรัพย์สินนำที่จะได้มองเห็นบทบาทขององค์กรในฐานะที่เป็นที่พึ่งพิงของชาวบ้าน ทำหน้าที่ต่างพระเนตรพระกรรณ การขับไล่ผู้เช่าเดิมออกจากที่ดินนั้นก็อาจทำได้ แต่ก็ควรจะพิจารณาถึงปัจจัยอื่นๆ ที่นอกเหนือจากผลประโยชน์ที่เป็นตัวเงิน หรือหากจะต้องให้ออกจากที่ดินที่อยู่มาแต่ครั้งบรรพบุรุษก็นำที่จะมอบ เงินให้พอที่จะไปหาที่อยู่ใหม่ได้อย่างปรกติสุข”

ของกฎหมาย แต่จะพิจารณาว่า สำนักงานทรัพย์สินกระทำเช่นนี้ได้หรือไม่ โดยพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ขององค์กร

สำนักงานทรัพย์สินจะมีวัตถุประสงค์เพื่อหากำไรหรือไม่ก็ตาม บทบาทที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งก็คือการดูแลให้ที่ดินนั้นเป็นที่อยู่อาศัยของชาวบ้านทั้งไทย จีน แขก ลาว ญวน ให้เขาเหล่านั้นอยู่ในที่ดินนั้น และใช้ที่ดินนั้นเป็นพระบรมโพธิสมภาร ทำมาหากินเลี้ยงลูกหลานได้เติบโตขึ้นมาเป็นพลเมืองดีของชาติ การกำหนดอัตรา ค่าเช่าที่ดินดังกล่าวต้องไม่พิจารณาถึงกำไร-ขาดทุน ซึ่งเป็นที่น่ายินดีที่ผู้อำนวยการของสำนักงานทรัพย์สินคนปัจจุบันคือ **ดร.จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา** เข้าใจถึงบทบาทนี้ ดังปรากฏในหนังสือพิมพ์ *กรุงเทพธุรกิจ* ฉบับวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๓๘ ที่ท่านกล่าวว่า “เราจะไม่ใช้วิธีการขึ้นค่าเช่ามาก ๆ แต่จะค่อย ๆ ขึ้น ซึ่งก็เป็นเช่นนี้มานานแล้ว เราไม่ได้หวังในเชิงพาณิชย์ทันที”

อย่างไรก็ตาม มีหลายกรณีที่สำนักงานทรัพย์สินได้เข้าไปไล่ผู้เช่าเดิมให้ออกไปเพื่อนำที่ดินไปใช้ในเชิงพาณิชย์ โดยให้เอกชนผู้เช่าเป็นผู้ฟ้องขับไล่เอง ส่วนสำนักงานทรัพย์สินเข้าเป็นโจทก์ร่วม

ที่ดินนั้นต้องมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแน่ แต่การพัฒนาดังกล่าวควรที่จะพิจารณาถึงมิติทางสังคมประกอบด้วย กรณีการขับไล่ผู้เช่าเดิมบริเวณถนนสีลมซอย ๒๑-๒๓ ซึ่งบริษัท ซี เอ็น เฟลซ สีสม ดีเวลอปเมนท์ จำกัด ผู้เป็นโจทก์ สำนักงานทรัพย์สินเป็นโจทก์ร่วม สิ่งที่น่าสนใจคือการพิจารณาให้เช่าของสำนักงานทรัพย์สินนั้น ได้พิจารณาเฉพาะประโยชน์ทางธุรกิจเท่านั้น ในบันทึกข้อความของคณะกรรมการการปรับปรุงฯ ที่พิจารณาให้บริษัท ซีเอ็นฯ เช่านั้น ระบุหลักเกณฑ์การพิจารณาเลือกผู้เช่าไว้สาม

ประการคือ

๑. ผลประโยชน์ตอบแทนที่สำนักงานจะได้รับ
  ๒. การใช้ประโยชน์สูงสุดในที่ดิน
  ๓. ความน่าเชื่อถือและความพร้อมของผู้ลงทุน
- จะเห็นได้ว่า ด้วยหลักเกณฑ์ดังกล่าวชาวบ้านผู้อาศัยอยู่เดิมจ่ายค่าเช่าเพียงไม่กี่ร้อยบาทยอมไม่มาจอยู่ได้ เมื่อเทียบกับผู้เช่ารายใหม่ที่เสนอค่าเช่าถึง ๑๕๘.๕๗ ล้านบาท เพื่อสร้างตึสูง ๑๘ ชั้น

กรณีชุมชนตรงข้ามโรงเรียนเซนคาเบรียล สำนักงานฟ้องขับไล่เพื่อนำที่ดินดังกล่าวไปสร้างที่ทำการของสมาคมนักเรียนเก่าแห่งหนึ่ง (แต่แบบที่ก่อสร้างกลับเป็นอาคารพาณิชย์) คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของ ศาลสมาคมนักเรียนเก่ามีกิจกรรมมากมายขนาดที่ต้องใช้ที่ดินอันเป็นที่พึงพิงประกอบอาชีพของชาวบ้านหกลีบครอบครัวหรือ

ด้วยความคิดที่พิจารณาเฉพาะปัจจัยที่เป็นตัวเงินเช่นนี้ ระยะยาวน่าที่จะมีปัญหาเกิดขึ้น โดยหาต้องกล่าวถึงความเสื่อมเสียไม่เช่นเดียวกัน หากวัดต่าง ๆ ในสังกัดกรมการศาสนามีความคิดเช่นนี้ โดยขึ้นราคาค่าเช่าที่อยู่กันแบบวัดพึ่งบ้าน บ้านพึ่งวัด แล้วมาใช้ราคาตลาดเป็นฐาน การจะเป็นเช่นไรกับพระศาสนาปัจจุบันก็พอมีตัวอย่างให้เห็นอยู่บ้าง

การอยู่ร่วมกันของคนในที่ดินของสำนักงานทรัพย์สินนั้นอยู่ร่วมกันโดยมี “ความเป็นชุมชน” กล่าวคือคนที่คนในชุมชนรู้รื้อนรู้หนาวแทนกัน สามารถรวมตัวกันทำกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งของชุมชนนั่นเองและกิจกรรมที่ช่วยเหลือบ้านเมืองยามถึงคราวจำเป็น ความเป็นชุมชนจึงมีคุณค่าสำหรับคนในชาติโดยรวม คุณค่าที่ได้จากการอยู่ร่วมกันแบบนี้ หาไม่ได้จากการอยู่ร่วมกันในตึก

(อ่านต่อหน้า ๓๙)

เสียงจากเด็กเร่ร่อน

ทีปโกภิกขุ

ทีปโกภิกขุ ได้นำเสนอความคิดภายในบางอย่าง ที่เชื่อว่าจะเป็นประโยชน์ต่อพระเสขิยธรรมเรา บางอย่างเป็นความคิดที่ตรงไปตรงมา แต่เชื่อว่าถ้ารับฟังด้วย มนสิการแล้ว เราคงได้ข้อคิดใคร่ครวญมีน้อย ในตอนท้ายท่านยังได้บอกบุญเชิญชวนให้ร่วมกันสนับสนุน โครงการช่วยเหลือเด็กที่ท่านทำอยู่ด้วย ดังทางโรงเรียน หมู่บ้านเด็ก มูลนิธิเด็กก็ให้การอุปถัมภ์อยู่ หวังว่าจะได้รับความร่วมมือโดยถ้วนทั่วกัน

นับตั้งแต่ที่อาตมาได้มีโอกาสช่วยเหลืออุปการะ เด็กที่ถูกทอดทิ้ง เด็กเร่ร่อนหรือเด็กกำพร้า ฯลฯ มาหลายปี ที่ผ่านมามีทั้งปัญหาอุปสรรคต่างๆ นานา อาทิ ความไม่เข้าใจของสังคัม ซึ่งมักจะเพ่งเล็งว่าอาตมาลักพาเด็กมาบ้าง เป็นเด็กเถื่อนบ้าง เด็กทำผิดกฎหมายมาบ้าง เป็นต้น ปัญหามากมายเกิดขึ้น จนบางครั้งรู้สึกท้อแท้ใจ หหมดกำลังใจในการทำงาน แต่บางครั้งก็รู้สึกทำให้อาตมาสู้อต่อไป จนแล้วจนเล่า อาตมาก็ทำให้เด็กหลายคนยืนหยัดอยู่ในสังคัมได้โดยลำแข้งของตัวเอง ไม่เป็นปัญหาของสังคัม ทำให้เด็ก ๆ มีคุณภาพดีขึ้นสมกับเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดี ซึ่งตรงจุดนี้ทำให้อาตมามีกำลังใจ มีความภูมิใจที่จะต่อสู้กับอุปสรรคปัญหาต่างๆ ไปอีก

หลายปีที่ผ่านมา นับเป็นบทเรียนประสบการณ์ชีวิตของอาตมา มากเลย ซึ่งได้พบและสัมผัสกับชีวิตหลายชีวิต ซึ่งล้วนมีปัญหาแตกต่างกัน แต่ทุกคนมีอารมณ์ไม่เหมือนกัน ทั้งพฤติกรรม ความคิดไปกันคนละอย่างกัน เมื่อมาอยู่ร่วมกันเข้า ท่านทั้งหลายลองคิดว่ามันจะวุ่นวายเพียงใด หลายท่านที่ทำงานหรือคลุกคลีกับเด็ก ๆ อาจจะนึกภาพออก เด็กที่อยู่กับอาตมานั้นล้วนแต่มีสภาพจิตใจบอบช้ำ มองโลกในแง่ร้าย พฤติกรรม

ก้าวร้าว และได้ผ่านพบเห็นสภาพสังคัมที่เหลวแหลก มาพอสมควร เด็กเหล่านั้นจัดจำ เก็บกด พอกพูนประสบการณ์อันเลวร้ายนั้นเอาไว้ในจิตใจของตัวเอง เมื่อมาอยู่ร่วมกัน ต่างคนต่างแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่พวกเขาเหล่านั้นสะสมเอาไว้ ความวุ่นวายต่างๆ จึงเกิดขึ้น อาตมามีโอกาสเรียนรู้ถึงปัญหาจิตใจและเข้าใจความรู้สึกของเด็ก ๆ เรียนรู้วิธีการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งนับได้ว่าเป็นประสบการณ์และบทเรียนชีวิตราคาแพง

อาตมามีโอกาสได้ศึกษาเล่าเรียนมาตั้งแต่ประถม-มัธยม-อุดมศึกษา เรียนมาตั้งแต่บ้านนอก จนถึงเมืองกรุง เรียนมาหลายแขนงวิชา แต่ละวิชามีแต่สอนให้อาตมาเกิดความทะยานอยากมากขึ้น นับตั้งแต่ที่อาตมาเข้ามาบวช ได้ศึกษาหลักธรรมคำสอนของพุทธศาสนา ทำให้อาตมาได้เข้าใจสภาพและความต้องการที่แท้จริงของชีวิตได้ดีขึ้น แต่การบวชนั้น ถ้าหากศึกษาพระธรรมคำสั่งสอนของพุทธองค์แล้วไม่นำมาปฏิบัติตาม ก็ไม่สามารถจะเข้าใจชีวิตได้ กลับยิ่งทำให้เกิดความทะยานอยากและความเห็นแก่ตัวมากขึ้น เพราะสภาพของนักบวช(พระ) มีสิ่งยั่วชวนใจ(ลาภสักการะ) มาก มีความสุขสบายไม่ต้องลงทุนลงแรงอะไรมาก ฉันทข้าวแล้ว

“เด็กแต่ละคน(เด็กเร่ร่อน) อาตมาชักชวนมาจากเมืองที่เจริญแล้ว บางคนไม่รู้ว่าเป็นใคร พ่อแม่เป็นใคร ไม่ได้เรียนหนังสือ ใบสำคัญไม่มีทั้งๆ ที่เป็นคนเหมือนกัน จุดนี้เองที่อาตมาถูกเพ่งเล็งว่าให้ที่พักพิงเด็กต่างด้าวบ้าง ขโมยเด็กบ้าง ฯลฯ อาตมาบอกคนเหล่านั้นตลอดจนถึงพระด้วยกันก็มีว่า “อาตมาไม่เคยนึกถึงว่าจะมีทะเบียนหรือไม่มีเพราะเขาก็เป็นคนเหมือนกัน หมาเรายังเลี้ยงได้ เจตนาของเราต้องการให้เขาเป็นคนดีเท่านั้น คนบางคนแม้มีทะเบียนหลักฐานครบหมดแต่พฤติกรรมไม่ดีก็มีเยอะแยะ”

ยังได้ปัจจัยอีก บิณฑบาตและยังขายได้เงินอีก หากที่ไหนไม่ได้ก็แล้ว สิ่งนี้แหละทำให้พระเราเสียผู้เสียคนกันมากต่อมากแล้ว ความจริงแล้วลากสักการะเหล่านั้นนั้น หากรู้เท่าทัน(มีสติ) รู้จักใช้ก็คงไม่มีปัญหาอะไรหรอก แต่เมื่อได้มาแล้วกลับสะสมไว้เป็นของส่วนตัวเพราะเกิดความเสียดาย ไม่อยากสูญเสียไปจะเป็นอันตรายมาก

หากได้มาแล้วรู้จักเสียสละแบ่งปัน(จาคะ) ให้ผู้อื่นบ้าง ก็จะเกิดประโยชน์สูงและยอมทำให้จิตใจของตัวเองสูงขึ้น ได้อาตมาได้ยินพระหลายรูปมักพูดกับญาติโยมว่าพระเรานั้นเปรียบเสมือนโปรชนีย์ ญาติโยมมาทำบุญก็เหมือน

กับเขาของมาฝากไปให้ผู้ล่วงลับไปแล้ว คำพูดเช่นนี้อาจไม่ถูกต้องนัก อันที่จริง พระควรทำหน้าที่เหมือนไปรษณีย์ที่นำเอาของทำบุญจากญาติโยมเพื่อไปเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ผู้ตกทุกข์ได้ยากหรือผู้ที่ด้อยโอกาส โดยอาศัยพระเป็นสื่อกลางให้ก็น่าจะดีกว่าที่ไปหลอกกันว่าไปให้ผู้ตาย ซึ่งฟังดูแล้วออกจะให้ประโยชน์น้อยกว่า

มาพูดเรื่องกิจกรรมที่อาตมาทำอยู่ต่อดีกว่า ปัญหาและอุปสรรคของการทำงานไม่ว่าจะทำอะไรต้องมีปัญหาเสมอ อาตมาทำกิจกรรมกับเด็กๆ หากเป็นเด็กทั่วไปก็คงมีปัญหาไม่มากนัก แต่นี่เป็นเด็กที่มีปัญหาด้านจิตใจ ไร้พ่อขาดแม่ มีปัญหาทางด้านครอบครัว ขาดบ้าน ขาดที่พักพิง อาตมาต้องเปลี่ยนแปลงอารมณ์อยู่เสมอ กล่าวคือ บางอารมณ์เป็นพ่อ เป็นแม่ บางขณะ

เป็นพี่ เป็นเพื่อนเล่น บางครั้งเป็นครู เป็นอาจารย์ สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นประจำวันอยู่แล้ว เด็กแต่ละคน(เด็กเร่ร่อน) อาตมาชักชวนมาจากเมืองที่เจริญแล้ว บางคนไม่รู้ว่าเป็นใคร พ่อแม่เป็นใคร ไม่ได้เรียนหนังสือ ใบสำคัญไม่มีทั้งๆ ที่เป็นคนเหมือนกัน จุดนี้เองที่อาตมาถูกเพ่งเล็งว่าให้ที่พักพิงเด็กต่างด้าวบ้างขโมย

เด็กบ้าง ฯลฯ อาตมาบอกคนเหล่านั้นตลอดจนถึงพระด้วยกันก็มีว่า “อาตมาไม่เคยนึกถึงว่าจะมีทะเบียนหรือไม่มีเพราะเขาก็เป็นคนเหมือนกัน หมาเรายังเลี้ยงได้ เจตนาของเราต้องการให้เขาเป็นคนดีเท่านั้น คนบางคนแม้มีทะเบียนหลักฐาน

ครบหมดแต่พฤติกรรมไม่ดีก็มีเยอะแยะ”

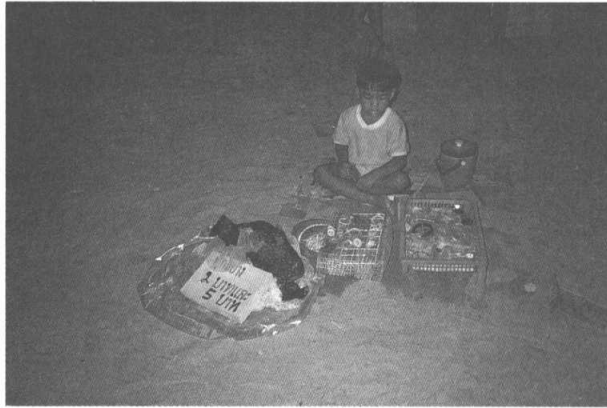
กลุ่มเด็กที่อาตมาอุปการะอยู่มี ๒ กลุ่มด้วยกัน กลุ่มแรกเป็นเด็กเร่ร่อนจรจัดเพราะถูกทอดทิ้ง ส่วนกลุ่มหลังนั้นเป็นเด็กในหมู่บ้าน เด็กทั้งสองกลุ่มจะทำกิจกรรมร่วมกันโดยอาศัยเด็กกลุ่มหลังเป็นกัลยาณมิตรให้กับเด็กกลุ่มแรก อาตมาจะคอยชี้แนะให้กับเด็กๆ คอยชี้แจงว่าสิ่งใดควรหรือไม่ควร ถูกหรือผิด ผิดให้เด็กคิดเองบ้าง เด็กจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตัวเอง เพื่อให้เข้ากับคนอื่นได้ ทุกวันจะมีการสอนพุทธศาสนาให้กับเด็กๆ ให้พวกเขาได้ฝึกปฏิบัติตามด้วย เช่น เรื่องความเห็นแก่ตัว การเอารัดเอาเปรียบกัน เราต้องฝึกให้เด็กๆ รู้จักเสียสละเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันและกัน เรื่องการกินการอยู่นั้นสำคัญมาก สังคมสมัยนี้แข่งขันกันในเรื่องพวกนี้มาก แข่งกัน

“แนวการสอนของอาตมานั้นการปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ สอนสิ่งที่พบเห็นอยู่เป็นประจำวัน ไม่สอนเรื่องไกลตัวหรือเรื่องที่ทำไม่ได้ จุดประสงค์เพียงเพื่อให้เด็กๆ เป็นคนดี สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ไม่ว่าในปัจจุบันหรืออนาคตก็ตาม จึงมุ่งเน้นสอนให้ทำเป็น สอนให้รู้จักใช้สิ่งที่มีอยู่รอบตัวเราเองให้มาก ไม่มุ่งสอนให้ไปรับจ้างผู้อื่น เพียงรู้จักช่วยเหลือตัวเองได้และช่วยเหลือผู้อื่นหรือสังคมบ้าง อาตมาก็พอใจเป็นอย่างยิ่งแล้ว”

ชื่อของแพง ของใหม่ แข่งกันสร้างบ้านหลังใหญ่ๆ ซึ่งล้วนเป็นต้นเหตุของหนี้สิน ต้องทำงานหนักขึ้น เพื่อแสวงหาเงินให้ได้มากขึ้นไม่ว่าจะด้วยวิธีไหนก็ตาม ปัญหาของสังคมจึงเกิดขึ้นทุกวัน ดังนั้นเราจำเป็นต้องชี้แจงให้เด็กฟังอยู่เสมอเกี่ยวกับเรื่องพวกนี้ อาตมาอาศัยคำสอนของพระพุทธองค์นำบทสวดปฏิสังขยา(บทพิจารณาปัจจัยสี่) มาอบรมสั่งสอนเด็กเป็นประจำ เพื่อให้พวกเขาได้รู้ถึงความต้องการของชีวิตที่แท้จริงว่า เรากินเพื่ออะไร เรานุ่งห่ม เรามีที่อยู่อาศัยเพื่ออะไร จำเป็นหรือไม่ที่เราต้องกินของแพงๆ มีบ้านหลังใหญ่ มีเสื้อผ้าราคาแพงๆ

อาตมามักพูดให้เด็กฟังเสมอว่า “การที่

คนเราจะดีหรือชั่วนั้น ไม่ใช่อยู่ที่ฐานะร่ำรวยหรือจน จะมีหรือจน มิใช่เป็นเครื่องวัดว่าคนเลวหรือคนดี” สังคมของเราเดี๋ยวนี้มักจะเอาฐานะความเป็นอยู่ เป็นเครื่องวัดความดีความชั่วของคน คนไหนมีฐานะร่ำรวย มีการศึกษาสูง(ซึ่งวัดจากวุฒิการศึกษา) มักจะถูกมองว่าดี ส่วนผู้ที่ยากจนมีการศึกษาน้อย มักจะถูกมองว่าไม่ดี ดังจะเห็นได้จากการเลือกตั้งส.จ. ส.ส. เป็นต้น คนไหนมีหน้ามีตาในสังคม มีฐานะดีมีเงินแจ่มมากกว่า มักจะเป็นคนดีมีคนเลือก ส่วนคนจนไม่มีเงินแจ่มมักสอปก แต่ทั้งนี้คนรวยเชื่อว่าจะไม่ดีเสมอไป และคนจนก็เชื่อว่าดีหมดทั้งนี้เราต้องดูที่การกระทำของบุคคลนั้น ไม่ใช่ดูที่ฐานะความเป็นอยู่ แม้กระทั่งสังคมสงฆ์ก็เหมือนกัน มักจะยกย่องกันว่าพระรูปใดมีการศึกษาสูง มียศฐาบรรดาศักดิ์

ศักดิ์ มีตำแหน่งหน้าที่ว่าเป็นพระดี ทั้งๆ ที่บางครั้งพฤติกรรมแทบหาความเป็นสมณะไม่ได้เลย ดังจะเห็นได้จากชาวคราวของพระดี พระดั่งที่เขายกย่อง ทำเรื่องเลวร้าย ทำเรื่องชั่วๆ กันบ่อย นี้เพราะสังคมหลงยกย่องสิ่งภายนอกกันจนลืมนึกว่า คนจะดีหรือชั่วไม่ได้อยู่ที่สิ่งเหล่านี้เลย หากอยู่ที่การกระทำต่างหาก อาตมามักจะอบรมสั่งสอนเด็กเสมอเพื่อให้รู้เท่าทันสังคมอย่าไปหลง

กับคำยกย่องสรรเสริญ อย่าไปคิดว่าการมีการใช้จ่ายคล่องตัวมีเงินมากๆ จะทำให้เป็นคนดีได้ มีเพื่อนฝูงได้มาก สิ่งเหล่านี้เป็นเพียงสิ่งลวงหลอกกันเท่านั้น มิได้ยั่งยืน ความดีมีน้ำใจไม่เห็นแก่ตัวต่างหากที่จะทำให้เราเป็นคนดีได้

แนวการสอนของอาตมานั้นการปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ สอนสิ่งที่พบเห็นอยู่เป็นประจำวัน ไม่สอนเรื่องไกลตัวหรือเรื่องที่ทำไม่ได้ จุดประสงค์เพียงเพื่อให้เด็กๆ เป็นคนดีสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ไม่ว่าในปัจจุบันหรืออนาคตก็ตาม จึงมุ่งเน้นสอนให้ทำเป็น สอนให้รู้จักใช้สิ่งที่มีอยู่รอบตัวเราเองให้มาก ไม่มุ่งสอนให้ไปรับจ้างผู้อื่น เพียงรู้จักช่วยเหลือตัวเองได้และช่วยเหลือผู้อื่นหรือสังคมบ้าง อาตมาก็พอใจเป็นอย่างยิ่งแล้ว กิจกรรมที่ทำส่วนมากเป็นงานอาชีพที่เด็กๆ พอทำได้ อาทิ ทำขนม ทำล้นเตา ทำของชำร่วย เป็นต้น การที่อาตมาให้เด็กๆ ทำกิจกรรมนั้น เป็นเหตุให้อาตมาถูกกล่าวหาว่าหลอกใช้แรงงานเด็ก มั่วสุมกับเด็กๆ หลอกหลวงชาวบ้าน โดยผู้กล่าวหาก็เป็นพระเถระรูปหนึ่ง ซึ่งพยายามที่

จะจับเอาตมาสึกให้ได้ ท่านทำทุกวิถีทาง วิ่งเด่นหาพระ
ผู้ใหญ่ เพื่อดำเนินการกับเอาตมา แต่นับว่าสวรรค์ยังมี
ตาบ้าง สิ่งี่เอาตมาทำนั้น ยังมีชาวบ้านเห็นด้อยู่บ้าง
จึงทำให้อเอาตมารอดพ้นจากข้อกล่าวหา แต่ก็ยังไม่แน่ว่า
ทางพระเถระที่ไม่เป็นธรรมจะเล่นงานเอาตมาอีกเมื่อไร
แต่เอาตมาก็มั่นใจว่างานที่ทำนั้นไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย
อะไรจึงไม่หวั่นไหว และขอเตือนท่านทั้งหลายที่ทำงาน
เพื่อสังคม เพื่อผู้อื่น อย่าลืมนยึดพระธรรมวินัยไว้เป็นหลัก
ไม่อย่างนั้นอาจถูกเล่นงานจากผู้ไม่หวังดีได้ สำหรับ
เรื่องนี้เอาตมายังต้องต่อสู้อีก เพราะยังถูกกล่าวหาว่าเป็น
พระจรจัด สังกัดไม่มี ความจริงแล้ว ใ่วเอาตมาไม่มี
สังกัด แต่ว่าเอาตมาอยู่อาศัยสามเณรไม่ได้ย้ายมาเท่านั้นเอง
ดังนั้นจึงเป็นพระจรจัดไป ไม่ต่างกับเด็กเร่ร่อนที่อยู่กับ
เอาตมาที่ถูกบางคนมองว่าเป็นคนเถื่อน ซึ่งก็ไม่รู้เหมือน
กันว่าเขาเอาอะไรมาเป็นเครื่องวัดว่าเป็นพระหรือเป็นคน
กัน จะเอาใบสุทธิเอาบัตรประชาชนมาเป็นเครื่องวัดกัน
กระมัง ถ้าเป็นแบบนี้ก็น่าสมเพชเวทนาสังคมนี้มาก

อุปสรรคเล็กๆ น้อยๆ ที่เล่าให้ฟังนี้ เป็นเพียง
อุทาหรณ์แก่ท่านทั้งหลายและให้พระเถระผู้ปกครองทราบ
ถึงกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่ผูกมัดพระสงฆ์ไทยอยู่ว่า บางอย่าง
ก็ดี บางอย่างยังเผด็จการเกินไปควรเปลี่ยนแปลงบ้าง
เพราะพระพุทธองค์ท่านมิได้บัญญัติกฎเกณฑ์ของ
มหาเถรสมาคมไทย ดังนั้นกฎระเบียบบางส่วนควรจะ
เป็นประชาธิปไตยบ้าง

**เอาตมาต้องขอขอบคุณและขออนุโมทนากับผู้
จิตเมตตาช่วยอนุเคราะห์ สงเคราะห์ช่วยเหลือกิจกรรม
ที่เอาตมาทำอยู่โดยเฉพาะทางโรงเรียนหมู่บ้านเด็กและ
มูลนิธิเด็ก มา ณ ที่นี้**

- อนึ่ง โครงการที่เอาตมาทำอยู่คือ**
- โครงการฟื้นฟูคุณภาพชีวิตเด็ก
  - โครงการเด็กรักถิ่น
  - โครงการวัยรุ่นมุ่งสู่ธรรม

**โครงการทั้งหมดนี้จะอยู่ได้นานต่อไป ก็อาศัย
น้ำใจจากท่านทั้งหลายที่เฝ้ากำลังใจสนับสนุนโครงการ**

*สนใจช่วยเหลือโครงการฯ ด้วยปัจจัยสี่ ติดต่อโดยตรง

ที่พระยงยุทธ ทีปโก **วัดบ้านหัวดง ตำบลเค็งใหญ่
อำเภอหัวตะพาน อำนาจเจริญ ๓๗๒๔๐** หรือติดต่อ
ผ่าน **ศพพ.ได้ตลอดเวลา***

(ต่อจากหน้า ๓๕)

สูงที่มีตาขดิน เพราะการอยู่ร่วมกันในดึกแบบนี้เป็น
ลักษณะตัวใครตัวมัน การพิจารณาใช้พื้นที่จึงควรที่จะ
คำนึงถึงคุณค่าของความเป็นชุมชนนี้

สำนักงานทรัพย์สินน่าจะได่มองถึงบทบาทของ
องค์กรในฐานะที่เป็นที่พึ่งพิงของชาวบ้าน ทำหน้าที่ต่าง
พระเนตรพระกรรณ การขับไล่ผู้เช่าเดิมออกจากที่ดิน
นั้นก็อาจทำได้ แต่ก็ควรพิจารณาถึงปัจจัยอื่นๆ ที่
นอกเหนือจากผลประโยชน์ที่เป็นตัวเงิน หรือหากจะต้อง
ให้ออกจากที่ดินที่อยู่มาแต่ครั้งบรรพบุรุษก็น่าที่จะมอบ
เงินให้พอที่จะไปหาที่อยู่ใหม่ได้อย่างปรกติสุข

นอกจากนี้เพราะว่ามีที่ดินจำนวนมากในกรรม-
สิทธิ์นี้เอง สำนักงานทรัพย์สินน่าจะเป็องค์กรสำคัญที่
ทำให้กรุงเทพเป็นเมืองที่น่าอยู่ เป็นดัง “อุทยานนคร” ที่
มีต้นไม้ต้นไม้ในชุมชน สำนักงานฯ มีสิทธิ์ที่จะกำหนดว่า
ในชุมชนหนึ่งๆ จะต้องปลูกต้นไม้กี่ต้นกี่ต้นอย่างไรให้
ชุมชนนั้นๆ ร่มรื่น หากทำเช่นนี้ในทุกชุมชนที่สำนักงาน
ทรัพย์สินเป็นเจ้าของที่ดินแล้ว กรุงเทพก็จะมีสภาพดัง
อุทยานนครดังที่กล่าวมา นี่น่าจะเป็นบทบาทของนัก
พัฒนาที่ดินที่แท้จริง และจะไม่เกิดกรณีและผู้เช่าที่ดินของ
สำนักงานทรัพย์สินปลูกตึกสูงคว้าวัดสุทัศน์เทพราราม
พระอารามหลวงศูนย์กลางพระนครให้เห็น

วันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๓๙ มีข่าวในหนังสือพิมพ์ว่า
ชาวบ้านกลุ่มหนึ่งถวายฎีกาต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้า
อยู่หัว เพื่อขอพระราชทานความเป็นธรรมในการกำหนด
ค่าเช่าเช่าคว้าวัดสุทัศน์เทพราราม ซึ่งสำนักงานทรัพย์สินนำไปให้เช่า
สร้างตึกสูง

**กรณีเช่นนี้ในรัชสมัยแห่งกาญจนาภิเษกของอย่า
ได้มีเกิดขึ้นให้เป็นที่ระคายเบื่องพระยุคลบาทอีกเลย**

เมื่อสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ฟื้น) วัดสามพระยา มรณภาพลงเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ไล่ๆ กับสมเด็จพระวันรัต (จับ) วัดโสมนัสสนัน ไม่มีสื่อมวลชนลงข้อความใดๆ ในทางลบเกี่ยวกับสมภารวัดสามพระยา ว่าที่สังฆราชฝ่ายมหานิกายเลย ดังการตายของนายกำพล วัชรพล ผู้อำนวยการหนังสือพิมพ์**ไทยรัฐ** และ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ก็เช่นกัน เป็นอันสมัยนี้เราไม่ต้องพูดความจริงกันอีกแล้ว อย่างน้อย **คึกฤทธิยาลัย** ของ ส.ศิวรักษ์ ได้ให้แง่มุมมองเกี่ยวกับม.ร.ว.ผู้นั้นอย่างต่างไปจากหนังสือทุกเล่มที่วางตลาดอยู่ในเวลานี้ ที่ล้วน “เซลิียร์” อดีตคุณชายผู้จากไป และถ้าใครอยาการู้แง่ลบของสังฆราชฝ่ายมหานิกายที่เพิ่งตายจากไปก็ควรอ่าน **พระธรรมเจดีย์ พระผู้ใหญ่ที่ไม่แก่ถ่อน** ของ ส.ศิวรักษ์ เพื่อประกอบข้อเท็จจริง ดังผู้ที่ต้องการรู้เรื่องกรณีสวรรคต ของพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๘ ซึ่งจะเสด็จจากไปครบ ๕๐ ปี ในวันที่ ๙ มิถุนายนนี้ จะอ่านเพียง **อานันท์มหิตล: ยุวกษัตริย์พระองค์แรกในระบบประชาธิปไตย** ไม่ได้ แท้ที่จริงเล่มนี้เขียนอย่างบิดเบือน ไม่เปิดเผยความจริงที่ (๑) พระยาศรายุทธเสรณี สารภาพภายหลังการตัดสินประหารชีวิตผู้บริสุทธิ์ไปทั้ง ๓ คน ว่าท่านถูกบีบบังคับให้สร้างสถานการณื เพื่อการปั้นพยานเท็จ และ (๒) นายดี ศรีสุวรรณ พยานปากสำคัญ ก็สารภาพเมื่อไปพบวพระ ว่าตนคือพยานเท็จจากเอกที่พระพินิจชนคดี (พี่เขยม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช และ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช) เสกสรรปั้นขึ้น เพื่อลงโทษผู้บริสุทธิ์ และโยนความโศโครกให้นายปรีดี พนมยงค์

ถ้าอยากรู้เรื่องคดีลอบปลงพระชนม์ในหลวงรัชกาลที่ ๘ ควรอ่าน **ปรีดี พนมยงค์กับกรณีสวรรคต** และ **ไอ้พระตุลกระหม่อมแก้ว** โดย นายสุพจน์ ด้านตระกูล ใครที่มีใจเป็นธรรม คงต้องยอมรับว่า ผู้เขียนเสนอข้อมูลอย่างแบบเนียน อย่างไรก็ดีไล่ไล่เช่นพวกละครน้ำเน่า ดังเล่มแรกที่เอ่ยถึง

สำหรับการแสวงหาความจริงนั้น ควรอ่านหนังสือที่ให้ข้อเท็จจริงอย่างจิงๆ และหนังสือที่เสนอแนวคิดใหม่ๆ ชนิดที่แหวกแนวออกไป อย่างน้อยในเมืองไทยก็มี **ปาจารย์สาร** ฉบับหัวกะทิ ก็น่าบอกรับเป็นสมาชิกเล่มล่าสุด ประกอบไปด้วยเรื่องนิเวศวิทยาแนวลึก จัดจำหน่ายเล่มละ ๖๐ บาท สมาชิกปีละ ๓๐๐ บาท

พระคุณเจ้าขออ่านฟรีได้หนึ่งเล่ม โดยหวังว่าคงยินดีบอกรับเป็นสมาชิกต่อไป

ส.ศิวรักษ์

✽ ร่วมแสดงมุทิตาจิต ✽

แม้จะล่าช้าไปมาก แต่เสขีธรรมก็ขอร่วมแสดงมุทิตาจิตเนื่องในโอกาสที่ สถาบันราชภัฏเชียงราย ถวายปริญญาบัตรศิลปศาสตรบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สายสังคมศาสตร์ โปรแกรมวิชาการพัฒนา คณะครุมนัสที่พิทักษ์ เจ้าคณะอำเภอแม่ใจ เมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๓๘ นับเป็นนิมิตอันดีที่สถาบันการศึกษาทางโลกเห็นคุณค่าบทบาทของพระสงฆ์ที่ทำงานเกื้อกูลสังคมยิ่งขึ้น

✽ ไว้อาลัย ✽

แม่สด ทองครุฑ ซึ่งเป็นโยมแม่ของพระมหาสมชัย กุศลจิตโตรองประธานกลุ่มพระสงฆ์เสขีธรรมได้ถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๓๘ อายุได้ ๘๕ ปี โดยตั้งศพอยู่ที่วัดป่าเลไลย์ ต.ทับคล้อ อ.ทับคล้อ จ.พิจิตร และได้ทำพิธีฌาปนกิจในวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๓๘ ในเวลา ๑๕.๐๐ น. นี้แล้ว ขอให้ดวงวิญญาณของท่านจงไปสู่สุคติในสัมปรายภพด้วยเทอญ

ชั่วโลกเหนือกำลังเน่า

เมื่อพูดถึงทวีปอาร์กติก เราจะนึกถึงความหนาวโพลนของหิมะที่ปกคลุมพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ชั่ววนาตาปี แต่ใครจะรู้ว่าบัดนี้ความหนาวบริสุทธิ์นั้นกำลังแปรเปลี่ยนด้วยมลพิษจากอุตสาหกรรมอย่างหนัก ทั้งนี้จากการศึกษาโดยนักวิทยาศาสตร์จากประเทศอังกฤษ ที่ไปตั้งสถานีทดลองอย่างถาวรในพื้นที่พบว่า หุบน้ำแข็งที่เคยคิดกันว่าสะอาดบริสุทธิ์ กำลังปนเปื้อนด้วยมลพิษจนมีสภาพไม่ผิดไปจากยุโรปเมื่อหนึ่งร้อยปีก่อน พวกเขาได้ตรวจพบสารปรอทที่เป็นอันตรายต่อมนุษย์จำนวนมากสะสมอยู่ในระดับปลาในมหาสมุทรอาร์กติก และในแหล่งทะเลสาบน้ำจืดในพื้นที่นั้น นอกจากนี้ยังมีการพบสาร PCP และยาฆ่าแมลงหลายชนิดในพื้นที่

“อาร์กติกในปัจจุบันปนเปื้อนด้วยมลพิษพองๆ กับยุโรปเมื่อหนึ่งร้อยปีก่อน” ดร.เดวิด วอลตัน หัวหน้าแผนกวิทยาศาสตร์ของสิ่งมีชีวิตในน้ำจืดและบนบกของชุดสำรวจทวีปอาร์กติกกล่าว

ดร.วอลตันกล่าวต่อไปว่ามวลอากาศที่เคลื่อนตัวเข้าสู่ทวีปอาร์กติกได้พัดพาเอามลพิษจากอุตสาหกรรมเข้าไปสะสมตัวมากขึ้นในอากาศและน้ำที่นั่น

“ลมได้พัดเอาอากาศพิษจากโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ในประเทศรัสเซียตอนเหนือเข้าไปและไปสะสมตัวกันอยู่ที่นั่น” เขากล่าว “ทวีปอาร์กติกจึงไม่ขาวสะอาดอย่างที่คิดอีกต่อไป ในเมื่อเรายังไม่สามารถหยุดยั้งการแพร่ของมลพิษจากอุตสาหกรรมจากทวีปยุโรปตอนเหนือเข้าไปได้”

รอยเตอร์ **บางกอกโพสต์** ๒ มีนาคม ๒๕๓๔

ความคืบหน้าคดีญาตีวีรชน

ผ่านไปเพียงสามสี่ปีเชื่อว่าความทรงจำของพวกเขา

เราเกี่ยวกับเหตุการณ์นองเลือด ในเดือนพฤษภาคม ๒๕๓๕ ยังคงชัดเจนอยู่ น่าอายที่จนถึงปัจจุบันเรายังไม่สามารถเอาตัวการผู้กระทำผิด โดยเฉพาะผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงซึ่งเป็นทั้งชนวนของการลุกฮือของประชาชนและเป็นผู้ที่สั่งให้ยิงประชาชน จนมีผู้สูญเสียชีวิตไปเป็นจำนวนมาก มาลงโทษได้ พวกเขาหลบหนีออกไปส่วนหนึ่งเพราะการออกกฎหมายนิรโทษกรรมแก่ตนเอง

อย่างไรก็ดี กลุ่มญาติของผู้เสียชีวิตในเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ครั้งนั้น ยังคงดันรนผ่านวิธีการทางศาลสถิตยุติธรรม โดยนำเรื่องขึ้นฟ้องร้องเพื่อให้เกิดการลงโทษอย่างเหมาะสมแก่ผู้กระทำผิดให้ได้ แม้ว่าจะมีความหวังจะเลื่อนรายนาก็ตาม

เมื่อก่อนหน้านี้ เหล่าคณะกรรมการญาตีวีรชนได้ระดมเงินทุนจากประชาชนฝ่ายต่างๆ ได้เจ็ดแสนบาท ทั้งนี้และได้วางเป็นค่าธรรมเนียมศาลชั้นต้นไปแล้วสี่แสนบาทเศษ แต่เมื่อกลางปีที่แล้วก็ปรากฏว่าศาลชั้นต้นได้ยกฟ้องเสียโดย “งัดข้อสองสถาน” คือไม่มีการไต่สวนมูลฟ้อง ชักถามพยานโจทก์และจำเลยแต่อย่างใด แต่ทางคณะกรรมการญาตีวีรชนก็ประกาศที่จะสู้คดีนี้จนถึงชั้นศาลฎีกา โดยหนึ่งเดือนหลังจากการประกาศคำพิพากษาศาลชั้นต้นออกมา คณะกรรมการฯ ก็ได้ยื่นคำร้องขออุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์ แต่เพิ่งมีการเรียกไปฟังการวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์เมื่อ ๑๔ มีนาคมนี้เอง

สำหรับการยื่นอุทธรณ์ครั้งนี้เป็นการยื่นเพื่อ “คัดค้านคำสั่งศาล” ไม่ใช่การยื่นเพื่อคัดค้านเนื้อหาคำพิพากษาของศาล เนื่องจากประเด็นที่ขอให้ศาลอุทธรณ์ทบทวนคือ คำสั่งงัดข้อสองสถานและงดการไต่สวนมูลฟ้องของศาลชั้นต้นไว้ก่อน แล้วมาชักถามพยานโจทก์และจำเลยตามกระบวนการต่อไป ซึ่งผลที่ออกมาอาจจะเป็นเหมือนที่ศาลชั้นต้นอ้างก็ได้ว่ามี การออกพระราช

กำหนดนิรโทษกรรมให้กับจำเลยไปแล้ว จึงไม่จำเป็นต้องมีการไต่สวนอีก

จาก จดหมายข่าวศูนย์ประสานงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
วิชนพฤษภา'๓๕ ฉบับที่ ๒/๒๕๓๔

นักสิ่งแวดล้อมเสนอเก็บภาษีสีเขียว

รายงานจากสถาบันเฝ้าระวังโลก ซึ่งเป็นองค์กรที่ทำงานวิจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่มีชื่อเสียงในระดับโลก เสนอว่า ควรจะมีการนำระบบภาษีสีเขียวที่คิดตามอัตราการทำลายสิ่งแวดล้อม มาใช้แทนระบบภาษีรายได้แบบเดิม

ระบบภาษีใหม่ที่ว่านี้จะช่วยแก้ปัญหาการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ซึ่งมีส่วนทำให้เกิดภาวะโลกร้อนขึ้น การตัดไม้ทำลายป่า การผลิตสินค้าที่ไม่สามารถหมุนเวียนใช้ใหม่ได้ กากของเสียที่เป็นพิษและการใช้น้ำเกินจำเป็น

นอกจากนี้รัฐบาลยังควรดัดให้การสนับสนุนกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่จะเป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมด้วย ทั้งด้านประมง การทำเหมืองแร่ และกิจกรรมใดที่ต้องใช้เชื้อเพลิงจากซากพืชซากสัตว์ อันได้แก่ น้ำมันเชื้อเพลิงรถยนต์ เป็นต้น

หากรัฐบาลกล้าจะเปลี่ยนระบบภาษี พวกเขาจะมีรายได้จากภาษีรายได้ส่วนบุคคลและภาษีการค้าลดลงหนึ่งพันล้านดอลลาร์ต่อปี (๒๕,๐๐๐ พันล้านบาท) แต่ในขณะเดียวกันจะเก็บภาษีระบบใหม่นี้ได้เพิ่มขึ้น ๗.๕ พันล้านดอลลาร์ (๑๘๗.๕ พันล้านบาท)

ในรายงานประจำปีฉบับนี้ยังระบุอีกว่า หลายประเทศในทวีปยุโรปได้เริ่มเก็บภาษีเพื่อสิ่งแวดล้อมหรือ "ภาษีสีเขียว" กันแล้ว สวีเดนเป็นประเทศแรกที่ลดอัตราภาษีรายได้ส่วนบุคคลลงร้อยละสี่ในปี ๒๕๓๔ และได้เพิ่มภาระภาษีกับกิจกรรมใดๆ ที่ก่อให้เกิดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์และซัลเฟอร์ไดออกไซด์

เดนมาร์กตามมาติดๆ ด้วยการลดอัตราภาษีรายได้ส่วนบุคคลลงร้อยละสาม และเพิ่มภาระภาษีการบริโภคน้ำและกิจกรรมที่ทำให้เกิดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ เนเธอร์แลนด์ สเปน และสหราชอาณาจักรก็ได้เริ่มจัด

เก็บภาษีสิ่งแวดล้อมแล้วเช่นเดียวกัน

“อย่างไรก็ตาม เราไม่สามารถกล่าวอย่างรวบๆ ถึงรายละเอียดของการเปลี่ยนไปใช้ระบบภาษีสิ่งแวดล้อมได้ เพราะนั่นอาจจะทำให้เกิดผลกระทบต่อคนที่ยากจนที่สุดในประเทศนั้นๆ ได้” นายรูดแมน ผู้ทำงานวิจัยกล่าว
เอเอฟพี *บางกอกโพสต์* ๑๕ มกราคม ๒๕๓๔

นักวิทยาศาสตร์เตือน

อีกสามสิบปีจะขาดแคลนน้ำทั่วโลก

อัตราการเพิ่มของพลเมืองโลกในปัจจุบันจะทำให้เกิดการขาดแคลนน้ำบริโภคในสามสิบปีข้างหน้า หากไม่มีการปฏิรูประบบเกษตรกรรม อุตสาหกรรมและแบบแผนการบริโภคตามครัวเรือนอย่างที่เป็นอยู่ ตามรายงานของคณะวิจัยชาวอเมริกัน ที่ตีพิมพ์ในวารสาร *วิทยาศาสตร์*

เพียงร้อยละ ๒.๕ ของปริมาณน้ำทั้งหมดในโลกเท่านั้นที่เป็นน้ำจืด และสองในสามของน้ำเหล่านี้แข็งตัวเป็นแผ่นน้ำแข็งหรือไม่ก็ถูกขังในน้ำแข็ง ดังนั้นปริมาณน้ำจืดในโลกที่บริโภคได้จึงมีน้อยกว่าร้อยละหนึ่ง ซึ่งอยู่ตามห้วยหนองคลองบึงและตามพืชและในบรรยากาศ แต่แหล่งน้ำเหล่านั้นบางครั้งก็อยู่ในสถานที่ที่ไม่เหมาะแก่การดำรงชีวิตของมนุษย์ เช่นในปากแม่น้ำอเมซอน ซึ่งมีคนอาศัยอยู่ไม่มากนัก

ร้อยละ ๒๖ ของน้ำฝนจะถูกนำมาใช้โดยมนุษย์ เช่นเดียวกับน้ำส่วนมากที่ถูกปล่อยออกมาจากทะเลสาบหรือแม่น้ำลำธาร แนวโน้มของการขาดแคลนน้ำจืดยังสังเกตได้จาก การลดลงของจำนวนสัตว์น้ำจืด ดังนั้นเราจึงหันมาร่วมมือร่วมกันประหยัดน้ำกันเสียแต่วันนี้ เพื่อจะแก้ไขปัญหาคาขาดแคลนน้ำในอนาคตตามที่นักวิจัยได้ทำนายเอาไว้

รอยเตอร์ *บางกอกโพสต์* ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔

ประชุมนักดื่มปัสสาวะแห่งโลก

นักวิทยาศาสตร์และแพทย์นับร้อยๆ คนได้เข้าร่วมในการประชุมระดับโลก ซึ่งผู้จัดอ้างว่าเพื่อหาแนว

(อ่านต่อหน้า ๔๕)

หลักเกณฑ์ปฏิบัติ

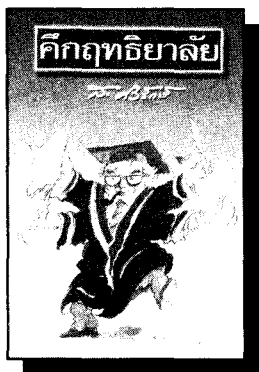
สำหรับการใช้บริการคู่มือเสขียธรรม

๑) หากท่านมีความต้องการหนังสือเล่มใดที่ทางกองสาราณียกรได้แนะนำผ่านทางคู่มือแล้ว ขอได้ส่งจดหมายหรือไปรษณียบัตรแจ้งความจำนง พร้อมระบุชื่อหนังสือที่ท่านต้องการ มาให้ทางเจ้าหน้าที่ได้ทราบ ทั้งนี้โดยขอได้ครั้งละ ๑ เล่ม **โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ**

๒) การให้บริการคู่มือเสขียธรรมนี้ เพื่อจุดประสงค์สนับสนุนการศึกษา ค้นคว้า ของ **ภิกษุ สามเณร และแม่ชี** เป็นหลัก ดังนั้น ภายหลังจากที่ผู้จัดทำได้ส่งหนังสือไปถวายแล้ว หากท่านมีความสนใจหนังสือเล่มอื่นอีก ขอให้แสดงความจำนงพร้อมระบุชื่อหนังสือที่ต้องการ มาให้ทางเจ้าหน้าที่ได้ทราบ และเขียนวิจารณ์หรือเสนอความคิดเห็นที่ได้จากการอ่านหนังสือเล่มก่อนมาด้วย

สำหรับท่านผู้อ่านที่เป็น **ฆราวาส** นั้น หากท่านสนใจหนังสือที่เราแนะนำ ก็สามารถสั่งซื้อผ่านทางศพพ. ในราคาพิเศษพิเศษ ๒๐% โดยส่งรายชื่อบริษัทที่ต้องการมาที่ คู่มือเสขียธรรม ๑๒๔ ซอยวัดทองนพคุณ ถนนสมเด็จพระยา คลองสาน กทม. ๑๐๖๐๐ ธนาณัติสั่งจ่าย นายพิภพ อุคมอิทธิพงศ์ ป.ณ. คลองสาน

คึกฤทธิยาลัย

ส.ศิวรักษ์ เขียน
สถาบันสันติประชาธรรม
จัดพิมพ์ครั้งแรก ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๙
ราคา ๙๕ บาท หนา ๑๖๔ หน้า

เป็นหนังสือที่รวบรวมข้อเขียนต่างกรรมต่างวาระกันเกี่ยวกับตัวท่านที่

เป็นเจ้าของนามหนังสือ ซึ่งท่านผู้นั้นนับว่าเป็นที่รู้จักกันดี และได้รับการยกย่องนับถือในสังคมไทยในความสามารถหลายๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นงานวรรณกรรม งานโฆษณา วัฒนธรรม การเมือง ยังการพาณิชย์ อย่างยากที่จะได้แลเห็นข้อเขียนในเชิงวิพากษ์วิจารณ์หรือตำหนิติเตียนต่อท่านผู้นี้

คึกฤทธิยาลัย ซึ่งเป็นฉบับปรับปรุง แก้ไข และขยายความจาก **คึกฤทธิยาลัย** ซึ่งได้รับการตีพิมพ์หลายครั้งในอดีต กลับให้ภาพที่แจ่มออกไป โดยเฉพาะภาพมุกกลับของนักการเมือง นักการละครและนักประพันธ์ผู้ยิ่งใหญ่ท่านนี้ โดยอาศัยทั้งความสัมพันธ์ส่วนตัว การได้ร่วมงาน การสังเกต และแหล่งข้อมูลจากที่ต่างๆ ทำให้ท่านผู้เขียนสรุปได้ว่าม.ร.ว.คึกฤทธิ ปราโมชนั้นมีหลายแง่มุมที่ยากจะยอมรับได้ และมีหลายแง่มุมที่เป็นผลร้ายต่อสังคมไทยมากกว่าผลดี ไม่ว่าจะเป็นความกลิ้งกลอกเข้ากับเผด็จการ การอาศัยงานวรรณกรรมและแผนการต่างๆ ลับหลังเพื่อทิ่มแทงผู้ที่ตนเห็นว่าเป็นข้าศึกปัจเจกมิตรให้ตัวเดินไป อ้ออาศัยส่วนตัวที่เต็มไปด้วยอาการดูถูกเหยียดหยามผู้อื่น ฯลฯ เป็นเหตุให้เกิดบทความตั้งแต่ยุค **สังคมนิยมปฏิวัติ** (พ.ศ. ๒๕๐๘) อย่างเช่น “ม.ร.ว.คึกฤทธิ ปราโมชที่ข้าพเจ้ารู้จัก” จนถึงในช่วงการเลือกตั้งปี ๒๕๑๘ ก็มีบทความเป็นแผ่นปลิวแจกจ่ายกันทั่วไปในเรื่อง “ทำไมจึงไม่ควรเลือกคึกฤทธิ” เป็นต้น

แต่ดูเหมือนในยามปัจจุฉิมวัย เมื่อได้มองย้อนความหลังไปมากเข้า และโดยเฉพาะหลังการถึงแก่กรรมของท่านผู้นั้นเสียแล้ว ผู้เขียนก็คงปลงอโหสิกรรม และได้ยอมรับความผิดพลาดส่วนตัวที่ได้พอกพูนอคติส่วนตัวกับท่านผู้นั้นจนมากเกินไป ดังที่สารภาพออกมาเป็นบทสัมภาษณ์ในภาคคึกฤทธิยาลัย ซึ่งอยู่ในช่วงท้ายของเล่มว่า “ผมไม่ค่อยยุติธรรมกับแก” และ “ผมก็ร้าย

กับแก่มากกว่าที่แกร้ายกับผม” และยัง “บทบาทของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมชในมุมมองที่ส.ศิวัรักษ์ยอมรับ” ซึ่งจะ ทำให้เราเห็นภาพที่สมดุลมากขึ้น

ถ้าท่านผู้อ่านจะทำแบบข้าพเจ้าคือทอดลองอ่าน จากภาคท้ายของเล่มคือ “คึกฤทธิยาลัย” ขึ้นมาก่อน ก็ คงจะได้ทั้ง สุนทรียรสและอรรถรสอย่างสมดุลมากยิ่งขึ้น จากหนังสือเล่มนี้

พิภพ อุดมอิทธิพงศ์

หนีไปจากเสรีภาพ

อัคริค พรอมม์ เชียง

สมบัติ พิศตะอาด แผล

สำนักพิมพ์มูลนิธิเด็ก พิมพ์
ครั้งที่ ๒

หนา ๒๔๖ หน้า

ราคา ๑๙๖ บาท

เพราะเหตุใดคนเรา
จึงละทิ้งเสรีภาพ แล้วหนีไป
สยบยอมต่ออำนาจเผด็จการ

นั่นเป็นเพราะเสรีภาพที่คนได้มานั้น แม้จะทำให้เขามีอิสระ
แต่ในอีกทางหนึ่งก็ได้ทำให้คนโดดเดี่ยวได้เช่นกัน อัคริค
พรอมม์ นักจิตวิทยาชาวเยอรมันวิเคราะห์ประเด็นเหล่านี้
นี้ออกมาได้อย่างถึงแก่นในหนังสือเล่มนี้ ผ่านสำนวน
การแปลของสมบัติ พิศตะอาด นักแปลฝีมือดีผู้ฝาก
ผลงานแปลของอัคริค พรอมม์มาแล้วอย่าง ฉีกหน้ากาก
พรอยด์ และ จิตวิเคราะห์กับพุทธศาสนานิกายเซน

สำหรับการพิมพ์ หนีไปจากเสรีภาพ ครั้งนี้ ผู้
แปลได้เพิ่มเติมเนื้อหาจากการพิมพ์ครั้งแรกซึ่งเป็นการ
เลือกแปลเพียงบางส่วน ทำให้ฉบับการพิมพ์ครั้งที่สอง
นี้เป็นฉบับที่สมบูรณ์

อมตวาจาของมหาตมา คานธี

รวบรวมและแปลโดย กรุณา - เรื่องอุไร กุศลาลัย

หนา ๙๓ หน้า

ราคา ๔๕ บาท

Humility cannot be an observance by itself.

ความอ่อนน้อมถ่อมตนมิใช่เป็นเพียงเรื่องของจารีต
ประเพณี

ข้อความภาษาอังกฤษ-

กฤษและคำแปลภาษาไทย
สั้นๆ ทำนองนี้ ยังมีอีกนับ
ร้อยในหนังสือเล่มนี้ ซึ่ง
รวบรวมมา จากคำพูดของ
บุคคลที่พฤติกรรมและความ
คิดของท่าน ได้ส่งผลอย่าง
กว้างขวางและลึกซึ้งต่อคน
ยุคหลัง อีกทั้งยังท้าทาย

ยุคสมัยอยู่เสมอ และเมื่อข้อความดังกล่าวได้รับการ
ถ่ายทอดออกมาโดยอาจารย์กรุณา-เรื่องอุไร สองสดมภ์
หลักทางภาครติวิทยาและภาษาไทย ย่อมรับประกันความ
สมบูรณ์ทั้งในแง่สาระและความงามของถ้อยคำอย่างไม่
ต้องสงสัย นอกจากนี้ สำหรับผู้ที่สนใจในการแปล ยัง
อาจได้ประโยชน์เพิ่มเติมจากการศึกษาสำนวนและวิธีการ
แปลของอาจารย์ทั้งสองได้เป็นอย่างดี

ถ้อยคำสั้นๆ เช่นนี้ แม้บ่อยครั้งจะไม่สามารถ
อธิบายความหมายให้ผู้อ่านเข้าใจแจ่มแจ้งได้ แต่ก็มิ
สิ้นหวังชวนให้ขบคิดทั้งเห็นแย้งและคล้อยตาม ยิ่งเมื่อเรา
ได้พิจารณาว่าถ้อยคำเหล่านี้ไม่ได้เกิดจากความคิดลอยๆ
ที่ได้จากการอ่านหนังสือหรือฟังเขาพูดมาเท่านั้น หาก
แต่มีประสบการณ์จริงตลอดชีวิตของผู้พูดเป็นพื้นฐาน
บางทีการทำ ความเข้าใจความหมายของถ้อยคำเหล่านั้น
ให้ใกล้เคียงกับความจริงและเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านยิ่งขึ้น
อาจจะต้องศึกษาชีวิตของผู้พูดโดยตลอด อย่างน้อยก็
ควรจะได้อ่านหนังสือ ๒ เล่มต่อไปนี้คือ “ข้าพเจ้า
ทดลองความจริง” ๑ และ “อัตชีวประวัติของข้าพเจ้า” ๑
ซึ่งได้รับการถ่ายทอดเป็นภาษาไทยแล้วโดยผู้แปลหนังสือ
เล่มนี้เช่นกัน สำหรับผู้ที่ใฝ่ใจในการแสวงหาความหมาย
แห่งชีวิตแล้ว ย่อมไม่ควรพลาด

สีกากับผ้าเหลือง

ส. ศิวรักษ์ อภิปรายและเขียน

มูลนิธิโกมลคีมทอง จัดพิมพ์

จำเดิมหนังสือเล่มนี้ได้รับการจัดพิมพ์โดยกลุ่มวรรณกรรมพิราบเหลือง มหาวิทยาลัยเกษตรราชวทยาาลัยเมื่อศกที่แล้ว คราวนี้เป็นการจัดพิมพ์ และมีการพิมพ์ภาคผนวกเพิ่มเติมรวมทั้งปรับปรุงเรื่องการศึกษาอักษรใหม่จนดียิ่งขึ้น

สำหรับท่านที่ต้องการความเห็นที่ท้าทายใหม่ ๆ โดยเฉพาะประเด็นเกี่ยวกับสตรีและพุทธศาสนา เห็นจะต้องไม่พลาดบทความเอกในเรื่อง ซึ่งเป็นการถอดจากคำอภิปรายเรื่อง “สีกากับผ้าเหลือง” เพราะมีทั้งการตั้งข้อสงสัยต่อกรณีปฐมสังคายนา และอคติทางเพศที่ปรากฏอยู่ตามคัมภีร์ ซึ่งผู้เขียนทำพิสุจน์ว่าอาจเป็นเรื่องที่แต่งเติมขึ้นมาภายหลัง

เช่นเดียวกับผู้ที่ต้องการทราบความเป็นไปของคณะสงฆ์ในปัจจุบัน และทางออกสำหรับปัญหาต่างๆ ที่หมักหมมกันมา ไม่น่าจะพลาดเรื่อง “ความอ่อนแอและเสื่อมโทรมของคณะสงฆ์ไทยและทางออกจากสถานการณ์ปัจจุบัน” ซึ่งเป็นการพูดที่มหาวิทยาลัยเกษตรราชวทยาาลัยเช่นกัน

(ต่อจากหน้า ๔๒)

ทางรักษาโรคร้ายต่างๆ ซึ่งรวมทั้งเอดส์ด้วยปัสสาวะ

ผู้แทนกว่า ๖๐๐ คนจาก ๑๗ ประเทศได้มาชุมนุมกันที่เมืองหลวงของรัฐควีนในการประชุมระดับโลกครั้งแรกว่าด้วยการรักษาตนเองด้วยปัสสาวะ ซึ่งจัดโดยมูลนิธิน้ำเพื่อชีวิตสาขาประเทศอินเดีย ซึ่งเป็นผู้สนับสนุนวิธีการที่ใช้กันมาถึง ๕,๐๐๐ ปีแล้วเพื่อรักษาโรค

ผู้เข้าร่วมประชุมเริ่มจากการแสดงการระต่ออดีตนายกรัฐมนตรีโมราจี้ เดไล ผู้ซึ่งได้ทำให้โลกรงงงกับการประกาศว่าตนเองได้ดื่มปัสสาวะของตนเองวันละแก้ว เขาเสียชีวิตเมื่อปีที่แล้วด้วยสิริอายุ ๙๐ ปี ส่วน

ซารา ไมลส์ ดารานักแสดงเองก็ยอมรับว่าการดื่มปัสสาวะทำให้สุขภาพของเธอดีขึ้น

แพทย์และนักบำบัดที่สนับสนุนการดื่มปัสสาวะเพื่อรักษาโรคร้ายว่า น้ำดังกล่าว ประกอบด้วยฮอร์โมน เอ็นไซม์ วิตามิน และเกลือแร่ ซึ่งช่วยรักษาโรคต่างๆ ได้ตั้งแต่โรคหัวใจไปจนถึงมะเร็ง ในขณะที่แพทย์ทั่วไปเชื่อว่าการดื่มปัสสาวะไม่ก่อให้เกิดอันตรายใดๆ แต่ก็ไม่ทำให้เกิดผลวิเศษดังว่า

มีการระบุถึงการบำบัดโรคด้วยปัสสาวะไว้ในคัมภีร์พระเวทโบราณ เช่นเดียวกับในพระคัมภีร์ไบเบิลที่กล่าวว่า “เจ้าจงดื่มจากถ้วยในร่างกายของเจ้าเอง” ผู้ที่สนับสนุนวิธีการรักษาโรคด้วยปัสสาวะในปัจจุบัน ซึ่งส่วนมากเป็นผู้ที่เชื่อในการรักษาแบบองค์รวมบอกว่า อย่างน้อยปัสสาวะก็ไม่มียาเจือปน ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายและยังมีอยู่ตลอดเวลาอีกด้วย

เจ ดับลิว อาร์มสตรอง ชาวอังกฤษเขียนไว้ในหนังสือเรื่อง “น้ำแห่งชีวิต” เมื่อปี ๒๕๓๗ ว่า เขาสามารถรักษาโรควัณโรคของตนเองจนหายเป็นปกติได้ภายในหกสัปดาห์ด้วยการใช้น้ำปัสสาวะ หลังจากนั้นเขายังรักษาคนไข้ด้วยโรคอื่นๆ ด้วยวิธีนี้ทั้งโรคเบาหวานเรื้อรัง มะเร็ง ลูกศีเมีย และโรคหัวใจ

วิธีที่นิยมกันแพร่หลายมากที่สุดคือการดื่มปัสสาวะสดวันแก้วหรือมากกว่านั้น การนวดตามตัวโดยใช้น้ำปัสสาวะดองที่ปล่อยทิ้งไว้อย่างน้อยสี่วัน และการควบคุมอาหารรวมทั้งการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เลิกสูบบุหรี่ เลิกดื่มชากาแฟ และเลิกทานเนื้อ

แพทย์ท่านอื่นๆ ยืนยันว่าน้ำปัสสาวะช่วยบรรเทาอาการเจ็บปวดของผู้ป่วยโรคเอดส์ได้ แต่ไม่ระบุว่ามันจะช่วยรักษาโรคเอดส์ ดารา เฮอร์ส ชาวเยอรมันที่อาศัยอยู่ในประเทศออสเตรเลียกล่าวว่าในที่ประชุมว่า เธอได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นมะเร็งที่ต่อมน้ำเหลือง ลำไส้และตับ เมื่อปี ๒๕๓๑ ต่อมาเธอได้เลิกวิธีบำบัดทางเคมี และหันมารักษาด้วยน้ำปัสสาวะแทน และมีชีวิตอยู่มาได้จนทุกวันนี้

รอยเตอร์ **บางกอกโพสต์** ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๙

แต่ สุ. ศิวรักษ์

สุ. ศิวรักษ์ผู้
ศานติสุขเพื่อคนไทย
ยืนหยัดสู้ธรรมใน
กอบฏภิภพระเสวีรุกกล้า

พิศมัย
ท้าวหน้า
จิต
กัลณสู่อธรรม

ห้องสยามอร่ามเรือง
ห้องโลกถิ่นโคกศิลา
ห้องมนุษยทุกชาติพันธุ์
เสปย์สู่อุบัติสังคมเข้า

เรืองฉรรย
สร้างเศรำ
พิศเทศ
ชนบัตถยไมตรี

มีลมองปองก่อเกื้อ
มีปากกาเกียรติดุจ
มีปากวิพากษ์พรม
มีจิตหนึ่งเดียวช่าง

กอบฏคุณ
เด่นสร้าง
เพรียงโลก
ฝ่ายผู้ทุกขัตรม

คือสถิตมัตถิกให้
คือประทับอันประเทือง
คือเพชรค่าควรเมือง
คือทรรพยากรคั่ง

ธรรมเรือง
ประเทศรี
มหัคมเลิศ
คูป่าไทยสยาม

๒๗ มกราคม ๒๕๓๙

พิภพ อุดมอิทธิพงศ์

(ต่อจากฉบับที่แล้ว)

ความเลื่อมความนิยมต่อพระศาสนา

ควรทราบอีกประการหนึ่งว่าจำนวนประชากรที่นับถือคริสตศาสนา นิกายโรมันคาทอลิก และโปรเตสแตนต์ของประเทศเยอรมันมีอยู่พอๆ กัน และงานที่พวกเราได้ดูส่วนใหญ่จะเป็นของฝ่ายโปรเตสแตนต์เหตุผลหนึ่งเพราะพวกเขาเป็นเจ้าของภาพของเราด้วย แต่สถานการณ์เกี่ยวกับการนับถือ

ศาสนาในปัจจุบันก็คือคนจำนวนมากเริ่มประกาศว่าตนเองไม่เป็นคริสตศาสนิกชน และไม่ส่งเสริมกิจการของพระศาสนาอีกต่อไปด้วยท่าน **สาธุคุณปีเตอร์สัน** ซึ่งเป็นเจ้าคณะสังฆมณฑลในแถบลุ่มแม่น้ำไรน์ซึ่งครอบคลุมทั้งเมืองฟรังเฟิร์ตและเมืองไมนซ์ อัน

เป็นย่านอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรม ให้ภาพรวมกับพวกเราในระหว่างการจัดอาหารเย็นเลี้ยงต้อนรับคณะชาวไทยที่เพิ่งเดินทางมาถึง

ท่านยกตัวอย่างว่าอย่างเช่นในนครฟรังเฟิร์ตนั้นเดิมเคยมีคริสตศาสนิกชนชาวโปรเตสแตนต์อยู่ถึงสี่แสนคน แต่ปัจจุบันเหลืออยู่เพียงหนึ่งแสนห้าหมื่นคน ขณะเดียวกันรายได้จากภาษีบำรุงพระศาสนาก็ลดลงไปอย่างฮวบฮาบด้วย ตามกฎหมายของประเทศเยอรมันหากบุคคลใดประกาศตนเป็นศาสนิกชน เขามีหน้าที่จะต้องจ่ายภาษีบำรุงพระศาสนาด้วยเป็นจำนวนถึงร้อยละยี่สิบของภาษีรายได้ทั้งหมดที่เขาต้องเสียให้รัฐ ซึ่งนับเป็น

สัดส่วนที่ค่อนข้างสูง ท่านสาธุคุณปีเตอร์สันบอกว่าปัจจุบันมีเพียงร้อยละยี่สิบของร้อยละแปดสิบห้าของจำนวนประชากรทั้งประเทศที่ยังคงชำระภาษีบำรุงพระศาสนาที่เวลานี้อยู่ เมื่อถามถึงเหตุผลท่านอ้างถึงภาวะตกต่ำทางเศรษฐกิจที่นำไปสู่ภาวะการว่างงาน ซึ่งตัวเลขจำนวนผู้ว่างงานในแถบสังฆมณฑลที่ท่านปกครองเท่ากับร้อยละ ๘-๑๐ ซึ่งใกล้เคียงกับอัตราเฉลี่ยทั่วประเทศ

ภายในโบสถ์วัดเกอร์ไฮม์

แต่ในแถบที่เดิมเป็นเยอรมันตะวันออกนั้นมีส่วนสูงถึงร้อยละ ๑๓ อันเป็นผลมาจากการปรับตัวไม่ทันภายหลังการรวมประเทศ และการรับเอาระบบเศรษฐกิจแบบตลาดเข้าไปแทนที่ระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม

นอกจากนี้ยังมีเหตุผลหลักอีกประการ

หนึ่งคือภาวะที่เพิ่มมากขึ้นภายหลังการรวมประเทศเยอรมันทั้งสองเข้าด้วยกัน นั่นคือชาวเยอรมันทุกคนถูกขอร้องแถมบังคับให้จ่ายภาษีเพื่อการฟื้นฟูบูรณะประเทศเพิ่มเติมอีก เรียกว่าหนีเสือปะจรเข้ก็ว่าได้ แต่ชาวเยอรมันโดยเฉพาะที่เป็นเยอรมันตะวันตกมักจะเรียกเงินภาษีนี้อีกว่า เงินที่ชาติต้องจ่ายเพื่อชาวเยอรมันตะวันออกต่างหาก ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกอึดอัดคับข้องที่ต้องจ่ายเงินเพื่อไปพยุงฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศน้องที่แยกกันอยู่มาตั้งครึ่งศตวรรษ โดยเฉพาะในกรุงเบอร์ลิน นครเอกเทศที่ถูกแยกเป็นสองส่วน ผลกระทบของการรวมประเทศในทางเศรษฐกิจจะเห็นได้ชัดมาก กล่าวคือ

“ผลกระทบของการรวมประเทศในทางเศรษฐกิจจะเห็นได้ชัดมาก กล่าวคือนอกจากจะต้องมีการเสียภาษีบูรณะประเทศเพิ่มเติมแล้ว พวกเขายังจะต้องเผชิญกับปัญหาการทะลักเข้ามาของแรงงานจากเยอรมันตะวันออก ซึ่งทำให้ภาวะการว่างงานโดยรวมทรุดหนักลงไปอีก ไม่นับปัญหาทางสังคมต่างๆ ที่ตามมา ทั้งอาชญากรรมหนักๆ การลักเล็กขโมยน้อยที่เพิ่มมากขึ้นเป็นเงาตามภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำ”

นอกจากจะต้องมีการเสียภาษีบูรณะประเทศเพิ่มเติมแล้ว พวกเขายังจะต้องเผชิญกับปัญหาการทะลักเข้ามาของแรงงานจากเยอรมันตะวันออก ซึ่งทำให้ภาวะการว่างงานโดยรวมทรุดหนักลงไปอีก ไม่นับปัญหาทางสังคมต่างๆ ที่ตามมา ทั้งอาชญากรรมหนักๆ การลักเล็กขโมยน้อยที่เพิ่มมากขึ้นเป็นเงาตามภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำ

จากเหตุผลเหล่านี้ทำให้ภาวะดีใจอย่างสุดขีดเมื่อครั้งทำลายกำแพงเบอร์ลินจนราบเป็นหน้ากลองไปเมื่อ ๖ ปีที่แล้ว กลายเป็นความทุกข์ใจสำหรับชาวเบอร์ลินแทน มีเรื่องเล่ากันอย่างตลกๆ เกี่ยวกับกำแพงเบอร์ลินว่า เพื่อนฝั่งตะวันตกสองคนคุยกัน คนหนึ่งถามว่า “เกลอริใหม่ ว่าทำไมชาวจีนถึงไม่ยากจน” เมื่อเพื่อนไม่ทราบ เขาจึงเฉลยว่า “ก็เพราะพวกเขาสามารถรักษากำแพงเมืองจีนเอาไว้ได้เป็นพันๆ ปีนะซี” ในลักษณะเดียวกัน ชาวเบอร์ลินตะวันตกหลายคนก็ช่วยกันทำลายกำแพงเบอร์ลินพากันบ่นว่า อยากจะก่อกำแพงขึ้นมาใหม่ และสร้างให้สูงกว่าเดิมอีกหลายๆ ชั้นด้วย

เข้าโบสถ์วันอาทิตย์

เพื่อให้ได้สัมผัสกับบรรยากาศของชุมชนทางศาสนาของเขาอย่างจริงจัง ทางกอสเนอร์ มิชชันนารี เจ้าภาพยังได้จัดให้เราได้ไปร่วมพิธีทางศาสนา ณ โบสถ์เมืองวัคเกอร์โฮมซึ่งอยู่ห่างจากเมืองไมนซ์สักครึ่งชั่วโมง ในวันต่อมา ซึ่งเป็นวันอาทิตย์พอดีด้วย โบสถ์แห่งนี้ดูกระจัดกระจายกับขนาดของเมืองที่ไม่ใหญ่ ระหว่างพิธีกรรมเป็นการร้องเพลงต่างๆ เพื่อสรรเสริญคุณของพระเจ้า ผู้เป็นเจ้าของทุกสิ่งทุกอย่าง ในตอนจบท่านสาธุคุณเจ้าอาวาสยังได้เชิญให้ท่านอาจารย์พระมหาสมชัย กุสลจิตโตของเรา ขึ้นไปนำสวดมนต์ทางพุทธศาสนาบ้าง ท่านได้สวดบทแผ่เมตตาพร้อมกับอธิบายความหมาย

เป็นภาษาอังกฤษเป็นที่ประทับใจของเจ้าภาพและศาสนิกชนที่มาร่วมพิธีกรรมในวันนั้นมาก

ในขณะที่เดินออกจากโบสถ์ เราก็ได้สังเกตเห็นกล่องรับบริจาคเงินตั้งไว้ ซึ่งทราบความในเวลาต่อมาว่า เงินบริจาคเหล่านี้มาจากศาสนิกชนที่มาวัดคนละเล็กละน้อย และถูกใช้ไปเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาวัดและกิจการเผยแผ่พระศาสนา และมีการนำมาใช้สำหรับงานพัฒนาอีกด้วย ดังเช่นเงินบริจาคของโบสถ์แห่งนี้จะถูกกันไว้สำหรับเป็นเงินที่บริจาคต่อให้กับกอสเนอร์ มิชชัน ซึ่งเป็นองค์กรที่ช่วยเหลือด้านแรงงาน เหตุนี้จึงทำให้คลายความสงสัยได้ว่าองค์กรพัฒนาบ้านเขาเอาเงินมาจากไหนมากมาย ซึ่งนอกจากจะเพียงพอต่องานพัฒนาภายในประเทศของตนเองแล้ว ยังมีเหลือเป็นเงินทุนสำหรับองค์กรพัฒนาในประเทศโลกที่สาม ดังเช่นองค์กรพัฒนาเอกชนไทยจำนวนมากก็ดำรงอยู่ได้ด้วยเงินที่ได้รับบริจาคที่เล็กละน้อยจากศาสนิกชนที่มาวัดเป็นประจำเหล่านี้เอง แต่นอกจากโบสถ์และองค์กรเอกชนเหล่านี้จะได้รับการอุดหนุนผ่านทางเงินบริจาคโดยตรง พวกเขาจะได้รับเงินช่วยเหลือที่มาจากภาคีบำรุงพระศาสนาของแต่ละรัฐนั่นเองอีกด้วย

ในระหว่างรับประทานอาหารกลางวันร่วมกันเรายังได้ทราบเพิ่มเติมอีกว่า นอกจากโบสถ์แห่งนี้จะบริจาคเงินให้ทางกอสเนอร์ มิชชัน อันเป็นองค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศแล้ว พวกเขายังมีโครงการแลกเปลี่ยนกับกลุ่มชาวนาในประเทศนิคารากัวอีกด้วย คือจะมีการแลกเปลี่ยนเปิดโอกาสให้ชาวนาจากทั้งสองประเทศได้ฝึกงานและแลกเปลี่ยนดูงานกัน เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และเผชิญช่วงนั้นเป็นช่วงแห่งการรำลึกถึงท่านนักบุญเซนต์มาร์ติน ซึ่งถือว่ามีคามสำคัญต่อคริสตศาสนาที่นั่นมาก เราจึงได้มีโอกาสรับประทานอาหารหนึ่ง

ซึ่งถือเป็นอาหารพิเศษในเทศกาลนี้

วันที่ ๑๓ พ.ย. คณะของเราได้ไปเยี่ยมชมกิจการโรงงานผลิตตู้แช่ลินด์ ซึ่งถือว่ามีชื่อเสียงและมีขนาดของตลาดอุตสาหกรรมที่ใหญ่มาก ผู้บรรยายของบริษัท บอกว่าตู้แช่ของบริษัทเขา สามารถยึดครองร้อยละ ๔๕ ของตลาดตู้แช่ในเยอรมัน และใหญ่เป็นอันดับสองของโลก เฉพาะที่โรงงานที่เราไปดูมีคนงานสองพันคนเศษ นอกจากนี้ลินด์ยังมีโรงงานสาขาในเมืองอื่นๆ ในเยอรมันเอง ในประเทศยุโรปตะวันออก รวมทั้งในกรุงเทพฯ ด้วย

หลังจากฟังการบรรยายแล้ว ก็มีการพาชมโรงงาน ซึ่งน่าประทับใจที่เขามีระบบป้องกันอันตรายต่างๆ ค่อนข้างดี สวัสดิภาพของคนงานส่วนมากก็ได้รับการดูแลเอาใจใส่ เครื่องจักรต่างๆ ได้รับการออกแบบให้มีระบบป้องกันอุบัติเหตุ คนงานที่นี่จะทำงานกันกะละเจ็ด ชั่วโมง ครั้งเฉพาะวันธรรมดา ส่วนเสาร์-อาทิตย์ จะหยุดและทั้งในภาคเช้าและบ่าย จะมีการพักผ่อนสิบนาที่ และได้รับเงินเดือนเฉลี่ยมากถึง ๓,๐๐๐-๕,๐๐๐ มาร์ค (หนึ่ง

มาร์คเท่ากับประมาณ ๑๘ บาท) นอกจากนี้ยังมีบริการด้านสหพันธการและอนามัยต่างๆ อย่างค่อนข้างดีอีกด้วย แต่ควรเข้าใจว่าสวัสดิการของคนงานเหล่านี้ไม่ใช่ได้มาโดยง่ายๆ **คุณมิคาอิล สตรูม** จากกอสเนอร์ มิชชันอธิบายให้เราฟังเพิ่มเติมว่า สิ่งเหล่านี้ได้มาด้วยการต่อสู้เรียกร้องสิทธิประโยชน์ของคนงานเองอย่างต่อเนื่อง และเพราะมีฐานการรวมตัวของคนงานเป็นสหภาพแรงงานที่เข้มแข็ง เป็นธรรมชาติของนายจ้างที่จะพยายามประหยัดต้นทุนในการผลิตให้มากที่สุด นั่นหมายถึงการเอารัดเอาเปรียบลูกจ้างในทุกวิถีทาง แต่ถ้าภาคของคนงานเข้มแข็ง การตอรองก็จะเกิดขึ้นได้ เป็นเหตุให้สะท้อน

กำแพงเบอร์ลิน ที่กลายเป็นอดีตไปแล้ว
เมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๓๒

ใจนึกถึงบ้านเรา ที่สหภาพแรงงานมักจะเป็นเหยื่อรายแรกของรัฐบาลเผด็จการทหาร ดังภายหลังการทำรัฐประหารครั้งสุดท้ายเมื่อปี ๒๕๓๔ กฎหมายข้อแรกๆ ที่ผ่านออกมาคือ การจำกัดห้ามการรวมตัวของสหภาพแรงงาน

ที่โรงงานแห่งนี้เองที่บรรดานักศึกษาด้านเทววิทยาจากมหาวิทยาลัยมาร์เบิร์กจะสามารถเลือกมาฝึกงาน ดังคนงานธรรมดาได้โดยผ่านการประสานจากทางกอสเนอร์ มิชชัน ทั้งนี้เพื่อจะได้เกิดสำนึกเห็นอกเห็นใจคนที่ยากไร้ที่สุดในสังคมบ้าง เพราะสภาพชีวิตการทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ไม่ว่าจะมียุติธรรมเพียงใดก็ตาม ก็ยัง

คงน่าเบื่อ โดยเฉพาะเกี่ยวกับการทำงานอย่างซ้ำซากจำเจ อันเป็นบรรยากาศที่ทอนความเป็นมนุษย์ภายในลงไปเรื่อยๆ เหตุนี้ทำให้อดนึกถึงภาพยนตร์เรื่อง *Modern Time* ซึ่งนำแสดงโดยชาลี แชปลิน ดาราตลกชื่อดังของโลก ซึ่งเสียดสีสภาพที่ซ้ำซากจำเจของชีวิตคนงานในโรงงานไม่ได้

พบประธานสภา

เมืองวิสบาเดน : คุยเรื่องการปกครองท้องถิ่น

รายการในช่วงบ่ายวันนั้นคือการเข้าพบกับท่านประธานสภาเมืองวิสบาเดน ซึ่งแม้จะอยู่ใกล้กัน แต่อยู่กันคนละรัฐกับเมืองไมนซ์ โดยมีแม่น้ำไรน์เป็นเส้นกันอาณาเขต แต่เจ้าภาพของเราอธิบายว่าเดิมวิสบาเดนก็เป็นส่วนหนึ่งของไมนซ์นั่นเอง แต่ภายหลังสงครามโลกครั้งที่สองที่เยอรมันแพ้สงคราม สหรัฐได้เข้ามาตั้งฐานทัพที่นี่ และได้เปลี่ยนสังกัดของเมืองแห่งนี้ให้อยู่ภายใต้รัฐเฮสเซนแทน ที่อธิบายเช่นนี้เพราะการเข้าใจถึงความสำคัญของการปกครองแบบสาธารณรัฐที่กระจายอำนาจเป็นหัวใจหลักที่เราจะเข้าใจถึงสภาพทางสังคม เศรษฐกิจ

“ที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งคือการเติบโตมากขึ้นเรื่อยๆ ของพรรคกรีน คนที่มาในแถบยุโรปตะวันตก โดยเฉพาะในเยอรมัน แล้วไม่ได้สัมผัสกับเรื่องราวของพรรคกรีนคงเป็นคนที่เขมามากทีเดียวในยุคนี เพราะภายในช่วงเวลาทศวรรษเศษๆ พรรคกรีนที่ชูธงพิทักษ์สิ่งแวดล้อมได้ผงาดขึ้นมาทั้งในการเมืองระดับชาติและระดับท้องถิ่น ดังกฎหมายด้านการอนุรักษ์ที่เข้มแข็ง ส่วนหนึ่งก็เป็นผลมาจากการผลักดันในระดับนโยบายของพรรคการเมืองนี้”

และการเมืองของที่นี่ เนื่องเป็นพื้นฐานการปกครองที่กระจายอำนาจอย่างเข้มแข็ง รัฐแต่ละรัฐมีอำนาจในการบริหารกิจการส่วนใหญ่ของตนเองได้ ดังการเก็บภาษีที่ดี การจัดการศึกษาที่ดี การจัดการเลือกตั้ง ฯลฯ กิจการเหล่านี้ของแต่ละรัฐ อาจจะมีรูปแบบที่แตกต่างกันไปได้ สิ่งที่เราได้สนทนากันมากกับท่านประธานสภาเมืองวิสบาเดนในบ่ายวันนั้นก็โยงกับเรื่องการปกครองท้องถิ่นนั่นเอง

ท่านประธานสภาเมืองเป็นผู้อยู่ในวัยเกษียณแล้ว และเป็นคนมีอารมณดีมาก เราได้พบปะกับท่านในห้องทำงานของเทศบาลเมืองที่อยู่ระหว่างการปรับปรุงอย่างงดงาม จากที่ท่านเล่าทำให้เราทราบว่า วิสบาเดนเป็นเมืองเล็กมีพลเมืองอยู่เพียงหนึ่งแสนคน แต่ดังที่กล่าวข้างต้นเนื่องจากพื้นที่แถบนี้เป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรมของประเทศ ผู้คนที่นี้จึงมีฐานะดีเป็นส่วนมาก (เวลาที่บอกว่าฐานะดีหรือเลวนั้น หมายถึงความแตกต่างด้านรายได้ไม่มากนัก เพราะช่องว่างของการกระจายรายได้ของเขาไม่กว้างขวางขนาดของเรา) นอกจากนี้ วิสบาเดนยังเป็นเมืองเอกของรัฐเฮสเสนด้วย จะเห็นว่าแม้ฟรังเฟิร์ตเองจะเป็นเมืองที่มีความสำคัญทางธุรกิจเป็นอันดับต้นๆ ของประเทศและของโลก แต่ไม่ได้รับการสถาปนาให้เป็นเมืองเอกหรือนครหลวงของรัฐ ทั้งนี้เพราะระบบการแบ่งแยกฐานะของเมืองออกตามความสำคัญด้านต่างๆ เมืองหลวงมักเป็นเมืองที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ และเป็นที่ตั้งของรัฐบาล แต่ไม่จำเป็นต้องเป็นเมืองที่ใหญ่ที่สุดหรือเจริญรุดหน้ามากที่สุด นี่เท่ากับเป็นการกระจายความสำคัญของเมืองออกไป นัยหนึ่งทำให้เกิดการคานอำนาจกัน อีกนัยหนึ่งก็ทำให้ความเหลื่อมล้ำต่ำสูงของเมืองแต่ละเมืองมีไม่

มากนักด้วย

สภาของเมืองแห่งนี้ประกอบด้วยผู้แทนที่มาจากหลายพรรคการเมือง ที่ซับซ้อนกันอย่างสูงสืบมาตั้งแต่ระดับชาติจนถึงระดับท้องถิ่นคือพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย (SDP) และพรรคคริสเตียนดีโมแครต (CDU) ที่ตามเป็นอันดับสามคือพรรคกรีน หรือที่คนไทยชอบเรียกกันว่า “พรรคเขียว” ซึ่งมีนโยบายที่รู้จักกันว่าชูธงสิ่งแวดล้อมอย่างแข็งขันและอันดับสุดท้ายคือพรรครีพับลิกัน หรือที่รู้จักกันทั่วไปในนามของพรรคนาซีใหม่ซึ่งเป็นพรรคที่กำลังก่อปัญหาให้กับสังคมเยอรมันมาก เพราะอุดมการณ์ของพรรคคือการฟื้นฟูความคิดแบบชาตินิยมดั้งเดิมตั้งแต่สมัยนายฮิตเลอร์ขึ้นมาใหม่ และปรากฏว่าเคยได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้นในระดับหนึ่งในช่วงที่ผ่านมา ที่น่าอภินิหารคือสมาชิกรุ่นใหม่จะมีนโยบายที่ดักกันคนต่างชาติอย่างรุนแรง ซึ่งปรากฏเป็นข่าวว่ามีส่วนร่วมรังแกทำร้ายคนต่างชาติ ต่างสีผิวที่อาศัยอยู่ในเยอรมันบ่อยครั้ง เมื่อเร็วๆ นี้ก็มีการตัดสินจำคุกผู้นำคนสำคัญของขบวนการนาซีใหม่ไปคนหนึ่ง เพราะมีส่วนพัวพันกับเหตุการณ์รุนแรงเหล่านี้ในหลายที่หลายแห่ง แต่จากที่ท่านประธานสภาเมืองเล่าทำให้ทราบถึงความนิยมต่อพรรคนี้เริ่มลดน้อยลงตามลำดับ เพราะความหวาดกลัวของประชาชนต่อผลกระทบของพรรคนี้ และทั้งสามพรรคหลักเองก็จับมือร่วมกันไม่ยอมให้พรรครีพับลิกันมีบทบาทมากนักในสภา โดยเฉพาะในการลงคะแนนเสียงในเรื่องที่สำคัญ

ที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งคือการเติบโตมากขึ้นเรื่อยๆ ของพรรคกรีน คนที่มาในแถบยุโรปตะวันตก โดยเฉพาะในเยอรมัน แล้วไม่ได้สัมผัสกับเรื่องราวของพรรคกรีนคงเป็นคนที่เขมามากทีเดียวในยุคนี เพราะ

ภายในช่วงเวลาทศวรรษเศษๆ พรรคกรีนที่ชูธงพิทักษ์สิ่งแวดล้อมได้ผงาดขึ้นมาทั้งในการเมืองระดับชาติและระดับท้องถิ่น ดังกฎหมายด้านการอนุรักษ์ที่เข้มแข็ง ส่วนหนึ่งก็เป็นผลมาจากการผลักดันในระดับนโยบายของพรรคการเมืองนี้ ตามเมืองต่างๆ มีการออกกฎออกมาควบคุมเพิ่มเติมมากมาย เช่น การจำกัดอำนาจในการต่อเติมหรือรื้อถอนอาคารบ้านเรือนต่างๆ การจำกัดความเร็วที่เบอร์ลินมีถนนเส้นหนึ่งที่ทอดไปยังเมืองปอร์ตสตัดัม ซึ่งถือเป็นถนนที่สร้างเพื่อการแข่งรถสายแรกของโลก โดยตัดตรงผ่านป่าที่อยู่ชานเมือง ในภายหลังถูกใช้เป็นเส้นทางคมนาคมเมื่อเมืองขยายตัวมากขึ้นแทน และรถสามารถวิ่งได้โดยไม่จำกัดความเร็ว แต่ด้วยอิทธิพลของพรรคกรีน ทำให้ทางเทศบาลเมืองต้องออกกฎหมายมาเพื่อจำกัดความเร็ว ซึ่งใช้กันมาจนปัจจุบัน ทั้งนี้เพราะทางพรรคกรีนอ้างว่าการขับเร็วเกินไปจะเป็นการรบกวนต่อสภาพป่าไม้รอบข้าง

นอกจากนี้พรรคกรีนยังเป็นผู้ผลักดันนโยบายที่สำคัญเพื่อบรรเทาปัญหาสิ่งแวดล้อม เป็นผู้อยู่เบื้องหลัง

การรณรงค์แยกขยะ และการหมุนเวียนนำมาใช้ใหม่ที่ดี ประสบความสำเร็จอย่างดี ทุกวันนี้สินค้าตัวไหนที่ไม่ติดตรารีไซเคิลจะกลายเป็นสินค้าที่ขายไปโดยทันที ว่ากันว่าการรณรงค์ให้มีการนำผลิตภัณฑ์หมุนเวียนมาใช้ใหม่ได้รับความสำเร็จเป็นอย่างมาก จนกระทั่งโรงงานที่หมุนเวียนขยะ ดำเนินการผลิตไม่ทันกับปริมาณขยะหมุนเวียนที่ได้มา และยังสินค้าที่ผ่านการหมุนเวียนก็เหลือค้างสต็อกมาก เพราะผลิตได้มากเกินปริมาณการซื้อไปในช่วงหนึ่ง

เหตุนี้จึงนับเป็นเรื่องน่าสนใจที่ได้มารับฟังทัศนะจากท่านประธานสภาเมืองวิสบาเดนเกี่ยวกับพรรคกรีน

ภายในสภาเมืองวิสบาเดน

โดยท่านมองว่าทั้ง SPD ก็ดี CDU ก็ดี และพรรคเขียวทั้งสามพรรคหลักก็ล้วนแต่เป็นพวกฝ่ายซ้ายทั้งนั้น กล่าวคือเป็นพวกที่เน้นนโยบายด้านสังคมเป็นหลัก ดังจะเห็นได้ว่าเยอรมันเป็นชาติที่มีระบบสวัสดิการทางสังคมดีที่สุดในโลกที่เดียว แต่ท่านเองมองว่าพรรคกรีนเป็นพรรคที่ “ซ้าย” มากที่สุด หรือซ้ายตกขอบ โดยท่านยกตัวอย่างกรณีที่พรรคกรีนสนับสนุนให้มีการใช้รถยนต์น้อยลง โดยหันมาใช้จักรยานหรือกิจการขนส่งสาธารณะอื่นๆ แทน ท่านก็ตั้งคำถามว่า ถ้าอย่างนั้นจะไม่ทำให้กิจการผลิตรถยนต์ยักษ์ใหญ่ๆ ก็จะมีผลกระทบต่อคนงานจำนวนมากๆ คนที่อาจจะต้องถูกลดหย่อน หรือในกรณีที่ส่งเสริมให้มีการปลูกพืชผักปลอดสารเคมี ท่านก็บอก

ว่าแล้วอุตสาหกรรมเคมีที่เป็นกิจการหลักของเยอรมันจะไม่เดือดร้อนหรือ เป็นต้น สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นถึงทัศนะทั่วไปที่จะต้องเลือกข้างระหว่างการเป็นระบบเศรษฐกิจแบบตลาด และแบบที่เป็นสังคมนิยมหรือที่มุ่งอุดหนุนสังคมส่วนรวมมากกว่า ซึ่งเหตุผลที่ท่านประธานสภาเมืองอ้างถึงก็มารับ

ฟังไม่น้อย เพราะระบบเศรษฐกิจของชาติเขาผูกติดอย่างเหนียวแน่นกับกิจการอุตสาหกรรมยักษ์ใหญ่ที่มีส่วนอย่างมากในการทำลายสิ่งแวดล้อมเหล่านี้ การล่มสลายของอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ก็จะเท่ากับการพังพินท์ของเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศทีเดียว

ในแง่ของการปกครองระดับท้องถิ่นนั้น ท่านประธานสภาเมืองเล่าให้ฟังว่า พรรคการเมืองต่างๆ ในเยอรมันจะต้องอาศัยฐานสมาชิกในท้องถิ่นที่เหนียวแน่น ระบบพรรคการเมืองทุกพรรคที่นี่จะเริ่มต้นจากรากฐานในระดับท้องถิ่นทั้งสิ้น อย่างพรรค SPD ที่ท่านสังกัด

(อ่านต่อหน้า ๗)

พระไพศาล วิสาโล

บันทึกการพบปะคนไทยในญี่ปุ่น

ทนายไปที่ญี่ปุ่นตั้งแต่เมื่อปลายเดือนก่อนพระไพศาล วิสาโล เริ่มถอนหายใจมาให้เราได้ฟังกันเล็กน้อย นัยว่าจะเขียนมาเพิ่มเติมอีก หนึ่งปริศนา เรื่อง-วิชาการที่ติดตามไปด้วยในภารกิจเพื่อหาทางสร้างเครือข่ายระหว่างกลุ่มที่ช่วยเหลือชาวไทยในญี่ปุ่นครั้งนี้ คงจะได้เขียนมาเล่าสู่กันในฉบับหน้าเช่นกัน

การเดินทางมาญี่ปุ่นครั้งนี้วัตถุประสงค์หลักคือสำรวจหาความเป็นไปได้ในการที่พระไทยจะมาทำงานช่วยเหลือคนไทยในญี่ปุ่น ซึ่งเชื่อว่ามากกว่าร้อยละ ๘๐ อยู่และทำงานอย่างผิดกฎหมาย ขณะเดียวกันก็จะใช้โอกาสนี้ช่วยเหลือคนไทยไปด้วยในตัว โดยเน้นหนักการสงเคราะห์ทางด้านจิตใจ อาทิเช่น การเยี่ยมเยียนผู้ต้องหาและผู้ป่วยในโรงพยาบาล การประกอบพิธีกรรมทางศาสนาทั้งงานมงคลและอวมงคล ซึ่งเป็นหน้าที่ตามประเพณีของพระไทยอยู่แล้ว

ในการสำรวจหาความเป็นไปได้สำหรับบทบาทของพระนั้น จะพิจารณาองค์ประกอบหลายอย่าง เช่น ความพร้อมของคนไทยในการที่จะอุปถัมภ์พระ เมืองและสถานที่ที่พระจะอยู่ เงื่อนไขทางด้านกฎหมายเครือข่ายสนับสนุนทั้งของฝ่ายไทยและญี่ปุ่น ตลอดจนเงื่อนไขที่จะเอื้อให้พระทำงานในญี่ปุ่นได้โดยไม่เกิดผลเสียต่อชีวิตด้านในและภาพพจน์ภายนอก

จากประสบการณ์ในญี่ปุ่นเมื่อ ๒ ปีก่อน ทำให้เชื่อว่าปัญหาของคนไทยในญี่ปุ่นนั้นไม่อาจจะแก้ไขได้หากปราศจากการรวมกลุ่มเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แม้ที่ผ่านมาจะมีองค์กรและคนญี่ปุ่นเข้ามาช่วยเหลือคนไทยในหลายด้าน แต่ก็ไม่เพียงพอ อีกทั้งยังมีอุปสรรคหลายอย่างโดยเฉพาะในด้านภาษา อย่างไรก็ตาม การที่คนไทยจะรวมกลุ่มกันนั้นเป็นเรื่องยาก เนื่องจากส่วน

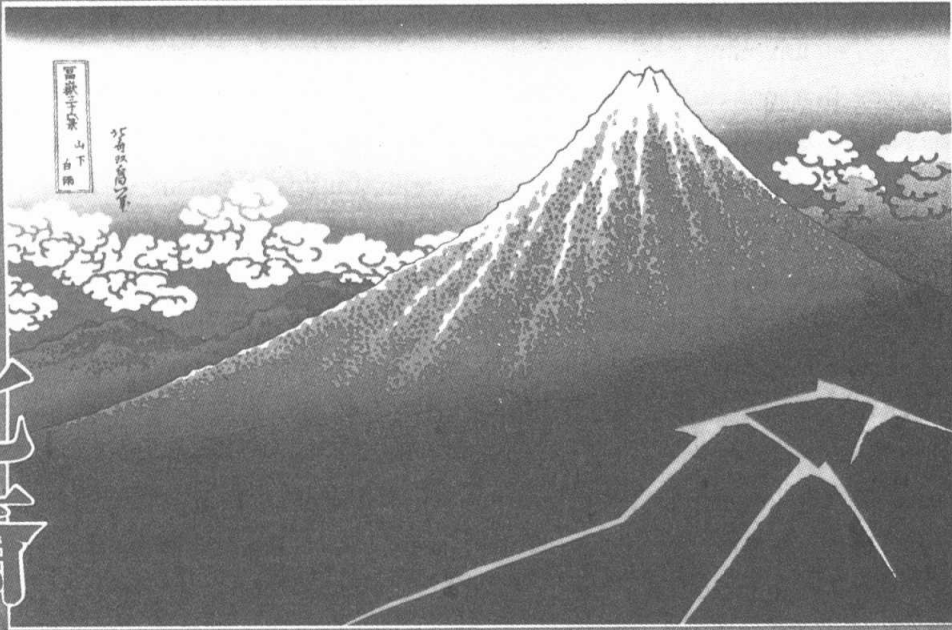
ใหญ่อยู่อย่างผิดกฎหมาย จึงต้องอยู่อย่างหลบๆ ซ่อนๆ แม้แต่งงานศพเพื่อนคนไทยด้วยกัน ก็ไม่ค่อยอยากจะมาพร้อมพิธีศพ เพราะกลัวตำรวจ(ตม.)จะจับ

ในสภาพเช่นนี้ พบว่าพระสามารถจะก่อให้เกิดการรวมกลุ่มได้ โดยอาศัยพิธีกรรม เช่น การทำบุญเลี้ยงพระ คนไทยจำนวนไม่น้อยเมื่อรู้ว่ามิพระผ่านมาที่เมืองของตน จะดีใจเพราะจะได้ทำบุญ และยินดีที่จะมาร่วมงาน ดังนั้นจึงเชื่อว่าการมีพระมาอยู่ในญี่ปุ่นจะเป็นเงื่อนไขให้คนไทย“ออกมาก”พบปะกัน และหากพระท่านอยู่นานพอ ก็จะเอื้อให้คนไทยรวมกลุ่มกัน และสามารถช่วยเหลือกันเองได้ โดยที่พระไม่จำเป็นต้องลงไปทำเอง ซึ่งหลายเรื่องอาจจะไม่เหมาะ เนื่องจากเกี่ยวข้องกับหญิงชายบริการทางเพศโดยตรง

เมื่อมาถึงญี่ปุ่นแล้ว ก็ยังไม่มีกำหนดการแน่ชัดว่าจะไปไหนบ้าง รู้แต่เพียงว่าจะเริ่มต้นพบปะคนไทยในจังหวัดนากาโน่ ซึ่งมีคนไทยอยู่ชุกชุม และเป็นจังหวัดที่หมออิโรริทำงานอยู่ ต่อจากนั้นจะไปไหน ก็ยังไม่ชัดเจน ยิ่งกว่านั้นยังไม่ทันจะเดินทางก็มีปัญหาความแตกต่างทางความคิดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการมาญี่ปุ่นคราวนี้ อาซามิเสนอว่าควรใช้ระยะเวลา ๒ เดือนนี้สร้างเครือข่ายหรือรวมกลุ่มคนไทยเลย แทนที่จะเพียงแค่สำรวจอย่างกว้างๆ ปัญหาก็คือ ถ้าจะทำเช่นนั้นก็ต้องอยู่เป็นทีนานหน่อย ไม่ใช่เดินทางไปหลายๆ ที่อย่างที่เคยคิดกัน แต่ว่าจนบัดนี้ก็ยังไม่มีที่ไหนที่อาตมาสามารถอยู่เป็นที่ได้นานเป็นอาทิตย์ แม้แต่ที่นากาโน่ด้วยเหตุนี้จึงต้องคงแผนเดิมคือสำรวจความเป็นไปได้ตามจุดต่างๆ ที่มีคนไทยชุมนุมกันอยู่

จังหวัดนากาโน่และยามานาชิ (๓-๑๔ เมษายน)

ในช่วง ๒ อาทิตย์แรก ได้ไปเยือน ๔ เมืองใน ๒ จังหวัด คือซากุ โคโมริ อุเอตะ(จ.นากาโน่) และโคฟู

浮世絵

北斎

(จ.ยามานาชิ) เมืองที่สามารถทำงานได้อย่างเป็นชิ้นเป็นอันคือโคฟู เนื่องจากมีองค์กรญี่ปุ่นและคนไทยทำงานประสานงานกันดี รองลงมาคืออุเอตะ

โคฟู จากคำบอกเล่าของคนไทยผู้หนึ่งในร้าน “พริกหยวก” อ้างข้อมูลของยากูซ่าว่ามีคนไทยในจังหวัดยามานาชิ ๕,๐๐๐ คน จำเพาะที่เมืองโคฟูซึ่งเป็นศูนย์กลาง (เปรียบเหมือนอำเภอเมือง) ของจังหวัดนี้มีคนไทยราวพันกว่าคน (เมืองโคฟูมีประชากร ๒ แสนคน)

เมืองนี้น่าสนใจในแง่ที่ได้รู้จักคนไทยบางคนที่มีจิตใจอยากช่วยคนไทย และสามารถพูดภาษาญี่ปุ่นได้ด้วย นอกจากนั้นยังมีสมาคมโอเอซิส ซึ่งช่วยคนไทยในหลายเรื่อง ที่สำเร็จจนเป็นข่าวดังคือนอกจากจะช่วยผู้หญิงคนไทยที่หนีจากร้านสเน็คแล้ว ยังฟ้องร้านนั้นขอหาเอาเปรียบค่าแรง จนศาลต้องสั่งให้จ่ายเงินชดเชยทั้ง ๆ ที่กฎหมายแรงงานญี่ปุ่นไม่คุ้มครองครอบคลุมถึงหญิงบริการก็ตาม ตอนนี้เป็นตัวแทนฟ้องโรงพยาบาล ๒ แห่งที่ไม่ยอมผ่าตัดหญิงไทย (ซึ่งกระโดดจากตึกเพื่อหนีพวกยากูซ่า) เพราะตรวจพบว่าเธอมีเชื้อ HIV เป็นเหตุให้เธอพิการตลอดชีวิต ที่เมืองนี้ยังมีพระญี่ปุ่นที่เห็นใจคนไทยและพร้อมจะช่วยเหลือก็เอื้อเพื่อสถานที่จัดงานสงกรานต์เมื่อวันที่ ๑๔ เมษายน

อุเอตะ มีประชากร ๑ แสนคน ประเมินการว่าคนไทยมีประมาณ ๒๐๐ คน ครึ่งหนึ่งทำงานในโรงงาน อีกครึ่งหนึ่งทำงานตามร้านอาหารและสเน็ค มีร้านของคนไทยประมาณ ๑๐ ร้าน ทั้งร้านอาหาร ร้านขายของ และร้านสเน็ค เมืองนี้มีองค์กรเอกชนชื่อ “เพื่อนเอเชีย” เพิ่งเปิดตัวเมื่อวันที่ ๗ เมษายนโดยในโอกาสนี้ก็จัดพิธีแต่งงานคนไทย-ญี่ปุ่น ๒ คู่ไปพร้อมกัน ประธานองค์กรนี้มีภรรยาเป็นคนไทย ที่น่าสนใจคือทั้งสองเคยเปิดร้านสเน็คโดยมีหญิงบริการเป็นคนไทย จึงรู้จักคนไทยในเมืองนี้มาก

จากการสอบถามสองสามีภรรยา ทำให้ทราบว่าผู้หญิงไทยมาเปิดร้านสเน็คกันมากขึ้น เนื่องจากค่าเช่าที่ไม่แพงเกินไป ประมาณเดือนละ ๒.๕ แสนเยน ส่วนหญิงบริการในร้านสเน็คนั้นก็ใช้วิธีชักชวนหรือวานให้มาช่วยกัน ไม่ได้ใช้วิธีซื้อจาก “บ๊อส” ด้วยเหตุนี้ความสัมพันธ์ระหว่างมาม่าซังกับหญิงบริการจึงไม่ได้เป็นแบบเอารัดเอาเปรียบกัน สเน็คบางแห่งก็สร้างแรงจูงใจให้หญิงบริการ มาทำงานกับตนด้วยการให้หลักประกันว่า แม้ไม่มีแขกพาไป “ออฟ” ก็ยังได้เงินจากสเน็ควันละ ๕,๐๐๐ เยนอยู่ดี (บางแห่งก็ไม่มีการ “ออฟ” เพียงแต่ขายเหล้าเท่านั้น)

โคโมโร แต่ก่อนมีคนไทยชุกชุมมาก ทั้งเมืองมีประชากร ๔๕,๐๐๐ คน แต่มีคนไทย ๗๐๐ คน แต่เดี๋ยวนี้คนไทยลดลงมาก เพราะถูกตม.มากกว่าดจับไปหลายระลอก คาดว่าเหลือน้อยกว่าที่อุเอตะเสียอีกที่นี่มีร้านอาหารไทย ๔ ร้าน แต่สแน็คมีเยอะกว่านั้น

เมืองนี้ยังไม่รู้จักคนไทยที่พอจะช่วยงานกันได้ แต่มีชาวญี่ปุ่นคือหมอยุโกตะ ซึ่งโดดเด่นในด้านการช่วยเหลือคนไทยอย่างสุดจิตสุดใจ จนถูกหักเงินเดือนเพราะลางานไปเมืองไทยบ่อยมาก นอกจากนั้นยังควักกระเป๋าตนเองหลายครั้งเพื่อพาผู้ป่วยเอดส์กลับเมืองไทย

โคฟู อยู่ติดกับโคโมโร คนไทยที่ได้พบส่วนใหญ่มีครอบครัวเป็นหลักเป็นฐานที่ญี่ปุ่นแล้ว เข้าใจว่าจะไม่มีปัญหาเรื่องวีซ่าอีกแล้ว ได้พบคนไทยเหล่านี้เพราะมาเรียนภาษาญี่ปุ่นซึ่งองค์กรเอกชนที่นั่นจัดขึ้น แต่ยังไม่มีโอกาสคุยกันอย่างจริงจัง แต่คนไทยบางคนก็ได้พบนำ

เวลาที่ยังเหลืออยู่ โดยให้เวลากับที่เมืองใดเมืองหนึ่งให้มากขึ้น หลังจากพิจารณาดูความเป็นไปได้แล้ว คิดว่าน่าจะกลับมาที่โคฟูโดยอยู่ประจำที่ใดที่หนึ่ง ที่ง่ายสำหรับคนไทยในเมืองนั้นจะติดต่อหรือมาหา แต่เนื่องจากมีนัดในเมืองอื่นไว้หลายงานด้วยกัน จึงสามารถกลับมาโคฟูได้เพียง ๗-๑๐ วันเท่านั้น ส่วนที่โคโมโรซาคุ เออูตะนั้น เวลาที่อาตมาสามารถให้ได้ก็คือช่วงเดินตุตงค์ซึ่งเดิมตั้งใจว่าจะมีเป้าหมายอยู่ที่เมืองคามากูระ แต่เมื่อละแวกนากาโนมีความสำคัญ ก็เปลี่ยนแผนมาเดินตุตงค์จากซาคุไปเออูตะแทนโดยใช้เวลาประมาณ ๗ วัน

ข้อสรุปดังกล่าวทำให้ต้องเปลี่ยนแผนค่อนข้างมาก เวลาที่จะให้กับการเยือนเมืองต่างๆ เช่น นาโกย่า เกียวโต ฮิโรชิม่าจึงมีน้อยลง

สำหรับอนาคตนั้น ในขั้นนี้มีความเห็นว่าหลัง

“ดังนั้นจึงเชื่อว่าการมีพระมาอยู่ในญี่ปุ่นจะเป็นเงื่อนไขให้คนไทย“ออกมา”พบปะกัน และหากพระท่านอยู่นานพอ ก็จะเอื้อให้คนไทยรวมกลุ่มกัน และสามารถช่วยเหลือกันเองได้ โดยที่พระไม่จำเป็นต้องลงไปทำอะไร ซึ่งหลายเรื่องอาจจะไม่เหมาะ เนื่องจากเกี่ยวข้องกับหญิงชายบริการทางเพศโดยตรง”

จะมาเป็นกำลังในการช่วยคนไทยที่นี่ได้

ประเมินผล ๒ อาทิตย์แรก

หลังจากขึ้นล่องระหว่างนากาโนและยามานาชิหลายครั้ง พบว่า“ละแวก”นี้น่าสนใจมาก เพราะนอกจากจะมีองค์กรและชาวญี่ปุ่นที่ทำงานประสานกันเป็นเครือข่ายแน่นแฟ้นแล้ว ยังมีคนไทยหลายคนที่สามารถจะมาเป็นหลักในกลุ่มคนไทยได้ หลายคนจะมีลักษณะคล้ายกันคือมีสามีเป็นญี่ปุ่น ภาวะทางการเงินมีน้อย และไม่ได้อยู่อย่างหลวมๆ ซ่อนๆ อีกทั้งยังรู้ภาษาญี่ปุ่น และรู้จักคนไทยในเมืองของตนมากพอสมควร จึงสามารถเป็นผู้นำหรือผู้ประสานงานในเมืองของตนได้

ด้วยเหตุนี้หลังจากปรึกษากับคนญี่ปุ่นหลายคนทำงานช่วยเหลือคนไทย จึงคิดว่าเราน่าจะพยายามสร้างกลุ่มหรือเครือข่ายคนไทยใน ๒ จังหวัดนี้ให้ได้ใน

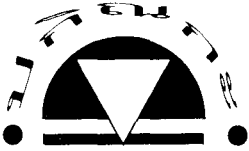
จากอาตมากลับเมืองไทยแล้ว ควรจะมีพระไทยมาที่นี่ทุกปี แต่ไม่จำเป็นต้องอยู่นาน แค่ ๓ เดือนก็พอ สำหรับค่าตัวเครื่องบินนั้น เฉพาะเงินบริจาคหรือเงินทำบุญที่ได้รับในครั้งนี้ก็เพียงพอสำหรับพระรุ่นต่อไป โดยไม่จำเป็นต้องพึ่งเงินรัฐบาลและองค์กรญี่ปุ่นอย่างครั้งนี้

(๑๘ เม.ย. ๓๙)

องซานสุจี เขียนจดหมายจากพม่าลงพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษและญี่ปุ่นในนิตยสาร **ไมนิจิ** ทุกสัปดาห์ที่กรุงโตเกียว นายพิภพ อุดมอิทธิพงศ์ ได้แปลเป็นไทย ลงพิมพ์ใน **ฐานสัปดาห์วิจารณ์** ด้วยเช่นกัน

รำลึกนายสุดจิตต์ เจนอบรม

วันที่ ๙ มีนาคม เป็นวันเกิดคุณปวย อึ้งภรณ์ ครบ ๘๐ ปี และมีงานพระบรมศพสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ณ พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาทเป็นวาระสุดท้าย ก่อนย้ายไปถวายพระเพลิง ณ พระเมรุมาศ ที่ท้องสนามหลวง แต่วันนั้นข้าพเจ้า ต้องไปเผาศพสุดจิตต์ ณ เมรุวัดประยูรวงศาวาส พร้อมกับเพื่อนอัสสัมชนิกอีกไม่กี่คน ที่เคยร่วมชั้นเรียนกันมาจนจบมัธยมปีที่หกใน พ.ศ. ๒๔๙๔ โดยที่ปีนั้นพวกเราออกนิตยสาร **ยววิทยา** ในห้องเรียน และสุดจิตต์ก็ร่วมเขียนเรื่องให้ด้วย

เมื่อออกจากโรงเรียนไปแล้ว สุดจิตต์ก็ไปทำมาหาเลี้ยงชีพจนมีลูกมีหลาน หากดำรงชีพอย่างธรรมดาสามัญ ไม่เป็นพิษเป็นภัยกับใคร และไม่โด่งดัง นับว่าเขาเป็นคนสมถะ ไม่มักใหญ่ใฝ่สูง มีอารมณ์ขันอย่างเจี๊ยบๆ เวลาพบปะเพื่อนฝูง เขาจะฟังมากกว่าพูด แต่ก็มีความปรารถนาดีต่อเพื่อนๆ

คนเช่นนี้ มหาชนมักไม่รู้จัก นับว่าน่าเสียดาย ที่สังคมไทยดำรงคงอยู่ได้ ก็เพราะสามัญชนที่เรียบง่ายเช่นนี้แล ที่เป็นแกนสำคัญ แต่แล้วชนชั้นนำในสังคมก็ไม่ให้ความสำคัญกับวิถีชีวิตของคนเหล่านี้ ดังลูกชายคนโตของสุดจิตต์ต้องถูกรมอเตอร์ไซด์ทับตายเมื่อสองปีมานี้เอง และเขาเองก็ถูกรมอเตอร์ไซด์ทับตายตามลูกชายไปเมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๓๙

ดูเหมือนเราจะยอมรับสภาพว่าการเกิดอุบัติเหตุทางรถยนต์จนคนตายนั้นเป็นเรื่องธรรมดาสามัญไปแล้ว ดังเมื่อสิ้นปี ๒๕๓๘ ข้าพเจ้าก็ต้องสูญเสียเพื่อนร่วมงานกับภรรยาเขาคือ สุทินและนางเยาว์ สีแดง จากอุบัติเหตุรถยนต์ คล้ายๆ กัน แต่แล้วรัฐบาลก็ไม่สนใจดีที่จะแก้ไขเรื่องนี้ ดังที่ไม่สนใจดีที่จะลดช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจน ลดมลพิษและการจราจรรติดขัดตามเมืองต่างๆ ลดการหักล้างทำลายป่า ที่นำสภาพทางนิเวศวิทยาไปสู่ความเสื่อมโทรม ในขณะที่โสเภณีเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ การกรรมกรและกสิกรรมถูกแรงกดดันเรื่อยๆ การประชุม ASEM เป็นของเล่นเพื่อคนรวย และเป็นการค้าขายขนานซื้ออย่างฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือย งานพระบรมศพก็เป็นของเล่นสำหรับรัฐบาล ให้มีการถวายพระเพลิงเล่นๆ อย่างปลอมๆ กันทุกจังหวัดและแทบทุกอำเภอ อย่างไม่เคยมีราชประเพณีเช่นนี้มาก่อนเลย

สำหรับอัสสัมชนิกร่วมชั้นเรียนมากับข้าพเจ้า ปีละประมาณ ๕๐ คน บัดนี้จากไปแล้วถึง ๙ คนคือ

๑. สำราญ เชิงสุทธา
๒. หลิม แซ่ก้วย
๓. ประจวบ เขียวสุทธิ
๔. อิทธิ สิมาลักษณ์
๕. มงคล จันท์อารณ์
๖. เล่งซ้วง นันทิวชินทร์
๗. สุนัย ปานะนนท์
๘. มโนรม ชินโน
๙. สิบตระกูล เพชรลัดดา

รวมสุดจิตต์ด้วยก็เป็นสิบ ขอให้ไปดีเกิดเพื่อน พวกเราที่เหลือคงตามไปพบพวกันภาย ในเวลาอันไม่ช้านี้แล้ว

ส.ศิริรักษ์

ฟื้นฟูการบิณฑบาตทางเรือ

วันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๙

เรื่อง บิณฑบาตเรือ

เรียน ศึกษาธิการจังหวัดอุทัยธานี

เมื่อปีกลายนี้ จังหวัดอุทัยธานีมีเรื่องอันน่ายินดียิ่งที่สมเด็จพระวันรัต (เฮง เขมจารี) บวรรัตนอาชาไนยที่มีชาติกาลจากลุ่มแม่น้ำสะแกกรัง ได้รับการยกย่องจากรัฐบาล ถึงกับตั้งชื่อสะพานถวาย โดยโยงจากจังหวัดนครสวรรค์เข้ามา ทั้งนี้น่าจะเป็นที่ภาคภูมิใจของชาวเมืองอย่างทั่วหน้ากัน โดยที่นี้เป็นครั้งแรกที่มีการตั้งชื่อสะพานข้ามแม่น้ำเจ้าพระยา ถวายพระภิกษุสงฆ์ผู้ทรงคุณธรรมอันควรแก่การเคารพสักการะ

แต่แล้วในปีนั้นเอง ประเพณีการรับบาตรทางเรือตามลุ่มแม่น้ำสะแกกรังก็ต้องปลานาการไป เดชะบุญพระมหานรินทร์ สุภทมโม เจ้าอาวาสวัดธรรมโสภิต มีแก่ใจ ขอให้พระภิกษุสามเณรในวัดออกบิณฑบาตทางเรือทุกวันธรรมสวันะ เท่ากับเป็นการรักษาพุทธประเพณีนี้ไว้ให้ดำรงคงอยู่ต่อไป

หากทางจังหวัดเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมด้านนี้ จะขอให้วัดและบ้านช่วยกันสืบสานประเพณีการรับบาตรและใส่บาตรทางเรือ นอกเหนือไปจากภารกิจของวัดเพียงวัดเดียว ก็น่าจะทำได้ โดยที่กิจกรรมดังกล่าว จักเป็นที่เชิดชูเกียรติของจังหวัด เพราะทางจังหวัดอื่นๆ ประเพณีนี้ได้สลายตัวไปตามๆ กัน แต่การที่ชาวบ้านชาววัดจะทำได้ ทางราชการต้องช่วยในเรื่องกำจัดผักตบชวาและหาทางอุดหนุนจุนเจือด้วยการให้กำลังใจหายากและปฏิบัติหาคด้วย จึงจะสมควร โดยอาจจัดงานให้นักทัศนศึกษามาร่วมใส่บาตรทางเรือปีละครั้งสองครั้ง ในวันตรุษวันสารทก็ยิ่งได้ ทั้งนี้ ให้ถือว่านอกเหนือไปจากเทศกาลตักบาตรเทโวในวันออกพรรษา

ยิ่งปีนี้เป็นปีกาญจนาภิเษก และจังหวัดนี้เกี่ยวเนื่องโดยตรงกับสมเด็จพระปฐมบรมราชาชนก ควรที่ทางราชการจะป่าวร้องราษฎรให้ฟื้นฟูประเพณีตักบาตรทางเรือ เพื่อถวายเป็นพระราชกุศล ก็จะเป็นสิริมงคลโดยแท้

หวังว่าท่านจะหารือกับหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนพระสงฆ์ฆาธิการ และผู้นำท้องถิ่น เพื่อฟื้นฟูและอนุรักษ์พุทธประเพณีที่ดีงามนี้ไว้ให้คงอยู่กับบ้านเมืองตลอดไป

ขอแสดงความนับถือ

(สุถักษณ์ ศิวรักษ์)

กำหนดการเนื่องในโอกาส ๙๐ ปี พุทธทาสภิกขุมหาเถระ
โครงการปาฐกถาพุทธทาสภิกขุมหาเถระ ครั้งที่ ๓
ระหว่างวันที่ ๒๕-๒๗ พฤษภาคม ๒๕๓๙
ณ สวนโมกขพลาราม อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๒๕ พฤษภาคม ๒๕๓๙

- ๑๔.๐๐-๑๖.๐๐ การแสดงปาฐกถาเรื่อง "คณะสงฆ์ของประชาชน" โดยพระสันติกโรภิกขุ
๑๖.๐๐-๑๘.๐๐ สนทนาพูดคุยประเด็นที่สืบเนื่องจากปาฐกถา
๒๐.๐๐-๒๒.๐๐ สนทนาต่อและแนะนำวิธีการเดินเท้าเพื่อปฏิบัติธรรม

๒๖ พฤษภาคม ๒๕๓๙

- ๐๕.๐๐ ทำวัตรเช้า
๐๖.๐๐ กิจกรรมเดินเท้าปฏิบัติธรรมตามรอยท่านพุทธทาส ๙๐ปี
(เดินเท้าจากสวนโมกข์-ตลาดไชยา-วัดชยาราม)
๑๓.๐๐ สนทนาธรรมที่วัดชยาราม
๑๕.๐๐ เดินทางกลับสวนโมกข์
๑๙.๐๐ ปาฐกถาธรรม ๙๐ ปีของพุทธทาสภิกขุ โดย
พระครูภาวนาชัยคุณ (โพธิ์ พุทธธมโม)
พระธรรมโกศาจารย์
ศ.น.พ.ประเวศ วะสี
ปฏิบัติธรรม

๒๗ พฤษภาคม ๒๕๓๙

- ๐๘.๐๐ นิทรรศการประสบการณ์จากการเดินปฏิบัติธรรม
๐๙.๐๐ ร่วมกิจกรรมงานอาจารย์บูชาและปฏิบัติธรรมตามอัธยาศัยเนื่องในโอกาสครบรอบ
๙๐ ปีท่านพุทธทาสภิกขุ

**โครงการเทคโนโลยีเพื่อถวายการศึกษาสำหรับพระสงฆ์
ศูนย์คอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษาและพัฒนา มูลนิธิเด็ก
ถวายการศึกษาแด่พระสงฆ์ยุคใหม่เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้ก้าวหน้า**

สังคมปัจจุบันได้ก้าวเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ เทคโนโลยีสารสนเทศได้กลายเป็นปัจจัยที่จำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและค้นคว้าของหน่วยงานต่างๆ แม้แต่หน่วยงานทางศาสนา อันได้แก่ วัดวาอารามและสถาบันการศึกษาของพระสงฆ์ เป็นต้น

การเตรียมบุคลากรทั้งฝ่ายฆราวาสและพระสงฆ์ให้มีความรู้เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์ จึงเป็นเรื่องจำเป็น ทั้งนี้เพื่อจะได้ช่วยบริหารกิจการคณะสงฆ์ ให้บริการกับชาวบ้านในชุมชนท้องถิ่น และเพื่อให้การศึกษาแก่พระสงฆ์ตลอดจนสามเณรด้วยวัดที่ห่างไกลชุมชนยังจำเป็นต้องมีรูปแบบการสื่อสารและการเรียนรู้ยุคใหม่ที่สะดวก ประหยัดและมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อระดมทุนจัดการศึกษาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศถวายแด่พระสงฆ์
๒. เพื่อให้วัดสามารถพัฒนากำลังบุคลากรที่จะช่วยปรับปรุงการทำงานให้มีประสิทธิภาพและทันสมัย
๓. เพื่อให้วัดสามารถพัฒนาเป็นศูนย์กลางของการสื่อสารและการเรียนรู้ของชุมชน

เนื้อหาการอบรมที่สำคัญมี ๒ หลักสูตรคือ

๑. คอมพิวเตอร์เบื้องต้นและระบบจัดการ DOS และ WINDOWS
๒. ระบบพิมพ์งานเอกสาร (Microsoft Word และ CU Writer) ระบบพิมพ์งานบัญชี (Excel) การค้นคว้าพระไตรปิฎก และ Internet

ค่าใช้จ่ายในการอบรมหลักสูตรละ ๒,๕๐๐ บาท

**ท่านผู้ใดที่ประสงค์จะอุปถัมภ์ค่าใช้จ่ายในการอบรมดังกล่าวสามารถสอบถามรายละเอียดที่
ศูนย์คอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษาและพัฒนา (มูลนิธิเด็ก) คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐ โทร ๒๑๘๒๖๕๑ และ ๒๑๘๒๖๕๗ โทรสาร ๒๑๘๒๖๕๑**

การเป็นสมาชิกจดหมายข่าว เสขิยธรรม

ชื่อ.....นามสกุล.....

ที่อยู่ (วัด/บ้าน) เลขที่.....หมู่ที่.....ซอย.....

ถนน.....ตำบล.....

อำเภอ.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....

บอกรับเป็นสมาชิก ๑ ปี (๔ ฉบับ) ๒๐๐ บาท เริ่มต้นฉบับที่.....ถึงฉบับที่.....

๒ ปี (๘ ฉบับ) ๔๐๐ บาท เริ่มต้นฉบับที่.....ถึงฉบับที่.....

ตามกำลังศรัทธา.....บาท/ปี

ส่งจ่ายโดย ธนาณัติ ตัวแลกเงิน เช็ค เงินสด

ในนาม นายนันทพงษ์ เวชมาสินทร์ คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา (ศ.พ.พ.)

๑๒๔ ซ.วัดทองนพคุณ ถ.สมเด็จพระเจ้าพระยา เขตคลองสาน กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐

ธนาณัติ ส่งจ่าย ป.ณ. คลองสาน

กำหนดการอบรมหลักสูตรของเสมสิกขาลัย มิถุนายน ๒๕๓๙ ถึง มกราคม ๒๕๔๐
เสมสิกขาลัย ๖๐/๒ ซอยติวานนท์ ๓๙ อ.เมือง จ.นนทบุรี ๑๑๐๐๐ โทรศัพท์ ๙๕๐๖๖๐๑-๕ โทรสาร ๕๘๐๓๗๑๑

วัน/เวลา	วิทยากร	เรื่องและสถานที่
๑๒ มิ.ย. ๓๙	ยอร์จ ซิมสัน	ศิลปะการเขียนชีวประวัติในโลกตะวันตก ห้องประชุมสถาบันไทยคดีศึกษา ชั้น ๔ ตึกอเนกประสงค์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
๒๐ มิ.ย. ๓๙	นารายณ์ เทโส ร่วมกับ ดร. ชัยวัฒน์ สถาอานันท์	อหิงสาแบบคานธี ห้องประชุมสถาบันไทยคดีศึกษา ชั้น ๔ ตึกอเนกประสงค์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
๒๑-๒๓ มิ.ย. ๓๙	นารายณ์ เทโส ร่วมกับ พระมหาสมชัย กุศลจิตโต	อหิงสาแบบคานธี ชั้นต้น โรงเรียนหมู่บ้านเด็ก กาญจนบุรี
๒๔-๒๖ มิ.ย. ๓๙	นารายณ์ เทโส ร่วมกับ นายเฉลิมชัย ทองสุข	อหิงสาแบบคานธี ชั้นสูง โรงเรียนหมู่บ้านเด็ก กาญจนบุรี
๓-๗ ก.ค. ๓๙	จอห์น แม็คคอร์เนล ร่วมกับ พระไพศาล วิสาโล	ศาสตร์และศิลป์แห่งการระงับความขัดแย้ง วัดป่าเขาคงคา
๑๐-๑๔ ก.ค. ๓๙	จอห์น แม็คคอร์เนล ร่วมกับ น.พ. ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์	ศาสตร์และศิลป์แห่งการระงับความขัดแย้ง อาคารมงศ์สนิท รังสิต องค์กรฯ จ.นครนายก
๑๗-๒๑ ก.ค. ๓๙	จอห์น แม็คคอร์เนล	ศาสตร์และศิลป์แห่งการระงับความขัดแย้ง สำหรับแม่ชี
๑๗-๑๘ ส.ค.	บรูสเตอร์ เกรซ	ผลกระทบทางสังคมและสิ่งแวดล้อมต่อประเทศกำลังพัฒนาอันเนื่องมาจากการขยายตัวของบริษัทข้ามชาติ ห้องประชุมสถาบันไทยคดีศึกษา ชั้น ๔ ตึกอเนกประสงค์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
๒๓-๒๕ ส.ค.	บรูสเตอร์ เกรซ	ผลกระทบทางสังคมและสิ่งแวดล้อมต่อประเทศกำลังพัฒนาอันเนื่องมาจากการขยายตัวของบริษัทข้ามชาติ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
๒-๕ ต.ค. ๓๙ และ ๖-๙ ต.ค. ๓๙	จอห์น เลน ร่วมกับ อาจารย์ดุขฎิ พนมยงค์ บุญทัศน์กุล และ คุณหญิงจันทรี รัตนิน	ศิลปะและนิเวศวิทยาแนวจิตวิญญาณ โรงเรียนหมู่บ้านเด็ก กาญจนบุรี
๑๑-๑๓ ต.ค.	จันทรา มุสซาฟา และ อาจารย์สุลักษณ์ ศิวรักษ์	ทางเลือกของการเมืองในเอเชีย ปีนัง มาเลเซีย
กลาง พ.ย.	ยาขอบ ฟอน อุกัล	ปาฐกถาประจำปีเสมพรังพวงแก้ว ครั้งที่ ๒
๒๑-๒๕ พ.ย. ๓๙	ยอร์จ เล็กี ร่วมกับ นางสาวอวยพร เชื้อนแก้ว และ นายประชา หุตานุวัตร	การสร้างสรรค์ชุมชน ชั้นสูง สำหรับผู้ที่จะเป็นวิทยากร โรงเรียนหมู่บ้านเด็ก กาญจนบุรี
๒๗ พ.ย.-๑ ธ.ค. ๓๙	ยอร์จ เล็กี ร่วมกับ นางสาวอวยพร เชื้อนแก้ว และ นายประชา หุตานุวัตร	การไม่ใช้ความรุนแรง ชั้นต้น อาคารมงศ์สนิท รังสิต องค์กรฯ จ.นครนายก
๕-๑๐ ธ.ค. ๓๙	ยอร์จ เล็กี ร่วมกับ พระไพศาล วิสาโล	การไม่ใช้ความรุนแรง ชั้นต้น อาคารมงศ์สนิท รังสิต องค์กรฯ จ.นครนายก
๗ ธ.ค.-๑๗ ธ.ค.	อลิสซาเบธ โรเบิร์ต และ อีโลแอส อมิตอน	นิเวศวิทยาแนวลึกชั้นกลาง สำหรับผู้ที่จะเป็นวิทยากร ป่าที่เชียงใหม่
๑๐-๒๐ ธ.ค.	สตีเฟนและมาร์ติน แบทเลอร์ อาจารย์สุลักษณ์ ศิวรักษ์ รองศาสตราจารย์ ดร. จักรสุมาลย์ กบิลสิงห์ พระไพศาล วิสาโล	พุทธศาสนากับปัญหาของความทันสมัย พุทธศาสนากับสตรี พุทธศาสนากับนิเวศวิทยา อาคารมงศ์สนิท รังสิต องค์กรฯ จ.นครนายก
๒๐ ธ.ค.-๒ ม.ค. ๔๐	อลิสซาเบธ โรเบิร์ต และ อีโลแอส อมิตอน	จาริกแสวงบุญทางนิเวศวิทยา ต้นน้ำที่เดือนร้อน ป่าทางเหนือของประเทศไทย
๑๒ ธ.ค.-๑๕ ม.ค. ๔๐	อาจารย์สุลักษณ์ ศิวรักษ์	สอน น.ร. นาโรปะ ๑๐-๑๕ คน และ น.ร. ไทยประมาณ ๑๐ คน
๑๗-๒๓ ม.ค. ๔๐	สาทิศ กุมาร	นิเวศวิทยาอย่างมีจิตวิญญาณ(ทัศนคติต่อโลกอย่างใหม่)

หมายเหตุ รายการข้างต้นอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม หากท่านสนใจสมัครเข้าอบรมหลักสูตรใด ขอรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ เสมสิกขาลัย ๖๐/๒ ซอยติวานนท์ ๓๙ อ.เมือง จ.นนทบุรี ๑๑๐๐๐ โทรศัพท์ หมายเลข ๙๕๐๖๖๐๑

**รายชื่อผู้สมทบทุนกองทุนสมาชิกอุปถัมภ์
เพื่อจัดส่งหนังสือเสขิยธรรมถวายแด่พระภิกษุ
แม่ชีและสามเณร**

๑.	น.พ. วิชัย โชควิวัฒน์	๕๐๐	บาท
๒.	น.พ. สุวิทย์ วิบูลผลประเสริฐ	๑,๐๐๐	บาท
๓.	น.พ. ชูชัย ศุภวงค์	๑๐๐	บาท
๔.	น.พ. สงวน นิตยารัมภ์พงศ์	๕๐๐	บาท
๕.	คุณ สุรีย์ ลือฐิติรัตนกุล	๒๕๐	บาท
๖.	คุณ สมศักดิ์ สติรวัฒน์	๒๕๐	บาท
๗.	คุณ มาโนช กงกะพัฒน์	๓๐๐	บาท
๘.	คุณ มานะ วงศ์ข้าหลวง	๒๐๐	บาท
๙.	คุณ ทวี จันพรพงษ์	๒๐๐	บาท
๑๐.	คุณ สมถวิล นิงสานนท์	๕๐๐	บาท
๑๑.	คุณ วิรุณ เรืองพิทยา	๔๐๐	บาท
๑๒.	คุณ เกียรติไกร วงษ์มาลีวัฒนา	๑๐๐	บาท
๑๓.	คุณ สุรพงษ์ ชัยนาม	๒๐๐	บาท
๑๔.	พระบุญมา อหิงส์โก	๓๐๐	บาท
๑๕.	นางถนอมวรรณ โกศลนาวัน	๓,๐๐๐	บาท
๑๖.	นายสวัสดิ์ สินธุเสน	๒๐๐	บาท
๑๗.	นายสุธี สุทธิประการ	๑,๐๐๐	บาท
๑๘.	นางสาวขวัญข้าว ศิวรักษ์	๒,๐๐๐	บาท
๑๙.	นายประจักษ์ ตันติบุญยานนท์	๒๐๐	บาท
๒๐.	นายนิพัฒน์ จักกะพาก	๔๐๐	บาท
๒๑.	นายเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง	๒๐๐	บาท
๒๒.	นายไพฑูรย์ สินสารัตน์	๑,๕๐๐	บาท
๒๓.	นายมงคล ด้านธานีรินทร์	๒๐๐	บาท
๒๔.	นายสุรพันธ์ และ นางวานี สหประดิษฐ์	๔๐๐	บาท
๒๕.	รศ. เรณู คุปต์หิรัญ	๔๐๐	บาท
๒๖.	นายเสริม ธรรมสุริยะ	๑,๐๐๐	บาท
๒๗.	คุณสายใจ พินิจถิรธรรม	๔๐๐	บาท
๒๘.	นายสวัสดิ์ สินธุเสน	๒๐๐	บาท
๒๙.	นายวิชัย พิริยะถาวร	๔๐๐	บาท
๓๐.	นายสมบัติ อาชามาส	๒๐๐	บาท
๓๑.	นางสาวปานทิพย์ กิตติสุนทร	๒๐๐	บาท
๓๒.	ม.ร.ว. สายสิง ศิริบุตร	๑,๐๐๐	บาท
๓๓.	ดร. เอกสิทธิ์ ลิ้มสุวรรณ	๒๐๐	บาท
๓๔.	คุณนันทนา เครือแก้ว	๒๐๐	บาท

**ในโอกาสครบรอบ ๑๐ ปี แห่งการฟื้นฟูการนวดไทย
มูลนิธิสาธารณสุขกับการพัฒนา
ขอเชิญร่วมสร้างสวนสมุนไพรด้วยการทอดผ้าป่าสามัคคี
ณ วัดหนองหญ้าางาม ม.๕ ต.หนองไผ่แบน
อ.เมือง จ.อุทัยธานี**

ด้วยวัดหนองหญ้าางาม ซึ่งมีพระครูอุปการพัฒน์กิจ เป็นเจ้าอาวาส เป็นศูนย์กลางรักษาพยาบาลผู้เจ็บป่วยด้วยวิชาการแพทย์แผนไทย อันสืบทอดต่อกันมาจากบรรพบุรุษ พระและชาวบ้านรอบวัด ได้ร่วมกันให้การดูแลช่วยเหลือผู้เจ็บป่วยด้วยโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ อาทิ อัมพฤกษ์ อัมพาต เหน็บชา เบาหวาน ไข้ทับระดู โรคลม โดยวิธีการใช้ยาสมุนไพร การนวด การประคบ อบสมุนไพร การถือศีล ฯลฯ ทุกวันนี้มีประชาชนชาวบ้านมารับการรักษาที่วัดหนองหญ้าางามเฉลี่ยประมาณเดือนละ ๑,๐๐๐ คน ในจำนวนนี้เป็นผู้ป่วยที่ต้องพักรักษาตัวอยู่ประจำที่วัด ประมาณ ๓๐-๖๐ คน

มูลนิธิสาธารณสุขกับการพัฒนาจึงดำริร่วมกับทางวัดที่จะจัดโครงการสร้างสวนสมุนไพรขึ้น เพื่อปลูกพืชสมุนไพรที่จำเป็นในการรักษาพยาบาลผู้ป่วยไข้ บนเนื้อที่วัด ๓ ไร่เศษ มีลักษณะเป็นสวนหย่อม แยกตามกลุ่มรสนของสมุนไพร โครงสร้างสวนมีทางเดินเท้าเพื่อศึกษาสำรวจสมุนไพร อาคารให้ร่มเงาและระบบการรดน้ำต้นสมุนไพร

**กำหนดการทอดผ้าป่า
จะจัดขึ้นในวันอาทิตย์ที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๓๙**

สนใจขอข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ มูลนิธิสาธารณสุขกับการพัฒนา ๑๑/๑๕๖ ซอยกำแหงหน้า ๒ ถ.จรัลสนิทวงศ์ ๑๓ แขวงบางแกว เขตภาษีเจริญ กรุงเทพฯ ๑๐๑๖๐ โทร. ๔๑๐๒๓๘๒-๓ โทรสาร ๔๑๐-๖๒๗๑ หรือบริจาคได้ในนาม มูลนิธิสาธารณสุขกับการพัฒนา ส่งจ่าย ปณ. บางกอกน้อย หรือโอนเข้าบัญชี ธนาคารไทยทุน เลขที่บัญชี ๐๐๗-๓-๑๖๙๘๕-๓ (ปทุมวัน) ธนาคารกรุงเทพ เลขที่บัญชี ๑๕๒๐๙๖๗๒๕๖ (สยามสแควร์)

PHILIPPINES 2000

ขยายความ
ภาพปกหลังด้านใน

ภาพนี้ชี้ให้เห็นถึงการกดขี่ที่บุคคลยากคนจนโดยรัฐบาลประเทศฟิลิปปินส์ ที่มุ่งดำเนินแนวทางการพัฒนาที่เน้นความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ที่เอื้อประโยชน์จำเพาะกลุ่มนายทุนขนาดใหญ่ กลุ่มบริษัทข้ามชาติ และเหล่าทหารหาญและข้าราชการที่สมคบกันเป็นพันธมิตรกับพวกนั้น พวกเขาได้ริเริ่มโครงการใหม่ขึ้นมา โดยตั้งชื่อเสียโก้หรูว่า “ฟิลิปปินส์ ๒๐๐๐” อันหมายถึงฟิลิปปินส์ในคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐๐๐ นั่นเอง ภาพแสดงรูปนายรามอส (ปากคาบุนหรี) อยู่บนแท่นด้านบนร่วมกับนายทุนและรัฐบาลสหรัฐ นายทุนจีนและทหาร ส่วนด้านล่างเป็นทิวป่าบูดทหารที่กำลังเหยียบลงบนหลังชาวนาชาวไร่ ป่าไม้ และพื้นที่เกษตรกรรมตรงกลางเขียนเป็นคำถามว่า “การพัฒนา หรือการทำลายกันแน่” กลุ่มที่จัดทำแผ่นประกาศแผ่นนี้เป็นกลุ่มความร่วมมือระหว่างศาสนาเพื่อหาทางแก้ปัญหาสังคม ซึ่งมีบทบาทอย่างสำคัญที่ช่วยปลุกสำนึกศาสนิกชนในสังคมให้หันมาเห็นความจริงว่าคนจน คนชนบทยังถูกเหยียบย่ำด้วยระบบเผด็จการที่เอื้อประโยชน์เฉพาะคนรวยอีกมาก ดังรายละเอียดส่วนหนึ่งท่านสามารถหาได้จากบทความในฉบับเรื่อง “อนุสติจากฟิลิปปินส์” ด้วย

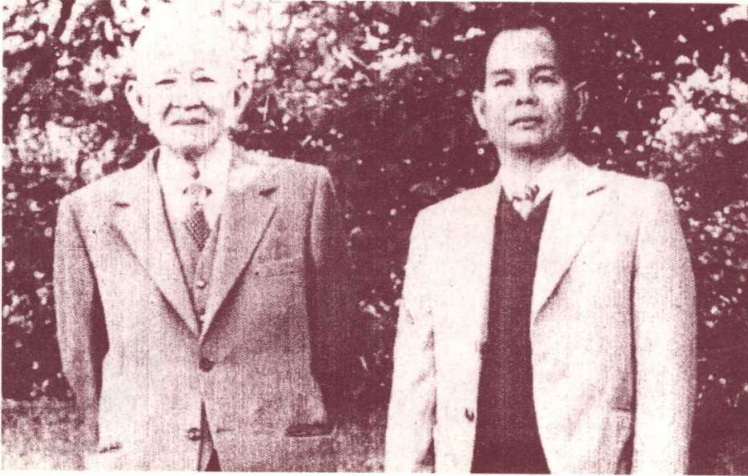
ECUMENICAL FORUM FOR CHURCH RESPONSE (EFCR)

มูลนิธิเสรีวิทยโกเศศ-นาคะประทีป

ขอประกาศสรรเสริญเกียรติคุณ นายสุพจน์ ด้านตระกูล และนายเปลื้อง วรรณศรี

ไว้ที่ปรากฏ ในฐานะบุคคลผู้ทำคุณประโยชน์ดีเด่นในทางวรรณกรรม

ณ วันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๓๙

สุพจน์ ด้านตระกูล ฉายร่วมกับ ชพนช
ปรีดี พนมยงค์ ที่บ้านพักชานกรุงปารีส
ประเทศฝรั่งเศส

เปลื้อง วรรณศรี กับชาว “ขบวนการ
สันติภาพ” โดย กุหลาบ สายประดิษฐ์
เดินทางไปแจกจ่ายข้าวของเครื่องใช้แก่
ชาวอีสานผู้ประสบภัยแล้ง แล้วทั้งหมด
ถูกจับในข้อหากบฏภายในและภายนอก
ราชอาณาจักร

(จากซ้ายไปขวา) คนที่ ๖ เทพ โชติหนูชิต
คนที่ ๗ กุหลาบ สายประดิษฐ์ และ คนที่
๘ คือ เปลื้อง วรรณศรี

